

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยใช้เทคนิคละคร เพื่อพัฒนาความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัย ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
2. ความรู้เกี่ยวกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน
3. ความสามารถในการพูด
4. เทคนิคการสอนแบบละคร
5. การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม
6. ความพึงพอใจ
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 7.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระและ มาตรฐานการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรแกนกลาง เพื่อให้สถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ที่เป็นข้อกำหนดคุณภาพของผู้เรียน ทั้งทางด้านความรู้

ทักษะกระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม มีสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ 4 สาระ ดังนี้

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร การใช้ภาษาต่างประเทศในการฟัง-พูด-อ่าน-เขียน แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็น ดีความ นำเสนอข้อมูล ความคิดรวบยอดและความคิดเห็นในเรื่องต่างๆและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างเหมาะสม

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม การใช้ภาษาต่างประเทศตามวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ความสัมพันธ์ ความเหมือน ความแตกต่างระหว่างภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับภาษาและวัฒนธรรมไทย และนำไปใช้อย่างเหมาะสม

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น การใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เป็นพื้นฐานในการพัฒนาแสวงหาความรู้และเปิดโลกทัศน์ของตน

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก การใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่างๆทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ชุมชน และสังคมโลก เป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อ ประกอบอาชีพ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเป็นผลการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนโดยกำหนดจากสาระหลักทั้ง 4 สาระ ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกมาเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการพูดได้แก่

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐานที่ ต.1.2 มีทักษะการสื่อสารทางภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด

1. สนทนาและเขียนโต้ตอบข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง เรื่องต่างๆ ใกล้เคียงตัวประสบการณ์ สถานการณ์ ข่าว เหตุการณ์ ประเด็นที่อยู่ในความสนใจของสังคมและสื่อสารอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม
2. เลือกและใช้คำขอร้อง ให้คำแนะนำ คำชี้แจง คำอธิบายอย่างคล่องแคล่ว
3. พูดและเขียนแสดงความต้องการ เสนอ ตอรับและปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือในสถานการณ์จำลองหรือสถานการณ์จริงอย่างเหมาะสม

มาตรฐานที่ ต.1.3 นำเสนอข้อมูลข่าวสาร ความคิดรวบยอด และความคิดเห็นในเรื่องต่างๆโดยการพูดและการเขียน

ตัวชี้วัด

1. พูดและเขียนนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ประสบการณ์ ข่าว/เหตุการณ์ เรื่อง และประเด็นต่างๆ ที่อยู่ในความสนใจของสังคม

สาระที่ 4. ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

มาตรฐานที่ ต.4.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในสถานศึกษา ชุมชนและสังคม

ตัวชี้วัด

1. ใช้ภาษาสื่อสารในสถานการณ์จริง/สถานการณ์จำลอง ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน สถานศึกษา ชุมชนและสังคม

มาตรฐานที่ ต.4.2 ใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก

ตัวชี้วัด

1. ใช้ภาษาต่างประเทศ ในการสืบค้น/ค้นคว้า รวบรวม วิเคราะห์ และสรุปความรู้/ข้อมูลต่างๆ จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ

กระบวนการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

การจัดเวลาเรียนหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6) โดยจัดเวลาเรียนเป็นรายภาค คำนวณรายวิชาเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าน้ำหนักวิชาเท่ากับ 1 หน่วยกิต (นก.)

ตาราง 1 หน่วยการเรียนรู้สาระภาษาต่างประเทศชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

หน่วยการเรียนรู้ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ชั่วโมง
6	Unit 6 : English Town	
	1. Asking and buying	4
	2. Shopping	4

ตาราง 1 (ต่อ)

หน่วยการเรียนรู้ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ชั่วโมง
	3. Travelling	4
	4. Having meal	4

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้การประเมินผลแบบ Rubic scores

รูบรีค คือ เครื่องมือในการให้คะแนน ซึ่งประกอบด้วยเกณฑ์ด้านต่างๆ ที่ใช้พิจารณาชิ้นงานหรือการปฏิบัติ เช่น การประเมินงานเขียนจะพิจารณาวัตถุประสงค์ องค์ประกอบ รายละเอียด น่าเสียงของการเขียน และกลวิธีการเขียน เป็นต้น อีกประการหนึ่ง คือ ระดับคุณภาพของเกณฑ์ แต่ละด้าน ซึ่งมีตั้งแต่ระดับดีเยี่ยมจนถึงต้องปรับปรุง (Heidi, Goodrich, Andrade, 1997)

รูบรีคการให้คะแนน คือ แนวทางการให้คะแนนอย่างละเอียด ซึ่งพัฒนาขึ้นโดยผู้สอนหรือผู้ประเมิน เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ผลงานหรือกระบวนการที่เกิดจากความพยายามของนักเรียน (Barbara M Moskel, 2000)

รูบรีคเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ที่ใช้ประเมินการปฏิบัติ ซึ่งตรงกันข้ามกับแบบสำรวจรายการ (Checklists) โดยปกติจะเรียกว่าแนวทางการให้คะแนน (Scoring guides) ประกอบด้วยเกณฑ์การประเมินการปฏิบัติที่มีลักษณะเฉพาะ ใช้ในการประเมินการปฏิบัติงานของนักเรียน หรือประเมินผลผลิตซึ่งเป็นผลจากการปฏิบัติงาน (Mertler, 2001)

1. เกณฑ์การให้คะแนน มีความสำคัญอย่างไร

การประเมินศักยภาพของผู้เรียนโดยให้ลงมือปฏิบัติ นั้น ไม่มีคำเฉลยหรือคำตอบถูกที่แน่ชัดลงไปเหมือนแบบทดสอบเลือกตอบ การประเมินผลงานแต่ละชิ้นของผู้เรียนที่ได้ลงมือปฏิบัติจึงมีความจำเป็นที่จะต้องประเมินคุณภาพของงานอย่างเป็นปรนัย ซึ่งมันเป็นการยากที่จะทำได้ และได้ค้นพบการสร้างเกณฑ์การให้คะแนนหรือ rubric ขึ้นมาเพื่อกำหนดแนวทางในการตัดสินอย่างยุติธรรม และปราศจากความลำเอียง Rubric จะต้องมี ความชัดเจนในเกณฑ์การให้คะแนนอย่างพอเพียงถึงขนาดที่ผู้ประเมิน 2 คนสามารถใช้ Rubric เดียวกันประเมินชิ้นงานของผู้เรียนขึ้นเดียวกันแล้วให้คะแนนได้ตรงกัน ระดับของความสอดคล้องในการให้คะแนนของผู้ประเมิน 2 คนที่ประเมินอย่างเป็นอิสระจากกัน จะเรียกว่า ความเชื่อมั่น (Reliability) ของการประเมิน

2. องค์ประกอบของเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubric)

Scoring rubric มีหลายองค์ประกอบ ในแต่ละองค์ประกอบก็มีประโยชน์ มีความสำคัญ องค์ประกอบมีดังนี้

- 2.1 จะมีอย่างน้อยหนึ่งคุณลักษณะหรือ 1 มิติ ที่เป็นพื้นฐานในการตัดสินผู้เรียน
 - 2.2 การนิยามและการยกตัวอย่างจะต้องมีความชัดเจนในแต่ละคุณลักษณะหรือมิติ
 - 2.3 มาตรการให้คะแนนจะต้องเป็นอัตราส่วนกันในแต่ละคุณลักษณะหรือมิติ
 - 2.4 จะต้องมีความมาตรฐานที่เด่นชัดในแต่ละระดับของการให้คะแนน ในแต่ละระดับการให้คะแนนจะต้องมีความชัดเจนในการนิยาม และความกว้างของระดับคะแนนไม่ควรเกิน 6-7 ระดับ ถ้ามีระดับของการให้คะแนนกว้างมากเกินไปจะมีความลำบากในการตัดสินความแตกต่างในแต่ละระดับ
- แนวทางในการให้คะแนนนั้นถือว่าเป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะจะทำให้การประเมินครอบคลุม พร้อมทั้งการให้คะแนนมีความยุติธรรม การสร้างเกณฑ์การให้คะแนนจึงควรพิจารณา ดังนี้ (ณัชชา มหุปัญญานนท์, 2552, หน้า 19)
1. ต้องแน่ใจว่าเกณฑ์การให้คะแนน ได้เน้นประเด็นที่สำคัญของงาน (be sure the criteria focus on important aspects of the performance)
 2. มีความสอดคล้องระหว่างระดับคะแนนกับจุดมุ่งหมายของการประเมิน (Match the type of rating with the purpose of assessment) ถ้าจุดมุ่งหมายของการประเมินกว้างและต้องใช้ในการตัดสินทุกๆ ส่วนของชิ้นงาน ควรใช้การประเมินแบบภาพรวม (Holistic Scale) แต่ถ้าการประเมินต้องการสะท้อนกลับให้เห็น ความแตกต่างของประเด็นต่างๆ ของงาน ควรใช้การประเมินแบบแยกเป็นรายด้าน (Analytical approach)
 3. ข้อความที่ใช้อธิบายในแต่ละระดับ ต้องเป็นข้อความที่สามารถประเมินหรือสังเกตได้ (The descriptions of the criteria should be directly observable)
 4. ควรให้นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้เชี่ยวชาญ ได้ร่วมกันสร้างเกณฑ์ (The criteria should be written so that students, parents, and others understands them)
- การเปิดโอกาสให้นักเรียนนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานนั้นๆ

5. คุณลักษณะหรือสิ่งที่จะวัดควรให้ชัดเจน (The characteristics and traits used in scale should be clearly and specifically defined)

6. แสดงขั้นตอนหรือลำดับขั้นตอนที่เหมาะสมของคะแนนในแต่ละระดับ เพื่อให้เกิดความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด (Take an appropriate to minimize scoring error) เช่น หลีกเลียงการให้คะแนนที่สูงเกินไป (Generosity error) การให้คะแนนต่ำเกินไป (Severity error) การให้คะแนนส่วนใหญ่อยูตรงกลาง (Central tendency error) และการให้คะแนนที่เกิดจากความพึงพอใจเป็นการส่วนตัวของครูที่มีต่อนักเรียนคนนั้นๆ (halo effect)

7. ระบบของการให้คะแนนต้องมีความเป็นไปได้ (The scoring system needs to be feasible) กล่าวคือ การให้คะแนนนิยมแบ่งระดับคะแนนเป็น 3-8 ระดับ ดังนั้นในแต่ละระดับคะแนนต้องมีความชัดเจนและแยกจากกันได้

3. ชนิดของเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubric)

Scoring Rubric มีอยู่ 3 ชนิดคือ (Nitko, 1996 อ้างถึงใน พร้อมพรรณ อุตมสิน, 2546, หน้า 223)

3.1 Holistic Rubrics เป็นเกณฑ์การให้คะแนนโดยพิจารณาจากภาพรวมของผลงานโดยพิจารณาจากองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดที่ระบุถึงผลงานที่คาดหวังจากการจัดทำรายการ ระบุคำอธิบายที่ใช้บรรยายลักษณะของเกณฑ์แต่ละรายการอย่างต่อเนื่องเป็นภาพรวมที่แสดงให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนในแต่ละระดับที่จะนำไปใช้ในการประเมินผลสรุป (Summative Evaluation)

ตาราง 2 เกณฑ์การให้คะแนน

คะแนน	รายละเอียด
5	แสดงความเข้าใจปัญหาอย่างสมบูรณ์ คำตอบประกอบด้วยทุกประเด็นที่ต้องการ
4	แสดงความเข้าใจปัญหาค่อนข้างมาก คำตอบปรากฏทุกประเด็นที่ต้องการ
3	แสดงความเข้าใจปัญหาบางส่วน คำตอบประกอบด้วยประเด็นส่วนใหญ่ที่ต้องการ
2	แสดงความเข้าใจปัญหาเพียงเล็กน้อย ประเด็นส่วนใหญ่ที่ต้องการไม่ปรากฏ
1	แสดงความไม่เข้าใจปัญหา
0	ไม่ตอบ / ไม่ทำงาน

3.2 Analytic Rubrics เป็นการให้คะแนนโดยพิจารณาแต่ละองค์ประกอบของงานที่มีลักษณะการตอบหรือพฤติกรรมต่างๆ ที่แต่ละองค์ประกอบจะต้องกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนโดยมีคำอธิบายบรรยายถึงลักษณะการตอบหรือพฤติกรรมที่ให้คะแนนแต่ละระดับให้ชัดเจนที่จะนำไปใช้ในการประเมินผลย่อย (Formative Evaluation)

3.3 Annotated Holistic Rubrics เป็นการกำหนดคะแนนในภาพรวมก่อนแล้วค่อยระบุจุดแข็งและจุดอ่อนสนับสนุนการให้คะแนนแบบองค์รวม

4. การกำหนดระดับคะแนนใน Rubrics

การกำหนดระดับคะแนนใน rubrics ส่วนใหญ่จะมีตั้งแต่ 3-8 ระดับ ขึ้นอยู่กับลักษณะของงานและความต้องการของครูว่าจะพิจารณางานละเอียดมากน้อยเพียงใด การให้ระดับคะแนน 3 ระดับ คือ สูง-ปานกลาง-ต่ำ เป็นการง่ายในการอธิบายคุณลักษณะและง่ายต่อการตัดสินใจ แต่บางคน ชอบใช้ 4 ระดับ เพราะสัมพันธ์กับการให้ grade คือ 1, 2, 3 และ 4 จะเลือกใช้อย่างไร ขึ้นอยู่กับความต้องการของครูและนักเรียนที่จะตกลงร่วมกัน ในการกำหนดระดับคะแนน เมื่อครูและนักเรียนมีความเข้าใจ และมีทักษะแล้วค่อยเพิ่มเป็น 5 หรือ 6 ระดับได้

ตาราง 3 เครื่องมือและเกณฑ์การประเมินทักษะทางภาษาด้านการพูด

แบบบันทึกการประเมินการพูด

บันทึกคะแนนระหว่างเรียนจากแบบวัดความสามารถในการพูด

ที่	ประเด็น คะแนน ชื่อ-สกุล	การออก เสียง (5)	การนำเสนอ เรื่อง (5)	ความ คล่องแคล่ว (5)	ท่าทาง ประกอบ (5)	รวม คะแนน (20)
1						
2						
3						
⋮						
30						

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

เกณฑ์การให้คะแนนการพูด

1. การออกเสียง (5 คะแนน)

5 คะแนน หมายถึง ออกเสียงคำศัพท์ / ประโยคด้วยเสียงเน้นหนักถูกต้อง ชัดเจนเป็นส่วนให้ทำให้อ่านชัดเจน

4 คะแนน หมายถึง ออกเสียงคำศัพท์ / ประโยคด้วยเสียงเน้นหนักผิดบางคำ แต่ยังสามารถอ่านได้

3 คะแนน หมายถึง ออกเสียงคำศัพท์ / ประโยคด้วยเสียงเน้นหนักผิดบ้างเป็นบางคำ แต่ยังสามารถอ่านได้

2 คะแนน หมายถึง ออกเสียงคำศัพท์ / ประโยคด้วยเสียงเน้นหนักผิดเป็นบางคำ อ่านได้บ้าง

1 คะแนน หมายถึง ออกเสียงคำศัพท์ในคำศัพท์ / ประโยค ผิดหลายแห่ง ทำให้เกิดการอ่านไม่ได้

2. การนำเสนอเรื่อง (5 คะแนน)

5 คะแนน หมายถึง ดำเนินเรื่องได้อย่างน่าสนใจ ผู้ฟังสามารถติดตามเรื่องได้ตามขั้นตอนตลอดเรื่อง

4 คะแนน หมายถึง ดำเนินเรื่องที่น่าสนใจ ผู้ฟังสามารถติดตามเรื่องได้ตลอด

3 คะแนน หมายถึง ดำเนินเรื่องข้ามขั้นตอนบ้าง แต่ผู้ฟังสามารถติดตามเรื่องได้ตลอด

2 คะแนน หมายถึง นำเสนอเรื่องข้ามขั้นตอน แต่ผู้ฟังสามารถติดตามเรื่องได้

1 คะแนน หมายถึง นำเสนอเรื่องไม่ต่อเนื่อง ไม่ชวนติดตาม

3. ความคล่องแคล่ว (5 คะแนน)

5 คะแนน หมายถึง พูดต่อเนื่องไม่ติดขัด ทำให้เกิดการอ่านได้ดี

4 คะแนน หมายถึง พูดได้คล่องแคล่ว ติดขัดบ้าง แต่ยังสามารถอ่านได้

3 คะแนน หมายถึง พูดติดขัดบ้าง ไม่ค่อยต่อเนื่อง สามารถอ่านได้

2 คะแนน หมายถึง พูดติดขัดบ้าง ไม่ค่อยต่อเนื่อง ไม่สามารถอ่านได้

1 คะแนน หมายถึง พูดเป็นคำๆ หยุดเป็นระยะๆ ทำให้การอ่านไม่ต่อเนื่อง ไม่สามารถอ่านได้

4. ท่าทางประกอบ (5 คะแนน)

- 5 คะแนน หมายถึง แสดงท่าทางประกอบ / อารมณ์แนบเนียน
เหมาะสมกับเรื่อง / บทบาทที่ได้รับ
- 4 คะแนน หมายถึง แสดงท่าทางประกอบ / อารมณ์ไม่ค่อยแนบเนียน
แต่เหมาะสมกับเรื่อง / บทบาทที่ได้รับ
- 3 คะแนน หมายถึง แสดงท่าทางประกอบได้ อารมณ์ยังไม่แนบเนียน
เป็นบางตอน
- 2 คะแนน หมายถึง แสดงท่าทางประกอบได้ อารมณ์ยังไม่แนบเนียน
แต่เหมาะสมกับบทบาทที่ได้รับ

1 คะแนน หมายถึง พุดโดยปราศจากท่าทางประกอบ

6. ประโยชน์ของการใช้รูบริค

ใช้เป็นเครื่องมือในการปรับปรุงหรือพัฒนาการปฏิบัติงานหรือการ
แสดงออกของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ช่วยให้นักเรียนสามารถตัดสินคุณภาพ
ของผลงานของตนเองและผู้อื่นได้อย่างมีเหตุผล ครูสามารถนำไปใช้วัดกับนักเรียนที่
คละความสามารถทั้ง เก่ง ปานกลาง และอ่อน ช่วยให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียนมากขึ้น
เกี่ยวกับจุดเด่นและสิ่งที่ต้องปรับปรุง กิ่งกาญจน์ สิริสุนทร (2550, หน้า 2) กล่าวถึง
ประโยชน์ของรูบริคไว้ดังนี้

1. รูบริคเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพมากทั้งในการเรียนการสอน
และการประเมินช่วยปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติหรือการแสดงออกของนักเรียนในขณะเดียวกัน
ก็ช่วยควบคุมการปฏิบัตินั้นๆ ด้วย โดยครูต้องกำหนดความต้องการหรือความคาดหวังใน
ผลงานของนักเรียนอย่างชัดเจนและแสดงให้นักเรียนทราบว่าจะทำให้ถึงความคาดหวังนั้น
ได้อย่างไร ซึ่งมักปรากฏว่าคุณภาพผลงานและการเรียนรู้ของนักเรียนพัฒนาขึ้นอย่างเห็น
ได้ชัด ข้อโต้แย้งถกเถียงที่มักพบเสมอในเรื่องการใช้รูบริคคือ การให้คำอธิบายที่ชัดเจนใน
เรื่องคุณภาพ เมื่อนักเรียนมีข้อบกพร่องตามเกณฑ์ใดครูจะช่วยชี้แนะและบอกได้ว่าครู
คาดหวังให้นักเรียนทำอะไร

2. รูบริคช่วยให้นักเรียนตัดสินคุณภาพผลงานของตนเองและของ
คนอื่น ๆ อย่างมีเหตุผล เมื่อใช้รูบริคเป็นแนวทางการประเมินนักเรียนจะสามารถชี้แนะ
และ แก้ปัญหาเกี่ยวกับผลงานของตนเองและผู้อื่นได้อย่างตรงจุดการฝึกซ้ำๆ เกี่ยวกับการ

ประเมินผลงานกลุ่มและผลงานของตนเองทำให้นักเรียนเพิ่มความรับผิดชอบเกี่ยวกับผลงานของตนมากขึ้นและยุติการถามตนเองว่า “ฉันทำงานเสร็จหรือยัง”

3. รูบรีคช่วยลดเวลาครูในการประเมินงานของนักเรียน ผลงานที่ผ่านการประเมินโดยเจ้าของผลงานเองและโดยกลุ่มซึ่งยึดเกณฑ์หรือรูบรีคเป็นหลักนั้นทำให้ข้อบกพร่องมีน้อยมากเมื่อมาถึงมือครู หากมีสิ่งใดที่ต้องปรับปรุงบอกกล่าวกันครูก็เพียงแต่วางประเด็นนั้นในรูบรีคแทนที่จะต้องอธิบายกันยืดเยื้อ นอกจากนี้รูบรีคยังช่วยให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียนมากขึ้น เกี่ยวกับจุดเด่นและสิ่งที่ต้องปรับปรุง

4. รูบรีคมีความยืดหยุ่น คือ มีระดับคุณภาพตั้งแต่ดีเยี่ยมจนถึงต้องปรับปรุง ทำให้นักเรียนไปใช้กับนักเรียนที่ความสามารถได้คือนำไปใช้กับนักเรียนที่เรียนเก่งจนถึงนักเรียนที่เรียนอ่อน โดยใช้เกณฑ์สะท้อนผลงานของเขา

5. รูบรีคใช้ง่ายและอธิบายได้ง่ายนักเรียนจะรู้ชัดเจนว่าเขาเรียนรู้อะไรบ้างในปลายปีเขาก็จะประเมินได้อย่างถูกต้อง ผู้ปกครองก็เกิดความกระตือรือร้นและรู้ชัดเจนว่าลูกหลานจะต้องทำอะไรเพื่อในประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ ในเว็บไซต์ teachervision.fen.com/teaching-methods/rubrics ได้กล่าวถึงเหตุที่ต้องใช้รูบรีคว่า ผู้เชี่ยวชาญหลายคนเชื่อว่ารูบรีคช่วยปรับปรุงผลงานขั้นสุดท้ายของนักเรียน ซึ่งมีผลให้เกิดการเรียนรู้มากขึ้นเมื่อครูประเมินรายงานหรือโครงการก็จะรู้โดยนัยว่าอะไรทำให้ผลงานสุดท้ายออกมาดีและเป็นเพราะอะไร การที่นักเรียนรู้รูบรีคล่วงหน้าหรือก่อนการทำงานเขาก็จะรู้ว่าเขาจะได้รับ การประเมินอย่างไรและจะมีการเตรียมตัวตามประเด็นการประเมินนั้นๆ การพัฒนาปรับปรุงรูบรีคซึ่งเปรียบเสมือนตะแกรงร่อนและใช้เป็นเครื่องมือสำหรับนักเรียนจะเป็นแก่นที่จำเป็นในการปรับปรุงคุณภาพของงานและเพิ่มพูนความรู้

รูชรีนา อาลี (2550, หน้า 59) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการประเมินโดยใช้ Rubrics ว่า

1. รูบรีคเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิผลทั้งสำหรับการสอนและการวัดผล เพราะรูบรีคจะช่วยพัฒนาผลงานของนักเรียน ขณะเดียวกันก็เป็นเครื่องมือในการติดตามการพัฒนาผลงานของเขาด้วยเพราะรูบรีคบอกไว้ชัดเจนว่า

1.1 ครูคาดหวังอะไร

1.2 ผู้เรียนจะรู้ได้ว่าจะก้าวไปถึงความคาดหวังนั้นได้อย่างไร

2. รูบริคช่วยให้ผู้เรียนฝึกใช้ความคิดในการพิจารณาคุณภาพงานของตนเองและของผู้อื่น (การที่ผู้เรียนใช้รูบริคประเมินผลงานของตนเองและของเพื่อน การฝึกให้ทำงานหลายๆ ครั้ง จะช่วยให้เป็นคนที่มีความรับผิดชอบต่องานของตน)
3. รูบริคช่วยลดเวลาที่ต้องใช้เพื่อประเมินงานผู้เรียน เพราะหลังจากผู้เรียนประเมินตนเอง และให้เพื่อนประเมินโดยใช้รูบริคแล้วครูมักพบว่า สิ่งที่ต้องปรับปรุงนั้นเหลือไม่มาก
4. ครูสามารถปรับรูบริคให้เหมาะสมกับการประเมินผลงานของนักเรียนกลุ่มต่างๆ ที่มีลักษณะความสามารถแตกต่างกันมาก (เช่น เด็กปัญญาเลิศ กับเด็กที่มีปัญหาด้านสติปัญญาที่อยู่ในห้องเดียวกันได้)
5. รูบริคเป็นสิ่งใช้ง่าย และอธิบายให้คนอื่นเข้าใจง่าย เช่น เมื่ออธิบายให้ผู้ปกครองทราบเขาจะรู้ได้ทันทีว่าลูกของเขาจะต้องทำอะไรบ้างเพื่อจะประสบความสำเร็จ
สรุปได้ว่ารูบริคเป็นเครื่องมือให้คะแนนชนิดหนึ่ง ใช้ในการประเมินการปฏิบัติงานหรือผลงานของนักเรียน ว่าผลงานนั้นสมควรจะได้ระดับคุณภาพหรือระดับคะแนนนั้นๆ ของแต่ละตัวอย่างไร รูบริคจึงเป็นการกำหนดลักษณะเฉพาะ (Specification) ของการปฏิบัติหรือผลงานนั้นๆ ในเชิงคุณภาพหรือเชิงปริมาณหรือทั้ง 2 ประการ

ความรู้เกี่ยวกับชุดกิจกรรม

1. ความหมายของชุดกิจกรรม

ชุดกิจกรรม หมายถึง สื่อการสอนที่เปลี่ยนมาจากชุดการสอน การใช้ชุดการสอนทำให้เกิดความคิดว่าเป็นสื่อการเรียนที่จัดไว้ให้ครูเป็นผู้ใช้ ในปัจจุบันนักการศึกษาจึงเปลี่ยนมาใช้ชุดการเรียนแทนเพื่อย้ำถึงแนวการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้ผู้เรียนได้มีโอกาสใช้สื่อต่างๆ ชุดการเรียนมีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน เช่น ชุดการสอน ชุดการสอน รายบุคคล ชุดการเรียนสำเร็จรูป ชุดกิจกรรม ซึ่งเป็นชุดของสื่อผสมที่จัดสำหรับหน่วยการเรียน (พวงค์ จิระพงษ์ 2544, หน้า 31 อ้างถึงใน บำรุงศักดิ์ บุระสิทธิ์ 2548, หน้า 54)

ชุดกิจกรรมหรือชุดการเรียน หมายถึง สิ่งที่จะช่วยให้สามารถเรียนได้ด้วยตนเอง มีการจัดสื่อไว้อย่างเป็นระบบ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจตลอดเวลา ทำให้เกิดทักษะในการแสวงหาความรู้ (ประพุดติ คีลพิพัฒน์, 2540, หน้า 30 อ้างถึงใน บำรุงศักดิ์ บุระสิทธิ์, 2548, หน้า 54)

ชุดกิจกรรม (Instructional package) ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของชุดกิจกรรมว่าเป็นการนำสื่อประสมที่สอดคล้องกับเนื้อหาจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและประสบการณ์ต่างๆในแต่ละหน่วยทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพโดยผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจ และความสามารถของตนเอง ชุดกิจกรรมประกอบด้วย คู่มือครู คู่มือนักเรียน เนื้อหา กิจกรรม สื่อประสม และเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยจัดไว้เป็นกล่องหรือซองที่ครูสามารถนำไปใช้ได้ทันที (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ 2523, หน้า 117-118 อ้างถึงใน บำรุงศักดิ์ บุระสิทธิ์, 2548, หน้า 54)

ชุดกิจกรรม เป็นเทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างหนึ่ง เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาและเป็นสื่อประสมดังที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ ได้กล่าวว่า ชุดกิจกรรมเป็นสื่อประสม ซึ่งครูนำไปใช้เป็นเครื่องมือที่จัดเป็นสื่อประสม เพราะเป็นประสบการณ์ของการเรียนรู้ที่ต้องใช้สื่อการเรียนหลายอย่างมาสัมพันธ์กัน และมีคุณค่าส่งเสริมซึ่งกันและกัน เรียกอีกอย่างหนึ่งคือ สื่อประสม (วิชัย วงษ์ใหญ่ 2525, หน้า 174 อ้างถึงใน บำรุงศักดิ์ บุระสิทธิ์ 2548, หน้า 54)

สุคนธ์ สนิธพานนท์ (2552, หน้า 14) ชุดการเรียนการสอนหรือชุดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นนวัตกรรมที่ครูใช้ประกอบการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้เรียนศึกษาและใช้สื่อต่างๆ ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ผู้สอนสร้างขึ้น ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นรูปแบบของการสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนซึ่งประกอบด้วยคำแนะนำให้ผู้เรียนทำกิจกรรมต่างๆ อย่างมีขั้นที่เป็นระบบชัดเจน จนกระทั่งนักเรียนสามารถบรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยผู้เรียนเป็นผู้ศึกษาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้สอนเป็นเพียงที่ปรึกษาและให้คำแนะนำ ซึ่งในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบไปด้วย สื่อ อุปกรณ์ กิจกรรมการเรียนการสอนที่มีกิจกรรมเน้นฝึกทักษะการคิดเพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

ณัฐกานต์ ดันทิพย์ (2550, หน้า 28) ให้ความหมายของชุดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง ชุดสื่อการเรียนการสอนชนิดหนึ่งซึ่งเป็นสื่อประสม (Multi Media) ที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะเรื่องที่สอน มีการวางแผนการเรียนการสอนอย่างมีระบบ ทั้งทางด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ กิจกรรม สื่อ และการใช้สื่อ ตลอดจนการวัดผลประเมินผล โดยจัดเอาไว้เป็นชุดๆ บรรจุอยู่ในซองหรือกล่อง เพื่อให้ผู้สอนใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

Houston (1972, pp. 10–15) ได้ให้ความหมายของชุดกิจกรรมเป็นชุดของประสบการณ์ที่อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนเพื่อให้สัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมาย ชุดกิจกรรมอาจมีรูปแบบต่างๆ กัน

Brown (1973, p. 338) ได้ให้ความหมายของชุดกิจกรรม หมายถึง ชุดสื่อประสมที่สร้างขึ้นเพื่อช่วยเหลือครูให้สามารถสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพภายในกลุ่มประกอบด้วยสื่อหลายๆ อย่าง เช่น ภาพโปร่งใส ฟิล์มสไลด์ ภาพเหมือน โปสเตอร์ สไลด์ และแผนภูมิ

Good (1973, หน้า 306 อ้างถึงใน พรหมเพ็ญ ยงเหล็ก, 2552, หน้า 16) ได้ให้ความหมายของชุดกิจกรรม หมายถึง โปรแกรมการสอนทุกอย่างที่จัดไว้เฉพาะมีวัตถุประสงค์อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียน คู่มือครู เนื้อหา แบบทดสอบ ข้อมูลที่เชื่อถือได้ มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนไว้ชัดเจน ชุดกิจกรรมที่ครูเป็นเพียงผู้ชี้แนะเท่านั้น

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมหมายถึง สื่อประสมที่สร้างขึ้นมาเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งผู้เรียนได้ศึกษาและใช้สื่อต่างๆ ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนสร้างขึ้น อย่างสัมพันธ์สอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหาของบทเรียน ช่วยให้ครูสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีและสูงขึ้นไปได้

2. แนวคิดหลักการของชุดกิจกรรม

แนวคิดและหลักการในการนำเอาชุดกิจกรรมมาใช้ในระบบการศึกษานั้น การสร้างชุดกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยหลักการ ทฤษฎีและแนวคิดโดยนักการศึกษาได้ให้หลักการ ทฤษฎี และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดกิจกรรม ดังนี้

Bloom (1976, หน้า 115–124 อ้างถึงใน ปรมาภรณ์ อนุพันธ์, 2544, หน้า 34) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่ทำให้การสอนมีประสิทธิภาพไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. การให้แนวทาง (cues) คือ คำอธิบายของครูที่ทำให้นักเรียนเข้าใจชัดเจนว่าเมื่อเรียนเรื่องนั้นๆ แล้ว ผู้เรียนต้องมีความสามารถอย่างไรบ้าง
2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน (Participation) เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน
3. การเสริมแรง (reinforcement)
4. การให้ข้อมูลย้อนกลับและการแก้ไขข้อบกพร่อง (feedback and corrections) ต้องมีการแจ้งผลการเรียนและข้อบกพร่องให้ผู้เรียนทราบ

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2545, หน้า 119–120) ได้กล่าวว่าชุดการเรียน (Learning Package) ชุดการสอน (Instruction Package) มีแนวคิดพื้นฐานที่นำมาใช้ในการสร้างชุดกิจกรรมเกิดจากหลักการและทฤษฎีซึ่งประกอบด้วยแนวคิดหลัก 5 หลักการ

แนวคิดที่ 1 ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล นักการศึกษาได้นำหลักจิตวิทยาามาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความต้องการความถนัดและความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญความแตกต่างระหว่างบุคคลมีหลายด้านคือความสามารถสติปัญญา ความต้องการ ความสนใจร่างกาย อารมณ์ สังคม เป็นต้น ในการจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลนี้วิธีการที่เหมาะสมที่สุดคือการจัดการเรียนรายบุคคลหรือการสอนตามเอกัตภาพการศึกษาโดยเสรีการศึกษาด้วยตนเองซึ่งล้วนเป็นวิธีที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนตามสติปัญญาความสามารถและความสนใจโดยมีครูคอยแนะนำช่วยเหลือตามความเหมาะสม

แนวคิดที่ 2 ความพยายามที่เปลี่ยนแปลงการสอนจากเดิมที่ยึดครูเป็นแหล่งความรู้มาเป็นการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนด้วยการใช้ความรู้จากสื่อการสอนแบบต่างๆ ซึ่งได้จัดให้ตรงกับเนื้อหาและประสบการณ์ตามหน่วยการสอน การเรียนด้วยวิธีนี้ครูจะถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนเพียงหนึ่งในสามของเนื้อหาทั้งหมดอีกสองส่วนผู้เรียนจะศึกษาด้วยตนเองจากสิ่งที่ผู้สอนเตรียมไว้ในรูปของชุดกิจกรรม

แนวคิดที่ 3 การใช้สื่อทัศนูปกรณ์ในรูปของการจัดระบบการใช้สื่อการสอนหลายอย่างมาช่วยในการสอนให้เหมาะสมและใช้เป็นแหล่งความรู้สำหรับนักเรียนแทนการให้ครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่เรียนตลอดเวลาแนวทางใหม่จึงเป็นการผลิตสื่อการสอนแบบประสมให้เป็นชุดกิจกรรมเพื่อเปลี่ยนจากการใช้สื่อเพื่อช่วยครูสอนมาเป็นการช่วยผู้เรียน

แนวคิดที่ 4 ปฏิกริยาสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและนักเรียนกับสภาพแวดล้อมเดิมนักเรียนเป็นฝ่ายรับความรู้จากครูเท่านั้นแทบจะไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นต่อเพื่อน ๆ และต่อครูนักเรียนจึงขาดทักษะการแสดงออกและการทำงานเป็นกลุ่มจึงได้มีการนำกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้ประกอบกิจกรรมด้วยกันซึ่งนำมาสู่การผลิตสื่อออกมาในรูปของชุดกิจกรรม

แนวคิดที่ 5 การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้โดยยึดหลักจิตวิทยาการเรียนรู้นำมาใช้โดยจัดสภาพการณ์ออกมาเป็นการสอนแบบโปรแกรมซึ่งหมายถึงระบบการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียน

- 1) ได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยตนเอง
- 2) ได้ทราบว่า การตัดสินใจหรือการปฏิบัติงานของตนถูกหรือผิดอย่างไร
- 3) ได้รับการเสริมแรงที่ทำให้นักเรียนภูมิใจที่ได้ทำถูกหรือคิดถูก อันจะทำให้เกิดการทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีกในอนาคต
- 4) ได้เรียนรู้ไปที่ละขั้นตอนตามความสามารถและความสนใจของตนเอง

สรุปการนำเอาชุดกิจกรรมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน จำเป็นที่จะต้องมีการสร้างชุดกิจกรรมโดยต้องคำนึงถึง ความต้องการ ความถนัด สภาพแวดล้อม ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสามารถทางสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคม ของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ขั้นตอนตามศักยภาพความสามารถและความสนใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ประเภทของชุดกิจกรรม

ประเภทของชุดกิจกรรม นงลักษณ์ แก้วมาลา (2547, หน้า 9) วัชรภรณ์ เจริญสุข (2547, หน้า 13) พนาร์ตน์ แซ่มชื่น (2548, หน้า 16) และสุรชัย จามรเนียม (2548, หน้า 12) ได้สรุปการแบ่งประเภทของชุดกิจกรรมไว้คล้ายๆ กันตามลักษณะของการใช้ ดังนี้

3.1 ชุดกิจกรรมแบบคำบรรยายหรือสำหรับครูใช้เพื่อลดบทบาทของครูให้พุดน้อยลงนักเรียนได้ทำกิจกรรมมากขึ้น

3.2 ชุดกิจกรรมกลุ่ม เป็นชุดกิจกรรมที่ให้นักเรียนร่วมกันศึกษาเป็นรายกลุ่มย่อยแต่ละชุดกิจกรรมอาจมีชุดกิจกรรมย่อยๆ ไปอีกเพื่อสะดวกแก่การศึกษาของนักเรียนโดยครูมีหน้าที่คอยอธิบายให้ความช่วยเหลือเมื่อนักเรียนเกิดสงสัยหรือไม่เข้าใจในชุดกิจกรรม

3.3 ชุดกิจกรรมรายบุคคลหรือสำหรับนักเรียน เป็นชุดกิจกรรมสำหรับให้นักเรียนได้เรียนรู้ได้ด้วยตนเองนักเรียนสามารถเรียนนอกเวลาได้เมื่อเกิดข้อสงสัยครูมีหน้าที่คอยให้ความช่วยเหลือ เสนอแนะ

คณะอนุกรรมการพัฒนาการสอนและผลิตอุปกรณ์การสอนคณิตศาสตร์ ได้แบ่งประเภทของชุดกิจกรรมออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ชุดกิจกรรมสำหรับครูเป็นชุดสำหรับจัดให้ครูโดยเฉพาะ มีคู่มือและเครื่องมือสำหรับครูซึ่งจะนำไปใช้สอนให้เด็กเกิดพฤติกรรมที่คาดหวังครูเป็นผู้ดำเนินการ และควบคุมกิจกรรมทั้งหมดนักเรียนมีส่วนร่วมกิจกรรมภายใต้การดูแลของครู

2. ชุดกิจกรรมสำหรับนักเรียนเป็นชุดกิจกรรมสำหรับจัดให้นักเรียนเรียนด้วยตนเองครูมีหน้าที่เพียงจัดอุปกรณ์และมอบชุดการสอนให้และคอยรับรายงานผลเป็นระยะ ให้คำแนะนำเมื่อมีปัญหาและประเมินผล ชุดกิจกรรมนี้จะฝึกการเรียนรู้ด้วยตนเอง เมื่อนักเรียนจบการศึกษาจากโรงเรียนนี้ไปแล้วก็สามารถเรียนรู้หรือศึกษาสิ่งต่างๆ ได้ด้วยตนเอง

3. ชุดกิจกรรมที่ครูและนักเรียนใช้ร่วมกันชุดนี้มีลักษณะผสมผสานระหว่างชุดแบบที่ 1 และชุดแบบที่ 2 ครูเป็นผู้คอยดูแลและกิจกรรมบางอย่างครูต้องเป็นผู้แสดงนำให้นักเรียนดูและกิจกรรมบางอย่างนักเรียนต้องกระทำด้วยตนเอง ชุดกิจกรรมอย่างนี้เหมาะอย่างยิ่งที่จะใช้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาซึ่งจะเริ่มฝึกให้รู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง ภายใต้การดูแลของครู

บุญเกื้อ ควรหาเวช (2542, หน้า 94-97) ได้แบ่งประเภทของชุดกิจกรรมเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมประกอบคำบรรยาย เป็นชุดกิจกรรมสำหรับผู้สอนที่ต้องการปูพื้นฐานให้ผู้เรียนส่วนใหญ่ได้รู้และเข้าใจในเวลาเดียวกัน มุ่งในการขยายเนื้อหาสาระให้ชัดเจนขึ้นชุดกิจกรรมแบบนี้จะช่วยให้ผู้สอนลดการพูดให้น้อยลง และเป็นการใช้สื่อการสอนที่มีพร้อมอยู่ในชุดกิจกรรมในการเสนอเนื้อหามากขึ้น สื่อที่ใช้อาจได้แก่ รูปภาพ แผนภูมิ หรือกิจกรรมที่กำหนดไว้ เป็นต้น

2. ชุดกิจกรรมแบบกลุ่มกิจกรรม เป็นชุดกิจกรรมสำหรับให้ผู้เรียนร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ ประมาณ 5-7 คน โดยใช้สื่อการสอนที่บรรจุไว้ในชุดกิจกรรมแต่ละชุด มุ่งที่จะฝึกทักษะในเนื้อหาวิชาที่เรียนและผู้เรียนมีโอกาสทำงานร่วมกัน ชุดกิจกรรมชนิดนี้ มักจะใช้สอนในการสอนแบบกิจกรรมกลุ่ม เช่น การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เป็นต้น

3. ชุดกิจกรรมแบบรายบุคคลหรือชุดกิจกรรมตามเอกัตภาพ เป็นชุดกิจกรรมสำหรับเรียนด้วยตนเองเป็นรายบุคคล คือ ผู้เรียนจะต้องศึกษาหาความรู้ตามความสามารถและความสนใจของตนเองอาจเรียนที่โรงเรียนหรือที่บ้านก็ได้ ส่วนมาก

มักจะมุ่งให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจเนื้อหาวิชาที่เรียนเพิ่มเติมผู้เรียนสามารถจะประเมินผล การเรียนด้วยตนเองได้ด้วยชุดกิจกรรม ชุดกิจกรรมชนิดนี้อาจจะจัดในลักษณะของหน่วย การสอนส่วนย่อยหรือโมดูลก็ได้

ระพีพันธ์ โพธิ์ศรี (2545, หน้า 59) ได้แบ่งประเภทของชุดกิจกรรมได้ดังนี้

1. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-study package) คือ ชุดกิจกรรม ที่สร้างขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนนำไปศึกษาด้วยตนเอง โดยไม่มีครูเป็นผู้สอน เช่น บทเรียนสำเร็จรูป ชุดการเรียนแบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอน หรือชุดการเรียนผ่านเครือข่าย เวิลด์ไวด์เว็บ
2. ชุดการเรียนการสอน คือ ชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นโดยมีครูเป็นผู้ดำเนินการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ บรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ เช่น ชุดฝึกอบรวม หรือชุดการสอนต่างๆ

จากประเภทของชุดกิจกรรมที่กล่าวมา สรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมมีลักษณะอยู่ 2 ลักษณะ คือ ชุดกิจกรรมที่นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองและชุดกิจกรรมที่ครูดำเนินการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับนักเรียนสำหรับชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นชุดกิจกรรมที่ครู เป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับนักเรียน เนื่องจากกิจกรรมการละครเป็น กิจกรรมที่เน้นสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงในชีวิตประจำวันและสามารถ นำไปใช้ได้จริง

4. องค์ประกอบของชุดกิจกรรม

องค์ประกอบของชุดกิจกรรมนั้น มีความสำคัญต่อการสร้างชุดกิจกรรม เป็นอย่างยิ่ง เพราะจะเป็นแนวทางในการสร้างชุดกิจกรรมให้เป็นไปอย่างมีระบบ และสมบูรณ์ในตัวเองและประกอบด้วย (ทิตินา แคมมณี, 2545, หน้า 10-12)

- 4.1 ชื่อกิจกรรม ประกอบด้วย หมายเลขกิจกรรม ชื่อกิจกรรมและเนื้อหาของ กิจกรรมนั้น
- 4.2 คำชี้แจง เป็นส่วนที่อธิบายความมุ่งหมายหลักของกิจกรรมและ ลักษณะของการจัดกิจกรรมเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายนั้น
- 4.3 จุดมุ่งหมาย เป็นส่วนที่ระบุจุดมุ่งหมายที่สำคัญของกิจกรรมนั้น
- 4.4 ความคิดรวบยอด เป็นส่วนที่ระบุเนื้อหาหรือมโนทัศน์ของกิจกรรม นั้นส่วนนี้ควรได้รับการย้ำและเน้นเป็นพิเศษ

4.5 สื่อ เป็นส่วนที่ระบุถึงวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการดำเนินกิจกรรม เพื่อช่วยให้ครูทราบว่าจะต้องเตรียมอะไรบ้าง

4.6 เวลาที่ใช้ เป็นการระบุเวลาโดยประมาณว่า กิจกรรมนั้นควรใช้เวลาเพียงใด

4.7 ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมเป็นส่วนที่ระบุในการจัดกิจกรรม อย่างเป็นขั้นตอนเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้ ซึ่งนอกจากจะสอดคล้องกับ หลักวิชาแล้วยังเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ครูในการดำเนินการ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

4.7.1 ชี้นำ เป็นการเตรียมความพร้อมของผู้เรียน

4.7.2 ขั้นกิจกรรมเป็นส่วนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม การเรียนรู้ทำให้เกิดประสบการณ์นำไปสู่การเรียนรู้ตามเป้าหมาย

4.7.3 ขั้นอภิปรายเป็นส่วนที่ผู้เรียนจะได้มีโอกาสนำเสนอประสบการณ์ ที่ได้รับจากขั้นกิจกรรมมาวิเคราะห์เพื่อให้เกิดความเข้าใจและอภิปรายเพื่อให้เกิดการ เรียนรู้ที่กว้างขวางต่อไป

4.7.4 ขั้นสรุปเป็นส่วนที่ครูและผู้เรียนประมวลข้อความรู้ที่ได้จากขั้น กิจกรรมและขั้นอภิปราย นำมาสรุปหาสาระสำคัญที่จะสามารถนำไปใช้ต่อไป

4.7.5 ขั้นฝึกปฏิบัติเป็นส่วนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้นำความรู้ที่ได้จากการ เรียนในกิจกรรมไปฝึกปฏิบัติเพิ่ม

4.7.6 ขั้นประมวลผลเป็นส่วนที่วัดความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน หลังจากฝึกปฏิบัติกิจกรรมครบถ้วนทุกขั้นตอนแล้ว โดยให้ทำแบบฝึกกิจกรรมทบทวน ท้ายกิจกรรม

บุญเกื้อ ควรรหาเวช (2542, หน้า 94-97) กล่าวว่าองค์ประกอบที่สำคัญๆ ภายในชุดกิจกรรมสามารถจำแนกออกเป็น 4 ส่วนคือ

1. คู่มือครู เป็นคู่มือและแผนการสอนสำหรับผู้สอนหรือผู้เรียนตามแต่ ชนิดของชุดกิจกรรม ภายในคู่มือจะชี้แจงถึงวิธีการใช้ชุดกิจกรรมเอาไว้อย่างละเอียดอาจ ทำให้เป็นเล่มหรือแผ่นพับก็ได้

2. บัตรคำสั่งหรือคำแนะนำจะเป็นส่วนที่บอกให้ผู้เรียนดำเนินการเรียน หรือประกอบกิจกรรมแต่อย่างใดตามขั้นตอนที่กำหนดไว้บัตรคำสั่งจะมีอยู่ในชุดกิจกรรม แบบกลุ่มและรายบุคคล ซึ่งประกอบด้วย

2.1 คำอธิบายเรื่องที่จะศึกษา

2.2 คำสั่งให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรม

2.3 การสรุปบทเรียน

3. เนื้อหาสาระและสื่อจะบรรจุไว้ในรูปของสื่อการสอนต่างๆ

อาจประกอบด้วยการเรียนโปรแกรมสไลด์ เทปบันทึกเสียง ตัวอย่างของจริง รูปภาพ เป็นต้น ผู้เรียนจะศึกษาจากสื่อการสอนต่างๆ ที่บรรจุอยู่ในชุดกิจกรรมตามบัตรคำสั่งที่กำหนดไว้ให้

4. แบบประเมินผล ผู้เรียนจะทำการประเมินผลความรู้ของตนเองก่อน และหลังเรียน แบบประเมินผลที่อยู่ในชุดกิจกรรมอาจจะเป็นแบบฝึกหัดให้เติมคำในช่องว่าง เลือกราคำตอบข้อที่ถูก จับคู่ คูณผลจากการทดลอง หรือให้ทำกิจกรรม เป็นต้น

Cardarelli (1973, p. 150) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดการเรียนรู้ ดังนี้

1. หัวข้อ (Topic)
2. หัวข้อย่อย (Sub Topic)
3. จุดมุ่งหมาย หรือเหตุผล (Rationale)
4. จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม (Behavioral Objective)
5. การทดสอบก่อนเรียน (Pre-Test)
6. กิจกรรมและการประเมินตนเอง (Activities and Self-Evaluation)
7. การทดสอบย่อย (Quiz หรือ Formative Test)
8. การทดสอบขั้นสุดท้าย (Post-Test หรือ Summative Evaluation)

สรุปองค์ประกอบของชุดกิจกรรมประกอบด้วย

1. ชื่อชุดกิจกรรม
2. คำแนะนำในการใช้ชุดกิจกรรม
3. คู่มือการใช้
4. แบบทดสอบก่อนเรียน
5. เนื้อหา
6. ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม
7. แบบทดสอบหลังเรียน

5. ขั้นตอนในการผลิตชุดกิจกรรม

ในการสร้างชุดกิจกรรม ผู้สอนต้องศึกษาหลักการ และลำดับขั้นตอนเพื่อให้ได้ชุดกิจกรรมที่เหมาะสมกับนักเรียนซึ่งนักการศึกษาได้ระบุขั้นตอนของการสร้างชุดกิจกรรมไว้ดังนี้

สุคนธ์ ลิขิตพานนท์ (2551, หน้า 18) การที่ผู้สอนสร้างชุดการเรียนรู้การสอนเพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอนนั้น ครูควรดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. เลือกหัวข้อ (Topic) กำหนดขอบเขตและประเด็นสำคัญของเนื้อหา ผู้สร้างชุดกิจกรรมควรเลือกหัวข้อและประเด็นสำคัญ ได้จากการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในระดับชั้นที่จะสอนว่าหัวข้อใดที่เหมาะสมที่ควรนำไปสร้างชุดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนสามารถศึกษาความรู้ได้ด้วยตนเอง
2. กำหนดเนื้อหาที่จะทำชุดกิจกรรม โดยคำนึงถึงความรู้พื้นฐานของผู้เรียน
3. เขียนจุดประสงค์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การเขียนจุดประสงค์ควรเขียนเป็นลักษณะเฉพาะหรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อให้ผู้สอนและผู้เรียนทราบจุดประสงค์ว่าเมื่อศึกษาชุดกิจกรรมจบแล้ว ผู้เรียนจะต้องมีความสามารถอย่างไร
4. สร้างแบบทดสอบ การสร้างแบบทดสอบมี 3 แบบ คือ
 - 4.1 แบบทดสอบวัดพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียน เพื่อดูว่าผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานก่อนที่จะมาเรียนเพียงพอหรือไม่ (เมื่อทดสอบแล้วถ้าผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานไม่เพียงพอ ผู้สอนควรแนะนำให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้จากแหล่งต่างๆ โดยวิธีใดเป็นต้น หรือผู้สอนอาจอธิบายความรู้เพิ่มเติมแก่ผู้เรียนในเรื่องนั้นๆ
 - 4.2 แบบทดสอบย่อย เพื่อวัดความรู้ของผู้เรียนหลังจากผู้เรียนเรียนจบในแต่ละเนื้อหาย่อย
 - 4.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียน ใช้ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนหลังจากการศึกษาชุดกิจกรรมจบแล้ว
5. จัดทำชุดกิจกรรม ประกอบด้วย
 - 5.1 บัตรคำสั่ง
 - 5.2 บัตรปฏิบัติการและบัตรเฉลย (ถ้ามี)
 - 5.3 บัตรเนื้อหา
 - 5.4 บัตรฝึกหัด และบัตรเฉลยบัตรฝึกหัด
 - 5.5 บัตรทดสอบ และบัตรเฉลยบัตรทดสอบ
 - 5.6 วางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนเตรียมออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีหลักการสำคัญ คือ

5.6.1 ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการทำกิจกรรมด้วยตนเอง ผู้สอนเป็นผู้เพียงคอยชี้แนะ และควบคุมการเรียนการสอน

5.6.2 เลือกกิจกรรมหลากหลายที่เหมาะสมกับชุดกิจกรรมการเรียน

5.6.3 ฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการคิดอย่างหลากหลาย เช่น คิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

5.6.4 มีกิจกรรมที่ฝึกให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น

5.7 การรวบรวมและจัดทำสื่อการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน สื่อการเรียนการสอนบางชนิดอาจมีผู้จัดทำไว้แล้ว ผู้สอนอาจนำมาปรับปรุงดัดแปลงใหม่ให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระและจุดประสงค์ที่จะสอน ครูผู้สอนต้องสร้างสื่อการเรียนการสอนใหม่ ซึ่งต้องใช้เวลา

จันทร์จิรา รัตนไพบูลย์ (2549, หน้า 48) ได้กล่าวไว้ว่า ในการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้นั้น ผู้สร้างจะต้องรู้จักการสร้างชุดกิจกรรมก่อนว่า ต้องมีการดำเนินการอย่างไร ซึ่งขั้นตอนการดำเนินการมี ดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์เนื้อหา ได้แก่ การกำหนดหน่วย หัวเรื่อง และมโนคติ

ขั้นที่ 2 การวางแผน วางแผนล่วงหน้า กำหนดรายละเอียด

ขั้นที่ 3 การผลิตสื่อการเรียนเป็นการผลิตสื่อประเภทต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

ขั้นที่ 4 หาประสิทธิภาพเป็นการประเมินคุณภาพของชุดกิจกรรมโดยนำไปทดลองใช้ ปรับปรุง ให้มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

6. การใช้ชุดกิจกรรม

ขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรม

สุวัฒน์ มุททเมธา (2523, หน้า 339-340) กล่าวโดยทั่วไปการใช้ชุดกิจกรรมมีขั้นตอนต่อไปนี้

1. ทดสอบก่อนเพื่อดูพฤติกรรมเบื้องต้นอันเป็นพื้นฐานของการเรียนของผู้เรียนใช้เวลาประมาณ 10 - 15 นาที

2. ชี้นำเข้าสู่บทเรียนเป็นขั้นสำคัญของการใช้ชุดกิจกรรมตามปกติทั่วไปทั้งนี้เนื่องจากการนำเข้าสู่บทเรียนเป็นการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนกระตือรือร้น มีความต้องการที่จะเรียนในศูนย์การเรียนการสอนต่างๆ ไป เช่น นำเอาปัญหาประจำวัน มาอภิปรายการเล่าเรื่องหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น เป็นต้น

3. ประกอบกิจกรรมมีขั้นตอนดังนี้

แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่กำหนด เพื่อผู้เรียนกลุ่มต่างๆ ทำกิจกรรมในศูนย์เสร็จแล้วให้เปลี่ยนไปทำกิจกรรมในศูนย์อื่นๆ

4. สรุปบทเรียน ครูนำในการสรุปบทเรียนซึ่งอาจทำได้โดยวิธีการตั้งคำถามการให้ผู้เรียนเล่าสรุปความเข้าใจหรือการทำกิจกรรมเพิ่มเติมก็ได้ทั้งนี้เพื่อให้แน่ใจว่าผู้เรียนได้ความรู้รอบยอดหรือหลักการตามที่กำหนด

5. ประเมินผลการเรียนให้ผู้เรียนทำข้อสอบอีกครั้งเพื่อประเมินค่าผู้เรียนบรรลุผลตามที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์หรือไม่เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของนักเรียนในกรณีที่ไม่ผ่านจุดประสงค์ที่กำหนดข้อใดข้อหนึ่งถ้าผู้เรียนสอบผ่านจุดประสงค์หมดทุกข้อก็ให้ผู้เรียนเรียนชุดต่อไป

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2545, หน้า 192) กล่าวว่า การใช้ชุดการเรียนการสอนจะประสบความสำเร็จก็ต่อเมื่อได้มีการจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ซึ่งต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ให้นักเรียนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง
2. ให้นักเรียนมีโอกาสได้ทราบผลการกระทำทันทีจากกิจกรรมการเรียนการสอน
3. มีการเสริมแรงจากนักเรียนจากประสบการณ์ที่เป็นความสำคัญอย่างถูกต้องตามขั้นตอนของการเรียนรู้
4. คอยชี้แนะแนวทางตามขั้นตอนในการเรียนรู้ตามที่ครูได้วิเคราะห์และกำหนดความสามารถพื้นฐานของนักเรียน

จากการศึกษาขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรมสรุปว่าเป็นการนำชุดกิจกรรมไปใช้ประกอบการเรียนการสอนตามขั้นตอนเพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรม ดังนี้

1. ชื่อกิจกรรม
2. คำแนะนำในการใช้ชุดกิจกรรมเป็นคำชี้แจงเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผล

3. คู่มือการใช้เป็นคู่มือหรือแผนการสอนสำหรับผู้สอน ใช้ศึกษาและปฏิบัติตามขั้นตอนต่างๆ ซึ่งมีรายละเอียดชี้แจงไว้อย่างชัดเจน เช่น การนำเข้าสู่บทเรียน การจัดชั้นเรียน บทบาทของผู้เรียน ลักษณะของคู่มือจัดทำเป็นเล่ม

4. แบบทดสอบก่อนเรียนเป็นแบบทดสอบที่ประเมินความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษก่อนการเรียนด้วยชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้น

5. เนื้อหาซึ่งประกอบด้วย 1) Asking and Buying จำนวน 4 ชั่วโมง โดยใช้สถานการณ์จำลองและการแสดงสด 2) Shopping จำนวน 4 ชั่วโมง โดยใช้บทบาทสมมุติและละครสด 3) Travelling จำนวน 4 ชั่วโมง โดยใช้สถานการณ์จำลองและละครสด และ 4) Having Meal จำนวน 4 ชั่วโมง โดยใช้บทบาทสมมุติและละครใบ้

6. ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม เป็นกระบวนการสอนที่ใช้เทคนิคละครเป็นสื่อ ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 การเตรียม ขั้นเตรียมมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมดังนี้

1. ขั้นนำการสอน เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนโดยการให้ข้อมูลเบื้องต้นแก่นักเรียน การสรุปเรื่องราวกิจกรรมต่างๆ ที่นำมาใช้ การแจ้งจุดประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้รูปแบบของกิจกรรมที่จะให้ผู้เรียนปฏิบัติ ประสบการณ์ ข้อมูล ความเข้าใจเบื้องต้น การแบ่งกลุ่ม การทำความเข้าใจกับกฎเกณฑ์ กติกาต่างๆ บทบาทของนักเรียน รวมทั้งการวัดและประเมินผล

2. ขั้นเตรียมการ ครูผู้สอนเตรียมกิจกรรมที่จะใช้สอนโดยอาจสร้างขึ้นเองเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์โดยตรง โดยผู้สร้างต้องมีความรู้ความเข้าใจในการสร้างรวมทั้งประสบการณ์นั้นในความเป็นจริง ผู้สอนอาจเลือกกิจกรรมที่มีผู้สร้างไว้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการ โดยกิจกรรมที่เลือกอาจเป็นกิจกรรมที่นักเรียนพบเห็นในชีวิตประจำวันหรือกิจกรรมที่ผู้สอนสมมุติขึ้นมาที่เกี่ยวข้องกับความเป็นจริง

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการแสดง มีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นดำเนินการกิจกรรม ในขั้นนี้นักเรียนแต่ละคน แต่ละกลุ่ม จะเริ่มปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับ การนำเข้าสู่กิจกรรม การคัดเลือกผู้แสดง การเตรียมความพร้อม การจัดฉากหรือสถานที่ที่ใช้ในการแสดง การเตรียมผู้สังเกตในขณะที่ผู้แสดงเตรียมตัว โดยผู้สอนอาจเตรียมหัวข้อในการสังเกต หรือจัดทำแบบสังเกตการณ์เตรียมไว้

2. ขั้นดำเนินการแสดง เมื่อทุกฝ่ายพร้อมจึงเริ่มการแสดง โดยมีตัวแทนกลุ่มออกมาจับฉลากเพื่อเรียงลำดับการแสดงก่อนหลัง การแสดงให้เวลากลุ่มละ 5 นาที โดยผู้สอนและผู้สังเกตการณ์จดบันทึกข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้แสดงไว้ นอกจากนี้ต้องคอยดูแลให้การแสดงดำเนินไปอย่างไม่ติดขัด ให้คำปรึกษาตามความจำเป็นรวมทั้งช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น

ขั้นที่ 3 การติดตามผล

1. วิเคราะห์และอภิปราย เป็นขั้นที่ผู้สังเกตการณ์ได้รวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่ได้สังเกตเห็นและนำมาวิเคราะห์อภิปรายจนเกิดเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายสำหรับตนเองและผู้แสดง นอกจากนี้ผู้สังเกตการณ์ ผู้แสดงและผู้ชมจะร่วมกันคิดวิเคราะห์และอภิปราย โดยมีวิธีการที่ใช้ในการดำเนินการดังนี้ ครูชี้แจงให้ผู้สังเกตการณ์ ผู้แสดงและผู้ชมเข้าใจว่าการอภิปรายจะเน้นที่เหตุผลและพฤติกรรมที่ผู้แสดงได้แสดงออกมาไม่ใช่เน้นที่ใครแสดงดีไม่ตัวอย่างไร สัมภาษณ์ความรู้สึกและความคิดผู้แสดง สัมภาษณ์ความรู้สึกและความคิดของผู้สังเกตการณ์หรือผู้ชม ให้ผู้แสดงและผู้ชมวิเคราะห์เหตุการณ์เสนอความคิดเห็นและอภิปรายร่วมกันโดยครูอาจใช้คำถามต่างๆ กระตุ้นให้ผู้เรียนคิด
2. แลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป เมื่อวิเคราะห์และอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงแล้วครูควรกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่มีส่วนสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ได้ศึกษาแก่กันและกัน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์นี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้แนวความคิดที่กว้างขึ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นว่าสิ่งที่เรียนนั้นเกี่ยวข้องกับความจริง ส่วนการสรุปจะมุ่งเน้นไปในเรื่องของกระบวนการ การเปรียบเทียบกับเนื้อหาของสิ่งที่เรียนรู้กับการดำเนินชีวิตจริงการประยุกต์เชื่อมโยงกับเหตุการณ์จริงให้มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริง
7. แบบทดสอบหลังเรียนเป็นแบบทดสอบที่ประเมินความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษหลังการเรียนด้วยชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้น

ความสามารถในการพูด

1. ความหมายของการพูด

นักภาษาศาสตร์และผู้เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศหลายท่านได้ให้ความหมายของการพูดไว้ดังนี้

สุมินตรา อังวัฒนกุล (2540, หน้า 167) กล่าวว่า การพูดเป็นการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจและความรู้สึกให้ผู้ฟังได้รับรู้ และเข้าใจจุดมุ่งหมายของผู้พูด ดังนั้นทักษะการพูดจึงเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับบุคคลในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ในการประกอบอาชีพธุรกิจต่างๆ ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศทักษะการพูดจึงนับได้ว่าเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นมาก เพราะผู้ที่พูดได้ย่อมสามารถฟังผู้อื่นได้เข้าใจและจะช่วย

ให้การอ่าน และเขียนง่ายขึ้นด้วย อย่างไรก็ตามทักษะการพูดเป็นทักษะทางภาษาที่ซับซ้อน และเกิดจากการฝึกฝนเป็นเวลานาน ไม่ใช่เกิดจากการเข้าใจและจำ

วรรณิ โสุมประยูร (2534, หน้า 128) ได้ให้ความหมายของการพูดว่าเป็นการสื่อความหมายอย่างหนึ่ง โดยใช้น้ำเสียง ภาษา กิริยาท่าทางเพื่อถ่ายทอดความในใจไปให้ผู้ฟังหรือเข้าใจสิ่งที่ตนต้องการ หรือให้รู้ความรู้สึกนึกคิดของตน เพราะการพูดเป็นทักษะการส่งออกตามหลักภาษาศิลป์

กองวิจัยทางการศึกษา (2542, หน้า 20) ทักษะการพูดภาษาอังกฤษเป็นทักษะที่สำคัญมากในการถ่ายทอดความรู้ ความนึกคิดและความเข้าใจ ให้ผู้ฟังเข้าใจ จุดมุ่งหมายของผู้พูด ดังนั้นการพัฒนาทักษะการพูดจึงต้องใช้เวลาในการฝึกปฏิบัตินาน ต้องมีแรงจูงใจและเข้าใจความถนัดของนักเรียน ซึ่งครูผู้สอนต้องมีแนวทางในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ

Florez (1999, unpagged) ได้ให้ความหมายว่า การพูด คือ กระบวนการโต้ตอบที่มีความหมายระหว่างผู้รับสารและผู้ส่งสาร ทักษะการพูดมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ทราบถึงรูปแบบโครงสร้างของภาษา เช่น คำศัพท์ ไวยากรณ์ และการออกเสียง ภาษาพูดจะมีโครงสร้างที่แตกต่างจากภาษาเขียน กล่าวคือ การพูดเป็นความพยายามในการใช้ภาษาในการสื่อสาร แต่การเขียนจะเน้นความถูกต้องของรูปแบบโครงสร้างทางภาษามากกว่า ผู้พูดที่ดีควรมีการสังเคราะห์และมีการจัดเรียงคำพูดที่ง่ายต่อความเข้าใจจึงจะถือว่าเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการพูด

Luom (2004, p. 4) กล่าวว่า การพูดเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ และการพูดเป็นกิจกรรมทางสังคมถือได้ว่าเป็นสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญมากในชีวิตประจำวันของผู้คนที่ จะใช้ในการติดต่อสื่อสาร โดยพื้นฐานของมนุษย์หากได้ยินเสียงพูด หูของเราจะใส่ใจกับเสียงเหล่านั้นโดยอัตโนมัติ ซึ่งเสียง วิธีการและบุคลิกภาพของผู้พูดจะแสดงให้เห็นถึงทัศนคติและลักษณะของผู้พูดได้เป็นอย่างดี

Watkins (2005, p. 76) กล่าวว่า การพูดเป็นการสร้างและรักษาความสัมพันธ์ทางสังคม คนเราใช้การพูดในการติดต่อสื่อสาร นอกจากนั้นยังใช้การพูดในการแบ่งปันมุมมองทางความคิด

Mauranen (2006, p. 144) ได้ให้ความหมายว่า โดยธรรมชาติของภาษาพูดไม่มีการทำเป็นลายลักษณ์อักษรแต่จะเป็นการใช้ความจำ ซึ่งการพูดเป็นความจำพื้นฐานของมนุษย์ที่ใช้ในการสื่อสาร การพูดเป็นภาษาแรกที่มนุษย์ได้รับและเรียนรู้

Bilash (2009, unpagged) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายหลักของการพูดในบริบทของภาษา คือ การส่งเสริมประสิทธิภาพในการสื่อสาร ผู้สอนต้องเน้นให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาได้จริงอย่างถูกต้องและมีวัตถุประสงค์ ในการเรียนภาษาทักษะการพูดจะได้รับความสำคัญมากกว่าทักษะอื่นๆ แต่ในทางกลับกันก็เป็นทักษะหนึ่ง que ผู้เรียนเกิดปัญหา มากเช่นเดียวกัน ผู้เรียนมักจะวิตกกังวลมากกับกระบวนการพูดของตนเอง ประโยชน์หลักของการพูด การสื่อสารคือ สามารถเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้เพิ่มเติม การเอาตัวรอดและสามารถสื่อสารกับคนอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Hughes (2003, p. 211) กล่าวว่า การพูดคือ รูปแบบหลักของภาษา รูปแบบ การสื่อสารของมนุษย์ที่เป็นความสามารถพื้นฐานที่มีอยู่ในสมองของมนุษย์ทุกคน ซึ่งสมองของมนุษย์จะมีการสื่อสารออกมาผ่านกระบวนการพูด การพูดจึงถูกจัดว่าเป็นรูปแบบพื้นฐานที่ก่อให้เกิดการสื่อสารทางภาษาศาสตร์ในรูปแบบอื่นๆ

Naveed (2012, unpagged) ได้ให้ความหมายว่า การพูดคือขั้นตอนการโต้ตอบที่มีความหมายที่เกี่ยวข้องกับการผลิต และการประมวลผลข้อมูล การพูดจะขึ้นอยู่กับบริบทและสถานการณ์ เช่น สภาพแวดล้อมทางกายภาพ วัตถุประสงค์ของการพูดมุ่งเน้นให้ผู้พูดสามารถพูดได้อย่างเป็นธรรมชาติ ผู้พูดไม่เพียงแต่จำเป็นต้องรู้หลักเฉพาะของภาษา เช่น คำศัพท์ ไวยากรณ์ หรือการออกเสียง

สรุปการพูด คือ การสื่อสารที่มีขั้นตอนกระบวนการโต้ตอบที่มีความหมายระหว่างผู้รับสารและผู้ส่งสาร เป็นรูปแบบขั้นพื้นฐานในการติดต่อสื่อสารของมนุษย์ ซึ่งประโยชน์หลักของการสื่อสารคือสามารถเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้เพิ่มเติม การเอาตัวรอด และสามารถสื่อสารกับบุคคลอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ขั้นตอนในการสอนทักษะการพูด

สุภัทรา อักษรานุเคราะห์ (2532, หน้า 19-25) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสอนทักษะการพูด ไว้ดังนี้

1. ตั้งจุดประสงค์ว่าจะให้ผู้เรียนทำอะไร โดยมีจุดหมายปลายทาง (Terminal Objective) และจุดประสงค์นำทาง (Enabling Objective)
2. การดำเนินการสอน เรื่องที่จะนำมาสอนจะเป็นเรื่องที่ปรากฏอยู่ในจุดประสงค์นำทางทั้งสิ้น ผู้สอนจะต้องนำมาสอนโดยใช้สื่อการสอนประเภทต่างๆ เข้าช่วย มีการตอบคำถามเพื่อชักจูงความเข้าใจในเรื่องที่สอนเป็นลำดับ ถือเป็น การให้ความรู้ทางภาษาศาสตร์

3. การฝึกพูด เป็นขั้นตอนที่เป็นหัวใจของการฝึกทักษะการพูดเพื่อการสื่อสาร ทั้งนี้จะต้องตรงกับจุดประสงค์ปลายทางที่กำหนดไว้แล้ว ผู้สอนจะใช้กิจกรรมตลอดจนกลวิธีต่างๆ เช่น ให้ถามตอบเป็นกลุ่มใหญ่ กลุ่มเล็ก เป็นคู่ ตามความเหมาะสมกับเรื่องที่สอนและลักษณะของผู้เรียน ตลอดจนสื่อการสอนประเภทต่างๆ มาช่วยให้ น่าสนใจด้วย เป็นการใช้ความสามารถทางการสื่อสาร

4. การถ่ายโอน เป็นการจัดกิจกรรมหลังการฝึกการสอนสนทนาตามบทเรียนแล้ว คือผู้เรียนมีโอกาสนำบทเรียนนั้นมาพลิกแพลงหรือเปลี่ยนแปลงบทสนทนา นั้นเป็นบทสนทนาใหม่ก็ได้

นอกจากนี้ Ur (1996, pp. 120-135) กล่าวถึงการสอนทักษะการพูดว่ามีขั้นตอน 6 ขั้นตอนดังนี้

1. การฝึกพูดให้คล่อง (Successful Oral Fluency Practice)

การพูดเป็นทักษะที่สำคัญที่สุดในการเรียนภาษาอังกฤษ เพราะนักพูด จะได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้รู้ ซึ่งดูเหมือนว่าการพูดต้องใช้ความรู้อื่นๆ ประกอบด้วย ครูสามารถฝึกให้นักเรียนฝึกพูดให้คล่องด้วยกิจกรรมต่างๆ เช่น ให้ผู้เรียนมีโอกาสพูด ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการพูดเท่าๆกัน จัดกิจกรรมให้ดึงดูดความสนใจเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากพูด ยอมรับภาษาที่นักเรียนพูด

2. การฝึกพูดโดยกำหนดหัวข้อและภาระงาน (The Functions of Topic and Task) การจัดกิจกรรมให้นักเรียนฝึกพูดเป็นกลุ่มย่อยตามหัวข้อต่างๆ เช่น การอภิปราย การโต้เถียง การวิจารณ์ การหาเหตุผลประกอบ เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอภิปราย และหาเหตุผลประกอบได้

3. การฝึกโดยใช้กิจกรรมอภิปราย (Discussion Activities) การจัดกิจกรรมฝึกพูดโดยการอภิปรายนี้ผู้สอนจะต้องเลือกกิจกรรมที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียนซึ่งจะเริ่มต้น จากสิ่งที่ย่างที่สุดแล้วจึงปรึกษากันกับเพื่อนร่วมงาน หรืออาจเตรียมด้วยตนเองว่าคาดหวังอะไร หรือจะให้ผู้เรียนเกิดอะไร จะนำเสนอกิจกรรมอย่างไร ผู้เรียนจะร่วมกิจกรรมทุกคนหรือไม่ และคาดว่าจะมีปัญหาคิดเกิดขึ้น จากการดำเนินการตามกิจกรรม โดยให้มีผู้สังเกต และเมื่อสิ้นสุดลงครูและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายว่ากิจกรรมที่ดำเนินไปนั้นมีข้อบกพร่อง ใดๆ เพื่อหาทางปรับปรุงต่อไป เช่น การอธิบายภาพ หาความแตกต่างของภาพ หาสิ่งที่ เหมือนกัน จัดทำรายการซื้อสินค้า การแก้ปัญหา เป็นต้น

4. ปฏิสัมพันธ์อื่นๆ ในการพูด (Other kinds of Spoken Interaction) เป็นกิจกรรมที่มีกรอบโครงสร้าง มีภาระงาน และเป้าหมายที่ชัดเจน โดยเฉพาะผู้เรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา แต่ในระดับสูงขึ้นผู้เรียนอาจต้องการกิจกรรมการพูดที่กว้างไกลขึ้น ดังนั้นผู้สอนควรหากิจกรรมที่ยากขึ้นมาช่วยส่งเสริมการพูดของผู้เรียน

5. การแสดงบทบาทสมมติและเทคนิคที่เกี่ยวข้อง (Role Play and Related Techniques) เป็นการแสดงออกที่ใกล้เคียงกับเหตุการณ์ในชีวิตจริงมากที่สุด ได้แก่ บทสนทนา (Dialogue) การแสดงละคร (Play) การแสดงสถานการณ์จำลอง (Simulations) และการแสดงบทบาทสมมติ (Role Play)

6. การทดสอบพูด (Oral Testing) เป็นการวัดและประเมินผลซึ่งผู้สอนอาจทดสอบความสามารถในการพูดของผู้เรียนด้วยการสัมภาษณ์ การแสดงบทบาทสมมติ การอภิปรายกลุ่ม การพูดตามลำพัง และการอธิบายภาพ เป็นต้น

เบียร์น (Byrne, 1986, p. 9) เสนอขั้นตอนการสอนพูดไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำเสนอ (The Presentation stage) เป็นขั้นที่ครูสอนเนื้อหาใหม่ให้นักเรียนเข้าใจ จำได้ และนำไปใช้ในการฝึกพูดขั้นต่อไป ครูผู้สอนจะเป็น “ผู้ให้ความรู้” ควรใช้เวลาในขั้นนี้ให้น้อยแต่มีประสิทธิภาพ ควรนำเสนอบทสนทนา หรือบทเขียนแบบร้อยแก้ว (Prose Passage)

ขั้นที่ 2 ขั้นฝึกปฏิบัติ (The Practice stage) เป็นขั้นที่เปิดโอกาสให้นักเรียนฝึกพูดโดยใช้ความรู้ที่เพิ่งเรียนมาให้ถูกต้อง ครูทำหน้าที่เป็น “ผู้ควบคุม” ให้การฝึกนั้นถูกต้อง สื่อที่ใช้ฝึกมีสองประเภทคือ แบบฝึก (Drills) และเนื้อเรื่อง (Text)

ขั้นที่ 3 ขั้นผลิตภาษา (The Production stage) ขั้นนี้ครูปล่อยให้ให้นักเรียนใช้ภาษาที่รับรู้และฝึกในขั้นที่สองมาแล้ว ได้อย่างอิสระเต็มที่ ครูทำหน้าที่เป็น “ผู้จัดการ” เน้นให้นักเรียนใช้ภาษาอย่างคล่องแคล่วมากกว่าเน้นความถูกต้องทางไวยากรณ์ อาจให้ทำกิจกรรมเป็นคู่ หรือกลุ่มก็ได้

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า ในการฝึกทักษะการพูดนั้น ควรมีการตั้งจุดมุ่งหมายของการพูดเพื่อเป็นการกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจน กิจกรรมนั้นควรคำนึงถึงความเหมาะสมของผู้เรียนโดยเริ่มจากสิ่งที่ยากก่อนไปหายาก โดยมีครูเป็นผู้สังเกตการณ์ ดำเนินกิจกรรมและในการฝึกทักษะการพูดควรเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากพูด กิจกรรมควรมีความหลากหลาย โดยครูมีหน้าที่ควบคุมและให้คำแนะนำ

3. ขั้นตอนในการฝึกทักษะการพูด

สุไร พงษ์ทองเจริญ (2524, หน้า89) กล่าวว่า การสอนพูดให้แก่ผู้เรียนภาษาอังกฤษนั้นมี 2 ระดับ คือ

1. ระดับเตรียมตัว ขั้นนี้เป็นการสอนให้พูดเลียนแบบตัวอย่าง และท่องจำประโยคพื้นฐานต่างๆ

2. ระดับแสดงออก เมื่อนักเรียนจำคำและประโยคได้พอสมควรแล้วจะสามารถพูดแสดงความคิดเห็นของตนเองออกไปให้สอดคล้องกับสถานการณ์ต่างๆ ได้

Cotter (2007, unpagged) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการสอนพูดให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพไว้ดังนี้

1. ขั้นเตรียม

ในขั้นนี้จะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่บทเรียนเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าเป็นการอุ่นเครื่อง การอุ่นเครื่องนี้จะช่วยให้ผู้เรียนทุกคนได้มีโอกาสเรียนรู้เนื้อหาพื้นฐานก่อนเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการเรียนภาษาอังกฤษ ซึ่งในขั้นนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้ทราบถึงข้อมูลบางส่วนของเนื้อหาทำให้ผู้เรียนเกิดความผิดพลาดน้อยลงในขณะที่ทำกิจกรรม ถือว่าเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและสามารถใช้ภาษาเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ขั้นสอน

สำหรับขั้นนี้จะเป็นการนำเสนอหัวข้อที่จะเรียน เริ่มจากการบอกรายคำศัพท์ ไวยากรณ์ ที่เกี่ยวกับบทเรียน ซึ่งในขั้นนี้อาจมีการนำข้อมูลจากขั้นเตรียมกลับมาใช้ใหม่อีกครั้งเพื่อเป็นการเสริมข้อมูลและทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ คำศัพท์และไวยากรณ์จะถูกลำเอียงมาเชื่อมโยงกับเนื้อหาเพื่อให้เพิ่มการจดจำที่ดีขึ้นของผู้เรียน

3. ขั้นฝึกปฏิบัติ

หลังจากที่เรียนรู้เนื้อหาแล้ว ในขั้นนี้ผู้เรียนจะต้องฝึกปฏิบัติจากเนื้อหาใหม่ที่ได้รับ ถือเป็นขั้นที่ต้องใช้ความพยายามเพราะผู้เรียนจะได้รับการฝึกปฏิบัติในการพูดที่ต้องใช้วงศคำศัพท์และไวยากรณ์ใหม่ ซึ่งในขั้นตอนนี้จะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการพูดก่อน โดยปราศจากการเชื่อมโยงกับทักษะอื่น เพื่อเป็นการวางรากฐานการใช้คำศัพท์และไวยากรณ์ใหม่ในการฝึกพูด

4. ชั้นฝึกปฏิบัติอย่างอิสระ

ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมที่เน้นการใช้งานจริงของภาษา ในขณะที่ส่วนแรกของบทเรียนจะมุ่งเน้นไปที่การฝึกความแม่นยำในภาษาและบทเรียนใหม่ให้มีการปฏิบัติอย่างคล่องแคล่ว กิจกรรมส่วนท้ายของบทเรียนจะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกใช้คำศัพท์และโครงสร้างไวยากรณ์แล้วเชื่อมโยงไปที่เนื้อหาของภาษาที่ศึกษาก่อนหน้านี้ ซึ่งในขั้นนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงทักษะการพูดกับทักษะอื่น มีการใช้กิริยาท่าทาง ภาษากาย เพื่อสื่อสารภาษาเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในด้านบทบาทของผู้สอนและผู้เรียนนั้น สุชาติ หล่อนกลาง (2536, หน้า 20-35) ได้กล่าวไว้ว่า หน้าที่ของผู้สอนในการช่วยผู้เรียนพัฒนาทักษะการพูดมี 2 ประการ คือ

1. ผู้สอนจะเป็นผู้ตัดสินใจและแก้ไขข้อบกพร่องในการใช้ภาษาของผู้เรียน
2. ผู้สอนจะทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยสนับสนุน และทบทวนการพูดของผู้เรียน

ซึ่งมีส่วนร่วมในการพูดของนักเรียนเสมอ ส่วนบทบาทของผู้เรียน (Learner Role) ผู้เรียนจะต้องไม่พยายามที่จะเรียนภาษาโดยเน้นความรู้เรื่องกฎ ผู้เรียนจะถูกท้าทายโดยปัจจัยป้อนเข้าที่ละเล็กละน้อย ผู้เรียนจะเป็นผู้ตัดสินใจว่าจะพูดเมื่อไร จะพูดเรื่องอะไร และสำนวนอะไรที่จะใช้ในการพูด ในขั้นแรกของการพูด (Early – Production Stage) ผู้เรียนสามารถตอบคำถามโดยใช้คำเดี่ยวๆ และเป็นประโยคสั้นๆ เดิมแผนภูมิและใช้แบบสนทนาที่มีบทตายตัว ในขั้นการพูด (Speech Emergent Phase) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงบทบาทสมมติ (Role Play) และเล่นเกม สามารถพูดในเรื่องส่วนตัว แสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาในกลุ่ม

สุมิตร อังวัฒนากุล (2540, หน้า 168-169) ได้เสนอกิจกรรมต่างๆ ในการสอนทักษะการพูดซึ่งผู้สอนอาจเลือกใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละระดับมีดังต่อไปนี้

1. ให้เลือกตอบคำถาม ซึ่งครูหรือเพื่อนในชั้นเป็นผู้ถาม
2. บอกเพื่อนให้ทำตามคำสั่ง
3. ให้ถามหรือตอบคำถามของเพื่อนในชั้น เกี่ยวกับชั้นเรียนหรือ

ประสบการณ์ต่างๆ นอกชั้นเรียน

4. ให้บอกลักษณะวัตถุ สิ่งของต่างๆ จากภาพ
5. ให้เล่าประสบการณ์ต่างๆ ของตนเองโดยครูอาจให้คำสำคัญต่างๆ
6. ให้รายงานเรื่องราวต่างๆ ตามที่กำหนดหัวข้อให้
7. ครูจัดสถานการณ์ต่างๆ ในชั้นเรียน ให้นักเรียนใช้บทสนทนาต่างๆ กัน

8. ให้เล่นเกมต่างๆ ทางภาษา
9. ให้ได้วาที อภิปราย แสดงความคิดเห็นในหัวข้อต่างๆ
10. ให้ฝึกการสนทนาทางโทรศัพท์
11. ให้อ่านหนังสือพิมพ์ไทยแล้วรายงานเป็นภาษาอังกฤษ
12. ให้แสดงบทบาทสมมติ

นอกจากนี้ สุมิตรา อังวัฒนากุล (2540, หน้า 167) ได้เสนอขั้นตอนในการสอนกิจกรรมการพูดไว้ดังนี้

1. ชี้บอกรวบรวมวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ ผู้สอนควรจะบอกให้ผู้เรียนรู้ถึงสิ่งที่จะเรียน
2. ชี้เสนอเนื้อหา การเสนอเนื้อหาควรอยู่ในรูปบริบท ผู้สอนจะต้องให้ผู้เรียนสังเกตลักษณะของภาษา ความหมายของข้อความที่จะพูด ซึ่งจะต้องขึ้นกับบริบท เช่น ผู้พูดเป็นใคร มีความรับผิดชอบกับคู่สนทนาอย่างไร ผู้สนทนาพยายามจะบอกอะไร สิ่งที่ถูก สถานที่พูด และเนื้อหาที่พูดมีอะไรบ้าง
3. ชี้การฝึกและการถ่ายโอน การฝึกจะกระทำทันทีหลังจากเสนอเนื้อหา อาจจะมีฝึกพูดพร้อมๆ กันหรือเป็นคู่ ผู้สอนควรให้ผู้ฟังได้ยิน ได้ฟังสำนวนภาษาหลายๆ แบบ และเป็นสำนวนภาษาที่เจ้าของภาษาใช้จริงและควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาอย่างอิสระ ใกล้เคียงกับสถานการณ์ที่เป็นจริง

สรุปขั้นตอนในการฝึกทักษะการพูด ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 การเตรียม ขั้นเตรียมมีขั้นตอนการจัดกิจกรรม ดังนี้

1.1 ชี้นำการสอน เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนโดยการให้ข้อมูลเบื้องต้นแก่นักเรียน การสรุปเรื่องราวกิจกรรมต่างๆ ที่นำมาใช้ การแจ้งจุดประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้ รูปแบบของกิจกรรมที่จะให้ผู้เรียนปฏิบัติ ประสพการณ์ ข้อมูล ความเข้าใจเบื้องต้น การแบ่งกลุ่ม การทำความเข้าใจกับกฎเกณฑ์ กติกาต่างๆ บทบาทของนักเรียน รวมทั้งการวัดและประเมินผล

1.2 ขั้นเตรียมการ ครูผู้สอนเตรียมกิจกรรมที่จะใช้สอนโดยอาจสร้างขึ้นเองเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์โดยตรง โดยผู้สร้างต้องมีความรู้ความเข้าใจในการสร้างรวมทั้งประสพการณ์นั้นในความเป็นจริง ผู้สอนอาจเลือกกิจกรรมที่มีผู้สร้างไว้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการ โดยกิจกรรมที่เลือกอาจเป็นกิจกรรมที่นักเรียนพบเห็นในชีวิตประจำวัน หรือกิจกรรมที่ผู้สอนสมมุติขึ้นมาที่เกี่ยวข้องกับความเป็นจริง

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการแสดง มีขั้นตอนดังนี้

2.1 ขั้นดำเนินการกิจกรรม ในขั้นนี้นักเรียนแต่ละคน แต่ละกลุ่ม จะเริ่มปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับ การนำเข้าสู่กิจกรรม การคัดเลือกผู้แสดง การเตรียมความพร้อม การจัดฉากหรือสถานที่ที่ใช้ในการแสดง การเตรียมผู้สังเกตในขณะที่ผู้แสดงเตรียมตัว โดยผู้สอนอาจเตรียมหัวข้อในการสังเกต หรือจัดทำแบบสังเกตการณ์เตรียมไว้

2.2 ขั้นดำเนินการแสดง เมื่อทุกฝ่ายพร้อมจึงเริ่มการแสดง การแสดง ควรปล่อยให้ เป็นธรรมชาติ ผู้สอนและผู้ชมไม่ควรขัดกลางคัน ผู้สอนควรติดตามอย่างใกล้ชิด เพื่อสังเกตพฤติกรรมของผู้แสดง และจดข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้แสดงไว้ นอกจากนี้ต้องคอยดูแลให้การแสดงดำเนินไปอย่างไม่ติดขัด ให้คำปรึกษาตามความจำเป็นรวมทั้งช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น

ขั้นที่ 3 การติดตามผล

3.1 วิเคราะห์และอภิปราย เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้รวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่ได้สังเกตเห็นและนำมาวิเคราะห์อภิปรายจนเกิดเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายสำหรับตนเอง ในขั้นนี้ครูจะเตรียมคำถามต่างๆ ไว้เป็นแนวทางสำหรับที่จะใช้กระตุ้นให้ผู้เรียนคิด วิเคราะห์และอภิปรายร่วมกัน โดยมีวิธีการที่ใช้ในการดำเนินการดังนี้

1. ชี้แจงให้ผู้แสดงและผู้ชมเข้าใจว่าการอภิปรายจะเน้นที่เหตุผล และพฤติกรรมที่ผู้แสดงได้แสดงออกมาไม่ใช่เน้นที่ใครแสดงดีไม่ดียังไร
2. สัมภาษณ์ความรู้สึกและความคิดผู้แสดง
3. สัมภาษณ์ความรู้สึกและความคิดของผู้สังเกตการณ์หรือผู้ชม
4. ให้ผู้แสดงและผู้ชมวิเคราะห์เหตุการณ์เสนอความคิดเห็นและอภิปรายร่วมกันโดยครูอาจใช้คำถามต่างๆกระตุ้นให้ผู้เรียนคิด

3.2 แลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป เมื่อวิเคราะห์และอภิปราย เกี่ยวกับการแสดงแล้วครูควรกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่มีส่วนสัมพันธ์ หรือเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ได้ศึกษาแก่กันและกัน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์นี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้แนวความคิดที่กว้างขึ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นว่าสิ่งที่เรียนนั้นเกี่ยวข้องกับความจริงส่วนการสรุปจะมุ่งเน้นไปในเรื่องของการบูรณาการ การเปรียบเทียบกับเนื้อหา ของสิ่งที่เรียนรู้กับการดำเนินชีวิตจริงการประยุกต์เชื่อมโยงกับเหตุการณ์จริงให้มีความสัมพันธ์ เกี่ยวข้องกันเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริง

4. การประเมินความสามารถในการพูด

4.1 การประเมินความสามารถในการพูดโดยใช้สถานการณ์จำลอง

การวัดและประเมินผลการพูดภาษาอังกฤษ (อัจฉรา วงศ์โสธร 2529, หน้า 13) เสนอเกณฑ์การให้คะแนนตามระดับความสามารถทางการพูด 4 ระดับ เริ่มจากรดับ 1 ซึ่งเป็นระดับเริ่มเรียนไปจนถึงระดับ 4 ซึ่งเป็นระดับการสื่อสาร โดยแบ่งหัวข้อดังนี้

การออกเสียง

1. ยังพูดได้ตอบไม่ได้
2. ออกเสียงผิดๆ พูดเข้าใจยาก
3. ออกเสียงผิดเป็นครั้งคราว
4. ออกเสียงถูกต้อง

คำศัพท์

1. ใช้คำศัพท์ผิดและโต้ตอบไม่ได้
2. ใช้คำศัพท์ผิดบ่อยๆ แต่ยังใช้ศัพท์ในเหตุการณ์นั้นได้
3. สื่อความหมายได้เป็นส่วนใหญ่ ใช้ศัพท์ได้เหมาะสม
4. ใช้ศัพท์ได้เหมาะสมในทุกสถานการณ์

โครงสร้างไวยากรณ์

1. โครงสร้างไวยากรณ์ผิดไม่สามารถสื่อสารได้
2. ใช้ไวยากรณ์เบื้องต้นผิด
3. ใช้โครงสร้างไวยากรณ์ได้ถูกต้องมีข้อผิดพลาดเล็กน้อย
4. ไม่มีข้อผิดพลาดทั้งการใช้ศัพท์หรือโครงสร้างไวยากรณ์

ความคล่อง

1. พูดแล้วหยุดนาน พูดไม่จบประโยคหรือโต้ตอบไม่ได้
2. พูดแล้วพูดต่อไปไม่ได้ พยายามพูดต่อโดยเริ่มต้นใหม่
3. บทสนทนาเป็นธรรมชาติและต่อเนื่อง บางครั้งหยุดคิด

ตะกุกตะกัก

4. บทสนทนาเป็นธรรมชาติ หยุดบ้างเช่นเดียวกับเจ้าของภาษา

4.2 การประเมินผลการพูดโดยใช้บทบาทสมมติ

4.2.1 อภิปรายถึงเหตุผลและพฤติกรรมที่ผู้แสดงได้แสดงออกมาว่าดี

ไม่ดีอย่างไร

4.2.2 สัมภาษณ์ความรู้สึกและความคิดผู้แสดง

4.2.3 สัมภาษณ์ความรู้สึกและความคิดของผู้สังเกตการณ์หรือผู้ชม

4.2.4 ให้กลุ่มผู้แสดงและผู้ชมวิเคราะห์เหตุการณ์เสนอความคิดเห็น

และอภิปราย ร่วมกันโดยครูอาจใช้คำถามต่างๆ กระตุ้นให้ผู้เรียนคิด

4.3 การประเมินผลการพูดโดยการใช้การแสดงสด

4.3.1 การสัมภาษณ์ความรู้สึกและความคิดเห็นของผู้สังเกตการณ์หรือผู้ชม

4.3.2 อภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงของผู้แสดงโดยการใช้ระบบรูปคดีในการประเมิน ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง พูดตามบทได้ถูกต้อง น้ำเสียงเหมือนกับเจ้าของภาษา พูดได้คล่องแคล่วถูกต้อง

คะแนน 4 หมายถึง พูดตามบทได้ถูกต้อง น้ำเสียงใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา พูดได้อย่างคล่องแคล่วมีผิดพลาดเล็กน้อย

คะแนน 3 หมายถึง พูดตามบทได้มีผิดพลาดเล็กน้อย น้ำเสียงใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา พูดได้ถูกบ้างผิดบ้าง

คะแนน 2 หมายถึง พูดตามบทได้เล็กน้อย น้ำเสียงแตกต่างจากเจ้าของภาษา พูดได้ถูกบ้างผิดบ้าง

คะแนน 1 หมายถึง พูดตามบทไม่ได้ น้ำเสียงแตกต่างจากเจ้าของภาษา พูดได้เล็กน้อย

4.3.3 สอบถามความรู้สึกของผู้ที่ชมการแสดง

4.3.4 การออกเสียง คล่องแคล่ว การแสดงเป็นธรรมชาติและ การใช้คำศัพท์

4.4 การประเมินผลการพูดโดยการแสดงละครใบ้

4.4.1 ท่าทาง การสื่อความหมายที่แสดงออก

4.4.2 การแสดงท่าทางตรงตามลักษณะตัวละครหรือหัวเรื่อง

4.4.3 การแสดงออกทางด้านอารมณ์และความรู้สึก

ตัวอย่างการวัดและประเมินความสามารถในการพูด อาจทำได้ดังนี้

1. ให้อธิบายรูปภาพหรือการฟังเทปโดยใช้ศัพท์และโครงสร้างที่เรียนมาแล้ว ตลอดจนสังเกตผู้ที่เกี่ยวข้องในภาพในเรื่องเพศ วัย วุฒิ สถานภาพทางสังคม อาชีพ

สภาพแวดล้อม สีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง อากัปกริยา และความรู้สึก ตลอดจนความสัมพันธ์ของผู้เกี่ยวข้อง หรือคู่สนทนาในภาพที่สามารถจะหาได้จากภาพหรือจากการฟังเทป

2. ให้สนทนาเป็นคู่ๆ โดยสร้างสถานการณ์ให้ตัวอย่าง
3. ให้บันทึกตารางเวลาทำงานแล้วนัดประชุมสำหรับครั้งต่อไป
4. ให้รายงานเพื่อนๆ หลังจากสำรวจกิจกรรมที่เพื่อนๆ ทำมากที่สุด
5. ให้สัมภาษณ์เป็นคู่ ให้สนทนาเป็นคู่หรือเป็นกลุ่ม
6. ให้บรรยายโดยเล่าเรื่องราวโดยใช้จินตนาการของตนเองหรือจาก

ประสบการณ์ ปานตา ใช้เทียมวงศ์ (2541, หน้า 150 – 155) ได้เสนอแนวทางการวัดผลประเมินความสามารถในการพูดไว้ดังนี้

ครูอาจวัดผลการพูดโดยตรง คือ ให้นักเรียนพูดตามหัวข้อที่กำหนดให้หรือพูดเล่าตามสภาพที่เป็นจริงหรือสถานการณ์จำลอง เป็นต้น หรืออาจวัดความสามารถของการพูดที่สัมพันธ์กับความสามารถอื่น เช่น การให้สนทนาโต้ตอบซึ่งใช้ความสามารถด้านการฟังและการพูด หรือการอ่านแล้วเล่าให้คนอื่นฟัง ซึ่งต้องใช้ความสามารถในการอ่าน-พูด เป็นต้น โดยการวัดและประเมินผลความสามารถด้านการพูดตามลำดับขั้นพฤติกรรมครูทดสอบดังนี้

1. ขั้นทักษะกลไก (Mechanical Skill)

1.1 ขั้นการเลียนแบบ ให้นักเรียนพูดตามเทปหรือครู โดยครูจะพูดประโยคสั้นๆ จากคำศัพท์ที่มีเสียง นักเรียนจะออกเสียงให้ถูกต้อง ประโยคควรจะมีประมาณ 5-6 คำ ถ้ายาวเกินไปจะเป็นการทดสอบความจำ หากเป็นไปได้ควรใช้เทปเสียงของเจ้าของภาษาให้นักเรียนฟังแล้วพูดตาม หรือถ้าหาไม่ได้ก็ให้คนที่เสียงใกล้เคียงพูดออกเสียงแทนเจ้าของภาษา ขณะครูสอนสังเกตว่านักเรียนออกเสียงได้ถูกต้องหรือไม่ ตามตาราง 4 ดังนี้

ตาราง 4 แบบประเมินการพูดโดยการเลียนแบบ

พฤติกรรม	ประโยคที่พูด	การออกเสียงและการเน้น		ระดับเสียง		คะแนน
		ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	
ฟังและพูดตาม	Can I help you? I have two blue shirts. I'll take it.					

1.2 การท่องจำคำ ประโยคหรือข้อความ เช่น ท่อง วัน เดือน ฤดู
 นับเลข 1-100 ท่องโคลงง่าย ๆ หรือพูดตามบทสนทนา เป็นต้น การตรวจสอบอาจใช้แบบ
 สังเกตต่อไปนี้ ดังตาราง 5

ตาราง 5 ตัวอย่างแบบประเมินความสามารถในการพูดข้อความภาษาอังกฤษ

พฤติกรรม	ประโยคที่พูด	การออกเสียงและ การเน้น		ระดับเสียง		คะแนน
		ถูกต้อง	ไม่ถูก	ถูกต้อง	ไม่ถูก	
พูด	tree – three should–could					

1.3 นักเรียนอ่านออกเสียงประโยคบนกระดานหรือในหนังสือ ครู
 ตรวจสอบความถูกต้องในการอ่านออกเสียงคำที่ต้องการวัด ระดับเสียงสูงต่ำ (Intonation)
 การหยุดเว้นระยะ (Pause) และการเน้นเสียงในคำ (Stress) ดังตาราง 6

ตาราง 6 ตัวอย่างแบบประเมินความสามารถในการอ่านออกเสียงประโยคภาษาอังกฤษ

พฤติกรรม	ประโยคที่พูด	การออกเสียงและ การเน้น		ระดับเสียง		คะแนน
		ถูกต้อง	ไม่ถูก	ถูกต้อง	ไม่ถูก	
ฟังและพูดตาม	Can I <u>h</u> elp you? I have a blue <u>sh</u> irt. I'll <u>t</u> ake it.					

2. **ขั้นความรู้ (Knowledge)** พูดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนมาแล้ว โดยใช้คำศัพท์
 และไวยากรณ์ที่เรียนมา

2.1 บอกคำศัพท์ในรูปภาพ เป็นการทดสอบความสามารถในการใช้
 คำศัพท์ของนักเรียน ครูตัดคำศัพท์ที่นักเรียนพบบ่อยๆ ในบทเรียนและหาภาพที่สามารถ

จะใช้คำศัพท์เหล่านั้นอธิบายได้ ควรจะเป็นภาพที่อธิบายได้หลายๆ แบบ ให้นักเรียนพยายามหาคำศัพท์ที่เกี่ยวกับรูปภาพมาให้มากที่สุด การทดสอบครูอธิบายเป็นภาษาไทย เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจว่าครูต้องการให้ตนทำอะไร การทดสอบนี้จะทดสอบความสามารถด้านการพูดเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่หากนักเรียนเคยชินกับการฝึกประเภทนี้ในเวลาเรียน ครูอาจใช้คำสั่งเป็นภาษาอังกฤษโดยไม่ต้องกังวลว่านักเรียนจะฟังไม่เข้าใจ สำหรับภาพที่นำมาให้ดูนั้นควรจะเป็นภาพที่ทั่วๆ ไปเข้าใจไม่ซับซ้อน

2.2 ดูภาพและตอบคำถามที่เกี่ยวกับภาพนั้นได้ อาจใช้รูปเดียวกับข้อ 2.1 ได้ ครูจะถามคำถามเพื่อให้นักเรียนตอบ

2.3 ให้นักเรียนเป็นผู้ถามคำถาม โดยใช้รูปประโยคที่เรียนมาหรือตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่เคยเรียนมา เช่น บอกเวลา จำนวนสิ่งของ อากาศ เป็นต้น

3. ชั้นถ่ายโยง (Transfer)

3.1 ให้นักเรียนพูดประโยคเทียบแทนตามที่ครูกำหนด ตัวอย่าง

What are you going to do in free time?

I'm going to read a book.

- to play football.

- to swim with my sister.

3.2 เปลี่ยนรูปกระบวนประโยคตามคำสั่ง ตัวอย่าง

3.2.1 เปลี่ยนคำนามเป็นสรรพนาม

Wimon is going to be a teacher when.....grows up.

Somsri had 20 bath. gave her sister 10 bath

.....thanked her.

3.2.2 เปลี่ยนรูปประโยคใหม่

These books are beautiful.

These are beautiful books.

This girl is short.

She is short girl.

3.2.3 เขียนประโยคคำถาม

Mana is not come to school.

.....he fever?

Mary knows Susan.

.....she know Susan's mother?

3.3 ให้นักเรียนอ่านออกเสียงข้อความที่ไม่เคยเห็นมาก่อน แต่เป็นคำศัพท์และรูปประโยคที่เคยเรียนมาแล้ว

4. ขั้นการสื่อสาร (Communication)

4.1 ให้นักเรียนบรรยายเหตุการณ์หรือการกระทำของบุคคลต่างๆ ในภาพลักษณะจะคล้ายกับข้อ 2.1 แต่ในขั้นนี้จะทดสอบความรู้ในการนำคำศัพท์และรูปประโยคที่เรียนมาแล้วมาสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจ รูปภาพที่ใช้ไม่ควรเป็นรูปที่ซับซ้อนและควรเป็นรูปที่เด็กรู้จักเข้าใจ

4.2 นักเรียนสามารถสนทนาเป็นคู่หรือเป็นกลุ่มโดยใช้บทสนทนาจากสถานการณ์จำลองที่กำหนดให้

4.3 นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ เช่น พุดต๋อรองสินค้า พุดต๋อส่งอาหาร การเข้าพักในโรงแรม การซื้อหนังสือ จากสถานการณ์จำลองที่กำหนดให้เป็นต้น

4.4 นักเรียนพุดตามสถานการณ์ต่างๆ เช่น พุดต๋อรองสินค้า พุดต๋อส่งอาหาร การเข้าพักโรงแรม การซื้อหนังสือ เป็นต้น

4.5 การสัมภาษณ์ หรือการสนทนากับเพื่อนๆ ถึงเรื่องต่างๆ ในวงคำศัพท์ที่เรียนมาแล้วในการตรวจสอบ ครูจะดูองค์ประกอบของการพุด ได้แก่ การออกเสียงและระดับสูงต่ำ การใช้คำศัพท์ การใช้รูปประโยคถูกต้อง และความคล่องแคล่วในการพุด กำหนดสถานการณ์ให้นักเรียนพุดในโอกาสต่างๆ กัน เช่น สัมภาษณ์เพื่อนเกี่ยวกับกิจวัตรประจำวัน อธิบายลักษณะต่างๆ ของคนจากรูปภาพหรือเล่าถึงสิ่งที่ตนเองทำไปแล้วให้เพื่อนฟัง เป็นต้น แล้ววัดผลโดยการจัดอันดับคุณภาพ ดังตาราง 7

ตาราง 7 แบบประเมินความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ

กิจกรรม.....

ที่	ประเด็น/คะแนน ชื่อ-สกุล	การออกเสียง (5)	การนำเสนอ เรื่อง (5)	ความ คล่องแคล่ว (5)	ท่าทาง ประกอบ (5)	รวมคะแนน (20)
1						
2						
3						
⋮						
30						

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

เกณฑ์การให้คะแนนการพูด

1. การออกเสียง (5 คะแนน)

5 คะแนน หมายถึง ออกเสียงคำศัพท์/ประโยคด้วยเสียงเน้นหนักถูกต้องชัดเจนเป็นส่วนให้ทำให้อ่านชัด

4 คะแนน หมายถึง ออกเสียงคำศัพท์/ประโยคด้วยเสียงเน้นหนักผิดบางคำแต่ยังอ่านได้

3 คะแนน หมายถึง ออกเสียงคำศัพท์/ประโยคด้วยเสียงเน้นหนักผิดบ้างเป็นบางคำ แต่ยังสามารถอ่านได้

2 คะแนน หมายถึง ออกเสียงคำศัพท์/ประโยคด้วยเสียงเน้นหนักผิดเป็นบางคำ อ่านได้บ้าง

1 คะแนน หมายถึง ออกเสียงคำศัพท์ในคำศัพท์/ประโยค ผิดหลายแห่งทำให้เกิดการอ่านไม่ได้

2. การนำเสนอเรื่อง (5 คะแนน)

- 5 คะแนน หมายถึง ดำเนินเรื่องได้อย่างน่าสนใจ ผู้ฟังสามารถติดตามเรื่องได้ตามขั้นตอนตลอดเรื่อง
4. คะแนน หมายถึง ดำเนินเรื่องได้น่าสนใจ ผู้ฟังสามารถติดตามเรื่องได้ตลอด
- 3 คะแนน หมายถึง ดำเนินเรื่องข้ามขั้นตอนบ้าง แต่ผู้ฟังสามารถติดตามเรื่องได้ตลอด
- 2 คะแนน หมายถึง นำเสนอเรื่องข้ามขั้นตอน แต่ผู้ฟังสามารถติดตามเรื่องได้
- 1 คะแนน หมายถึง นำเสนอเรื่องไม่ต่อเนื่อง ไม่ชวนติดตาม

3. ความคล่องแคล่ว (5 คะแนน)

- 5 คะแนน หมายถึง พูดต่อเนื่องไม่ติดขัด ทำให้เกิดการสื่อสารได้ดี
- 4 คะแนน หมายถึง พูดได้คล่องแคล่ว ติดขัดบ้าง แต่ยังสามารถสื่อสารได้
- 3 คะแนน หมายถึง พูดติดขัดบ้าง ไม่ค่อยต่อเนื่อง สามารถสื่อสารได้
- 2 คะแนน หมายถึง พูดติดขัดบ้าง ไม่ค่อยต่อเนื่อง ไม่สามารถสื่อสารได้
- 1 คะแนน หมายถึง พูดเป็นคำๆ หยุดเป็นระยะๆ ทำให้การสื่อสารไม่ต่อเนื่อง ไม่สามารถสื่อสารได้

4. ท่าทางประกอบ (5 คะแนน)

- 5 คะแนน หมายถึง แสดงท่าทางประกอบ/อารมณ์แนบเนียน เหมาะสมกับเรื่อง/บทบาทที่ได้รับ
- 4 คะแนน หมายถึง แสดงท่าทางประกอบ/อารมณ์ไม่ค่อยแนบเนียน แต่เหมาะสมกับเรื่อง/บทบาทที่ได้รับ
- 3 คะแนน หมายถึง แสดงท่าทางประกอบได้ อารมณ์ยังไม่แนบเนียนเป็นบางครั้ง
- 2 คะแนน หมายถึง แสดงท่าทางประกอบได้ อารมณ์ยังไม่แนบเนียนแต่เหมาะสมกับบทบาทที่ได้รับ
- 1 คะแนน หมายถึง พูดโดยปราศจากท่าทางประกอบ

สรุป การวัดผลการพูดมีหลากหลายวิธี ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่ครูเป็นผู้กำหนด ให้ว่าเป็นสถานการณ์เช่นไร การวัดอาจจะเริ่มตั้งแต่การออกเสียง การนำเสนอเรื่อง ความคล่องแคล่ว ท่าทาง การแสดงออก ว่าถูกต้องมากน้อยเพียงใด ซึ่งคะแนนจะถูกกำหนด มาแล้วตามเกณฑ์มาตรฐานที่นิยมใช้วัดกัน

เทคนิคการสอนแบบแสดงละคร (Dramatization)

เทคนิคการละครเป็นเทคนิคหนึ่งที่น่าสนใจนำมาใช้ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารโดยใช้ชื่อต่างๆ เช่น drama, dramatization, drama techniques, drama activities, dramatic activities, creative drama เป็นต้น

เทคนิคการแสดงละคร หมายถึง กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ โดยการให้ผู้เรียนแสดงละคร ซึ่งเป็นเรื่องราวที่ต้องการ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามเนื้อหาและบทละครที่ได้กำหนดไว้ตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง ทำให้เรื่องราวนั้น มีชีวิตขึ้นมา และสามารถทำให้ทั้งผู้แสดงและผู้ชมเกิดความเข้าใจและจดจำเรื่องนั้นได้นาน (ปาริชาติ มานพมณี, บทความ, เว็บไซต์)

ทิตนา แชมมณี (2543) ได้ระบุว่าเทคนิคละครเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ โดยการให้ผู้เรียนแสดงละคร ซึ่งเป็นเรื่องราวที่ต้องการให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามเนื้อหาและบทละครที่ได้กำหนดไว้ และนำเรื่องราวที่แสดงออกมา และการแสดงของผู้แสดงมาอภิปรายร่วมกัน

รูปแบบการเรียนโดยใช้เทคนิคละคร (Drama techniques)

รูปแบบการสอนโดยใช้เทคนิคละคร (Drama techniques) มีหลายรูปแบบที่ ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกเทคนิคละครมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ 4 เทคนิค ซึ่งได้แนวคิดของ Holden (1981) และ Dougill (1987) ดังนี้

1. เทคนิคการสอนแบบสถานการณ์จำลอง (Simulation)
2. เทคนิคการสอนแบบบทบาทสมมติ (Role play)
3. เทคนิคการสอนแบบละครใบ้ (Mime)
4. เทคนิคการสอนแบบละครสด (Improvisation)

ซึ่งกิจกรรมการละครที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาดังกล่าวส่วนใหญ่ เป็นกิจกรรมที่คล้ายๆ กันซึ่งแต่ละรูปแบบมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคแบบสถานการณ์จำลอง (Simulation)

1.1 ความหมายของสถานการณ์จำลอง

กรมวิชาการ (2544, หน้า 70) ได้กล่าวถึงความหมายของสถานการณ์จำลอง หมายถึง การเรียนการสอนที่อาศัยสถานการณ์ที่สร้างขึ้นจากเนื้อหาในบทเรียน หรือการจำลองสถานการณ์ที่เป็นจริงมาใช้ในชั้นเรียน โดยจัดให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการเรียนในแต่ละคาบ คาบละ 1 สถานการณ์ และสถานการณ์นั้นจะต้องง่ายต่อการทำความเข้าใจของนักเรียน แล้วให้นักเรียนเข้าร่วมในสถานการณ์นั้นๆ ตามบทบาท ความรับผิดชอบและหน้าที่ที่ครูมอบหมายให้ นักเรียนจะมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสถานการณ์ตามที่ได้รับรู้ด้วยตนเอง

ดนตรี แสงกล้า (2544, หน้า 4) ระบุว่าสถานการณ์จำลอง หมายถึง การจำลองสถานการณ์ต่างๆ ขึ้นให้เสมือนสถานการณ์จริง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในกลุ่มและช่วยแก้ปัญหาหรือแสดงบทบาทที่ได้รับ

ไสว พักขาว (2544, หน้า 22) ให้ความหมายของวิธีการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองไว้ว่า เป็นการจัดการเรียนการสอนที่พยายามให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์ ที่มีความใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด โดยการสร้างสถานการณ์จำลองขึ้นในห้องเรียน แล้วให้ผู้เรียนแสดงบทบาทของตนเองตามสถานการณ์นั้น

สุวิทย์ คำมูล (2545, หน้า 74) ให้ความหมายของการจัดรูปแบบสถานการณ์จำลองว่าเป็นกระบวนการที่ผู้สอนให้ผู้เรียนเข้าไปอยู่ในสถานการณ์ที่สร้างขึ้นมา ซึ่งสถานการณ์จำลองนั้นมีลักษณะคล้ายคลึงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด ทั้งสภาพแวดล้อมและปฏิสัมพันธ์โดยการมีบทบาท ข้อมูล และกติกาไว้เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดแก้ปัญหา และตัดสินใจจากสภาพการณ์ที่เขากำลังเผชิญอยู่ ซึ่งผู้เรียนจะต้องใช้ข้อมูลทั้งหมดที่ได้รับ ประกอบกับวิจารณญาณของตนเองให้ปฏิบัติหน้าที่ตามสถานการณ์นั้นให้ดีที่สุด

ทิตนา แคมมณี (2547, หน้า 370) กล่าวว่า วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนลงไปเล่นในสถานการณ์ที่มีบทบาท ข้อมูล และกติกาการเล่นที่สะท้อนความเป็นจริง และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ ที่อยู่ในสถานการณ์นั้น โดยใช้ข้อมูลที่มีสภาพคล้ายกับข้อมูลในความเป็นจริง ในการตัดสินใจและแก้ปัญหาต่างๆ ซึ่งการตัดสินใจนั้นจะส่งผลถึงผู้เล่นในลักษณะเดียวกันกับที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง

พรทิพย์ โสธาวร (2547, หน้า 39) ให้ความหมายของสถานการณ์จำลอง หมายถึง การจำลองเหตุการณ์หรือเลียนแบบสภาพการณ์ โดยให้มีความคล้ายคลึงกับ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคมให้มากที่สุด ซึ่งทำให้บทเรียนเป็นรูปธรรม เข้าใจง่าย แล้ว ผู้เรียนได้เผชิญกับสภาพการณ์ด้วยตนเอง

เรณู สายเชื้อ (2547, หน้า 37) ระบุว่าสถานการณ์จำลอง หมายถึง การสอนที่มีการเลียนแบบสภาพเหตุการณ์หรือสมมุติสถานการณ์ให้มีความคล้ายคลึงกับ สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคม และสอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน จากนั้นเสนอเป็น กิจกรรมการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลองฝึกปฏิบัติ แสดงความคิดเห็น หรือตัดสินใจ เลือก แนวทางแก้ปัญหาจากสถานการณ์นั้น ทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในสภาพที่ใกล้เคียงกับ ความเป็นจริงมากที่สุด ซึ่งวิธีนี้ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจมีความรู้สึกรวมต่อเหตุการณ์ได้ดี อีกทั้งสามารถถ่ายโยงความรู้ไปสู่การปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน

สุนทร จันทรรตรี (2530, หน้า 424) แสดงถึงสถานการณ์จำลอง หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมให้คล้ายความเป็นจริงมากที่สุด ให้นักเรียนได้ฝึกเผชิญการแก้ปัญหา และตัดสินใจจากสถานการณ์ที่เผชิญอยู่

Holden (1981, p. 5) กล่าวว่า สถานการณ์จำลองเป็นการจำลอง สถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับสถานการณ์จริง ส่วนมากจะอยู่ในรูปแบบของการแก้ปัญหา ครูทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ควบคุม จะนำของจริงต่างๆ มาเป็นสื่อในการกระตุ้นผู้เข้าร่วมให้ใช้ ทักษะของภาษาทุกด้านในการรับข้อมูลพร้อมๆ กัน ผู้เข้าร่วมสถานการณ์แต่ละคนจะได้รับ บัตรแสดงขอบข่ายหน้าที่ความรับผิดชอบ และข้อมูลจำเป็นเพิ่มเติม นอกจากนี้ทุกคน ต้องปฏิบัติตามหน้าที่ของตนอย่างจริงจัง

Jones (1982, p. 5) ได้สรุปว่า สถานการณ์จำลองเป็นเหตุการณ์หนึ่งซึ่งไม่ใช้ การสอนโดยครู แต่นักเรียนเป็นผู้เข้าร่วมในเหตุการณ์นั้น และเป็นผู้ที่ทำให้เหตุการณ์นั้น ดำเนินต่อไปโดยได้รับมอบหมายหน้าที่ ภารกิจในสังคมและความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้อง อยู่ในสถานการณ์นั้นซึ่งต้องมีการแก้ปัญหา และการตัดสินใจรวมอยู่ด้วย ส่วนครูจะเป็น ผู้กำหนดเวลาเริ่มต้นและเวลาจบของสถานการณ์ นอกจากนี้ครูมีหน้าที่อธิบายรายละเอียด ต่างๆ ที่สำคัญในสถานการณ์นั้นกำหนดว่าใครเป็นใคร ใครทำหน้าที่อะไร มีหน้าที่รับผิดชอบ ในเรื่องใดบ้าง

Kerr (1977, unpagged อ้างถึงใน บวรจิต พลจันทร์, 2551, หน้า 27) ได้กล่าวว่า สถานการณ์จำลอง หมายถึง การเรียนการสอนที่นักเรียนไม่ต้องปฏิบัติตามกติกาเหมือนเกมแต่ต้องปฏิบัติตามข้อมูล ผู้ร่วมสถานการณ์อาจได้รับบทบาทเหมือนกันหรือแตกต่างกันและใกล้เคียงกับชีวิตจริง

จากความหมายของสถานการณ์จำลองที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า สถานการณ์จำลอง หมายถึง การจำลองสภาพแวดล้อมเลียนแบบสภาพจริงในสังคมให้เหมือนจริงมากที่สุด ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จำลอง เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เผชิญ นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมคิดวิธีแก้ไขด้วยตนเอง และเข้าใจสภาพที่เกิดขึ้นจนสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้

1.2 องค์ประกอบสำคัญของสถานการณ์จำลอง

ญาดาพนิต พิณกุล (2539, หน้า 256 – 264) กล่าวถึงองค์ประกอบของสถานการณ์จำลองไว้ดังนี้

- 1.2.1 มีสถานการณ์ ข้อมูล บทบาทและกติกาที่สะท้อนความเป็นจริง
- 1.2.2 ผู้เล่นในสถานการณ์มีปฏิสัมพันธ์กัน หรือมีปฏิสัมพันธ์กับปัจจัยต่างๆ ในสถานการณ์นั้น
- 1.2.3 ผู้เล่นหรือผู้สวมบทบาทมีการใช้ข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจ
- 1.2.4 การตัดสินใจส่งผลต่อผู้เล่นในลักษณะเดียวกันกับที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง
- 1.2.5 มีการอภิปรายเกี่ยวกับสถานการณ์ ข้อมูล และกติกาของสถานการณ์ วิธีการเล่น และผลการเล่นเพื่อการเรียนรู้

ระวี แก้วสุกใส (2555, ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญที่ขาดไม่ได้ของวิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองว่า

1. มีผู้สอนและผู้เรียน
2. มีสถานการณ์ ข้อมูล บทบาท และกติกา ที่สะท้อนความเป็นจริง
3. ผู้เล่นในสถานการณ์มีปฏิสัมพันธ์กันหรือมีปฏิสัมพันธ์กับปัจจัยต่างๆ ในสถานการณ์นั้น
4. ผู้เล่นหรือผู้สวมบทบาทมีการใช้ข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจ
5. การตัดสินใจส่งผลต่อผู้เล่นในลักษณะเดียวกันกับที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง

6. มีการอภิปรายเกี่ยวกับสถานการณ์ ข้อมูลและกติกาของสถานการณ์ วิธีการเล่น พฤติกรรมการเล่นและผลการเล่น เพื่อการเรียนรู้

7. มีผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

(เอกอนงค์ ปวง, 2550, หน้า 19 อ้างถึงใน Jones, 1982, pp. 4-7) กล่าวว่า สถานการณ์จำลองทุกสถานการณ์จะต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน ดังนี้

1. การยอมรับในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างแท้จริง (Redlity of Function) ผู้เรียนจะต้องยอมรับในบทบาทที่ได้รับมอบหมายราวกับว่าเป็นตัวจริงทั้งในความรู้สึกนึกคิดและการกระทำ ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้แก้ปัญหา (Problem-Solving) ตัดสินใจด้วยตนเอง (Decision -Making) ในแต่ละสถานการณ์

2. การจำลองสถานการณ์ (Simulated Environment) สถานการณ์ในห้องเรียนที่จำลองขึ้นนั้นเป็นสถานการณ์จริง นอกห้องเรียนนั้นถือเป็นสถานการณ์จำลอง

3. โครงสร้าง (Structure) โครงสร้างในสถานการณ์จำลองนั้นสร้างมาจากปัญหาที่ต้องแสดงให้เห็นถึงหน้าที่ที่ผู้เรียนจะต้องรับผิดชอบในการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ได้รับมอบหมาย

สรุปองค์ประกอบของสถานการณ์จำลองนั้นประกอบด้วย การจำลองสถานการณ์ที่เหมือนจริง สภาพแวดล้อม ข้อมูล บทบาท กติกา และผู้เล่น ซึ่งจะต้องเป็นผู้แก้ปัญหา และตัดสินใจด้วยตัวเองในสถานการณ์ที่ได้รับมอบหมาย

1.3 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง

กรมวิชาการ (2544, หน้า 71-72) ได้เสนอขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง ดังต่อไปนี้

1.3.1 การสำรวจวิเคราะห์ ขั้นนี้เป็นการศึกษาสำรวจจุดประสงค์ การเรียน ศึกษาสถานการณ์ประเภทต่างๆ ขอบเขตเนื้อหาวิชาแล้ววิเคราะห์ดูว่าสถานการณ์ชนิดใดที่ให้ประโยชน์ต่อการเรียนรู้มากที่สุด

1.3.2 กำหนดจุดประสงค์ เป็นการกำหนดว่าต้องการให้นักเรียน เปลี่ยนพฤติกรรมอะไรบ้างเมื่อเรียนรู้สถานการณ์แล้ว

1.3.3 การคัดเลือกสถานการณ์ พิจารณาเลือกสถานการณ์ที่เป็นจริง และสอดคล้องกับจุดประสงค์มาดัดแปลงให้เหมาะกับการสอนในชั้นเรียน โดยสถานการณ์

นั้นต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกวิเคราะห์ ตัดสินใจและก่อให้เกิดการเรียนรู้และทักษะที่
ต้องการมากที่สุด

1.3.4 การกำหนดโครงสร้างของสถานการณ์จำลอง การกำหนด
โครงสร้างนี้ประกอบด้วย การกำหนดจุดประสงค์ของสถานการณ์จำลอง บทบาทของ
ผู้ร่วมกิจกรรมแต่ละคนเตรียมข้อมูล เนื้อหา กำหนดสถานการณ์ที่เหมือนจริงในสังคม
ลำดับขั้นตอนของเหตุการณ์ และปัญหาจากสถานการณ์และสรุปอภิปรายผล

1.3.5 การสร้างและออกแบบสื่อการเรียนรู้ และสร้างกฎเกณฑ์
ดำเนินการสร้างและออกแบบสื่อการเรียนรู้เพื่อเป็นเครื่องมือในการประกอบกิจกรรม เช่น
บัตรคำ รูปภาพ บัตรคำสั่ง ฯลฯ ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนด และกำหนดเงื่อนไข
และขั้นตอนการทำงานหรือการแสดงตามลำดับเหตุการณ์

1.3.6 การทดลองใช้ นำสถานการณ์จำลองที่สร้างเสร็จแล้วไปทดลอง
ใช้กับนักเรียนกลุ่มอื่นก่อน เพื่อตรวจสอบหาข้อบกพร่อง วิธีการ ภาษา ตลอดจนการใช้สื่อ
การเรียนรู้และเงื่อนไขต่างๆ ว่าควรปรับปรุงแก้ไขในบทใดบ้าง เพื่อให้สถานการณ์จำลอง
สมบูรณ์ และเหมาะสมต่อการนำไปใช้มากที่สุด

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2543, หน้า 245) ได้เสนอแนะการนำ
สถานการณ์จำลองมาใช้ในการเรียนการสอนมีลำดับขั้นดังนี้

1. ขั้นนำการสอน เป็นขั้นที่ครูนำเข้าสู่บทเรียนโดยการให้ข้อมูล
เบื้องต้นแก่นักเรียน การเล่าเรื่องสรุปของสถานการณ์ที่นำมาใช้ วัตถุประสงค์ที่ต้องการ
ให้นักเรียนได้เรียนรู้ การแนะนำรูปแบบของสถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้น ประสพการณ์
ข้อมูล ความเข้าใจเบื้องต้น การแบ่งกลุ่ม การทำความเข้าใจกับกฎเกณฑ์ กติกาต่างๆ
บทบาทของนักเรียน เป็นต้น

2. ขั้นดำเนินกิจกรรม ในขั้นนี้นักเรียนแต่ละคน แต่ละกลุ่ม จะเริ่ม
ปฏิบัติตามกิจกรรมที่ระบุไว้ตามบทบาทที่ได้รับ การศึกษาข่าวสารข้อมูลจากวัสดุอุปกรณ์
ที่กำหนดให้ การวิเคราะห์ การตัดสินใจ การหาข้อมูลเพิ่มเติม การได้รับผลคะแนนตาม
กระบวนการแต่ละขั้นตอน การอภิปราย การศึกษาร่วมกัน การหาข้อตกลงวิธีการ แผนงาน
ที่ใช้ในการศึกษา ฯลฯ ในระยะนี้ครูจะเป็นผู้ช่วยในเรื่องของการให้คำแนะนำช่วยเหลือ
กำหนดกติกา กฎเกณฑ์ที่ใช้ การให้คะแนนครูไม่ควรเข้าไปขัดหรือห้ามกระบวนการศึกษา
ของนักเรียน ไม่ว่าในกรณีใดๆ ก็ตาม แต่ควรสังเกตหรือจดบันทึกพฤติกรรมที่เกิดขึ้น
เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์และอภิปรายในขั้นต่อไป

3. **ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล** เมื่อกิจกรรมสิ้นสุดลง ครูควรนำให้นักเรียนได้ทบทวนและวิเคราะห์ประสบการณ์ต่างๆ ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรม สาเหตุและผลที่เกิดขึ้นของกิจกรรม ความสัมพันธ์ระหว่างกฎเกณฑ์และกติกา การวางแผนเงื่อนไขที่จะนำมาใช้ การตัดสินใจ โอกาสของสิ่งที่จะเกิดขึ้น การเปรียบเทียบข้อมูลที่เกิดจากการศึกษาร่วมกัน ครูควรเพิ่มเติมข้อสังเกตหรือบันทึกพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อเสริมการอภิปรายของนักเรียนในขั้นนี้ด้วย

4. **การสรุปกิจกรรมการเรียนรู้** นักเรียนจะบังเกิดผลการเรียนรู้ในเรื่องนี้อย่างมากในกรณีที่ครูได้สร้างสถานการณ์จำลองขึ้นมาเป็นตัวแทนของสถานการณ์จริงได้อย่างถูกต้องสามารถดำเนินการสอนไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ การสรุปจึงมักมุ่งในเรื่องของการบูรณาการ การเปรียบเทียบกับเนื้อหาของสิ่งที่เรารู้กับการดำเนินชีวิตจริง การประยุกต์เชื่อมโยงของเหตุการณ์จริงกับสถานการณ์จำลองให้มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริงต่อไป

สรุปขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นนำการสอน
2. ขั้นดำเนินกิจกรรม
3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปราย
4. ขั้นสรุปกิจกรรมและการเรียนรู้

1.4 **เทคนิคและข้อเสนอแนะในการใช้วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองให้มีประสิทธิภาพ**

ญาดาพนิต พิณกุล (2539, หน้า 256-264) กล่าวถึงเทคนิคและข้อเสนอแนะในการใช้วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองให้มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. **การเตรียมการ** ผู้สอนเตรียมสถานการณ์จำลองที่จะใช้สอน โดยอาจสร้างขึ้นเองเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์โดยตรง ซึ่งถ้าผู้สอนสร้างขึ้นเอง ผู้สร้างจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในการสร้าง รวมทั้งประสบการณ์นั้นในความเป็นจริง ผู้สอนอาจเลือกสถานการณ์จำลองที่มีผู้สร้างไว้แล้วหากตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการ สถานการณ์จำลองที่วางจำหน่ายมีจำนวนไม่น้อย ผู้สอนสามารถศึกษาได้จากรายการคำอธิบาย ซึ่งจะบอกวัตถุประสงค์และลักษณะสถานการณ์จำลองไว้ สถานการณ์จำลองโดยทั่วไปมี 2 ลักษณะ คือ เป็นสถานการณ์จำลองแท้ กับสถานการณ์จำลองแบบเกม

หรือที่เรียกว่าเกมจำลองสถานการณ์ สถานการณ์จำลองแท้ เป็นสถานการณ์ที่ให้ผู้เรียนได้เล่นเพื่อเรียนรู้ความจริง เช่น ผู้สอนอาจจำลองสถานการณ์ในประวัติศาสตร์ขึ้นมาให้ผู้เรียนเล่น โดยผู้เรียนจะต้องใช้ข้อมูลที่เป็นจริงของสถานการณ์นั้นในการตัดสินใจ เหตุการณ์ต่างๆ ส่วนเกมจำลองเหตุการณ์มีลักษณะเป็นเกมการเล่น แต่เกมการเล่นนี้มีลักษณะที่สะท้อนความเป็นจริงในขณะที่เกมทั่วไป อาจจะได้สะท้อนความเป็นจริงอะไร เกมจำลองสถานการณ์นี้มีอยู่ 2 ประเภท คือ เกมจำลองสถานการณ์การเลือกตั้ง เกมจำลองสถานการณ์การเลือกอาชีพ เป็นต้น และเกมจำลองสถานการณ์แบบมีการแข่งขัน เช่น เกมจำลองสถานการณ์มลภาวะเป็นมลพิษ เกมจำลองสถานการณ์การค้าขาย เป็นต้น เมื่อมีสถานการณ์จำลองแล้ว ผู้สอนจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจในสถานการณ์จำลองนั้น และควรเล่นด้วยตนเองเพื่อจะได้ทราบถึงข้อขัดข้องต่างๆ ในการเล่น จะได้เตรียมการป้องกันและแก้ไขไว้ให้พร้อม เพื่อช่วยให้การเล่นเป็นไปอย่างสะดวกและราบรื่น ต่อจากนั้นจึงจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการเล่นไว้ให้พร้อม รวมทั้งการจัดสถานที่เล่นให้เอื้ออำนวยต่อการเล่น

2. การนำเสนอสถานการณ์จำลอง บทบาท และกติกา เนื่องจากสถานการณ์จำลองส่วนใหญ่จะมีความซับซ้อนพอสมควรไปถึงระดับมาก การนำเสนอสถานการณ์ บทบาทและกติกา จึงจำเป็นต้องมีการเตรียมการอย่างดี ผู้สอนควรเสนออย่างเป็นไปตามลำดับขั้นตอน ไม่สับสนและควรจัดข้อมูลทุกอย่างไว้ให้พร้อม ในการนำเสนอ ผู้สอนควรเริ่มด้วยการบอกเหตุผลและวัตถุประสงค์กว้างๆ แก่ผู้เรียนว่าการเล่นในสถานการณ์นี้จะให้อะไร และเหตุใดจึงมาเล่นกันต่อไป จึงให้ภาพรวมสถานการณ์จำลองทั้งหมดแล้วจึงให้รายละเอียดที่จำเป็น เช่น กติกา บทบาท เมื่อทุกคนเข้าใจพอสมควรแล้ว จึงให้เล่นได้

3. การเลือกบทบาท เมื่อผู้เรียนเข้าใจภาพรวมและกติกาแล้วนักเรียนทุกคนควรได้รับบทบาทในการเล่น ซึ่งผู้เรียนอาจเป็นผู้เลือกเอง หรือในบางกรณีครูอาจกำหนดบทบาทให้ผู้เรียนบางคนรับบทบาทบางบทบาท ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ตรงกับความต้องการหรือความจำเป็นของผู้เรียนคนนั้น

4. การเล่นในสถานการณ์จำลอง ในขณะที่นักเรียนกำลังเล่นในสถานการณ์จำลองนั้น ผู้สอนควรติดตามอย่างใกล้ชิดเพื่อสังเกตพฤติกรรมการเล่นของผู้เรียนและจดข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนไว้ นอกจากนั้นต้องคอยดูแล

ให้การเล่นดำเนินไปอย่างไม่ติดขัด ให้คำปรึกษาตามความจำเป็น รวมทั้งช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น

5. การอภิปราย เนื่องจากการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองเป็นการสอนที่มุ่งผู้เรียนให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นจริงที่สถานการณ์นั้นจำลองขึ้นมา ดังนั้นการอภิปรายจึงควรมุ่งประเด็นไปที่การเรียนรู้ความเป็นจริงว่า สถานการณ์ในเรื่องนั้นๆ เป็นอย่างไร อะไรที่เป็นอิทธิพลต่อสถานการณ์นั้นๆ ซึ่งผู้เรียนควรได้เรียนรู้จากการเล่นของตนในสถานการณ์นั้น จึงทำให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง เมื่อได้เรียนรู้ความเป็นจริงแล้ว การอภิปรายอาจขยายต่อไปว่าเราควรจะให้สถานการณ์นั้นคงอยู่หรือเปลี่ยนแปลงอย่างไร และทำอย่างไรจึงจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นได้

สรุปขั้นตอนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ชี้นำการสอน
2. ชี้นำดำเนินกิจกรรม
3. ชี้นำวิเคราะห์และอภิปราย
4. ชี้นำสรุปกิจกรรมและการเรียนรู้

2. การเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคแบบบทบาทสมมติ (Role Play)

2.1 ความหมายของการจัดการเรียนการสอนแบบบทบาทสมมติ

บุญชม ศรีสะอาด (2541, หน้า 161) กล่าวถึงการสอนโดยการแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) คือ เทคนิคการสอนที่ให้ผู้เรียนแสดงบทบาทในสถานการณ์ที่สมมติขึ้นนั้นคือ แสดงบทบาทที่กำหนดให้

อินทิรา บุญยาทร (2542, หน้า 98) อธิบายการสอนด้วยบทบาทสมมติ หมายถึง วิธีสอนที่ผู้สอนสร้างสถานการณ์และบทบาทสมมติขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็นโดยแสดงออกทั้งทางด้านความรู้ ความคิด และพฤติกรรมเพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้

สุพิน บุญชูวงศ์ (2544, หน้า 67) กล่าวว่าวิธีสอนที่ใช้บทบาทที่สมมติขึ้นจากความเป็นจริงมาเป็นเครื่องมือในการสอนโดยที่ครูสร้างสถานการณ์สมมติและบทบาทขึ้นมาให้นักเรียนได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็น มีการนำการแสดงออกทั้งทางด้านความรู้ ความคิด และพฤติกรรมของผู้แสดงมาใช้เป็นพื้นฐานในการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เรียนในเรื่องความรู้สึกและพฤติกรรมและปัญหาต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

ทิตินา แชมมณี (2550, หน้า 358) กล่าวถึงวิธีสอนโดยใช้การแสดง บทบาทสมมติคือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดโดยการให้ผู้เรียนสวมบทบาทในสถานการณ์ซึ่งมีความใกล้เคียงกับความเป็นจริง และแสดงออกมาตามความรู้สึกนึกคิดของตนและนำเอาการแสดงออกของผู้แสดงทั้งทางด้าน ความรู้ ความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมที่สังเกตพบว่าเป็นข้อมูลในการอภิปรายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2550, หน้า 160) อธิบายถึงวิธีสอนโดยใช้บทบาทสมมติ หมายถึง วิธีสอนที่ผู้สอนสร้างสถานการณ์และบทบาทสมมติขึ้นจากความเป็นจริง มาให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามที่ผู้เรียนคิดว่าควรจะเป็นผู้สอนจะใช้การแสดงออกทั้งทางด้านความรู้ ความคิดและพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นพื้นฐานในการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจแก่ผู้เรียนอันจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาสาระของบทเรียนอย่างลึกซึ้ง และรู้จักปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

สรุปการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ หมายถึง การแสดงบทบาทในสถานการณ์ที่ครูผู้สอนเป็นผู้สร้างสถานการณ์นั้นขึ้นแล้วให้นักเรียนเป็นผู้แสดงบทบาทสมมติที่นั้นๆ ตามความรู้สึกนึกคิดที่นักเรียนคิดว่าควรจะเป็น โดยการแสดงออกทั้งทางด้านความรู้ ความคิด และพฤติกรรมของผู้แสดงจะเป็นพื้นฐานในการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เรียนซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหา สาระของบทเรียนอย่างลึกซึ้งและสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

2.2 จุดมุ่งหมายของการสอนโดยการแสดงบทบาทสมมติ

ทิตินา แชมมณี (2550, หน้า 358) กล่าวว่าวิธีสอนโดยใช้การแสดง บทบาทสมมติ เป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การเอาใจเขามาใส่ใจเรา เกิดความเข้าใจในความรู้สึกและพฤติกรรมทั้งของตนเองและผู้อื่นหรือเกิดความเข้าใจในเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับบทบาทสมมติที่ตนแสดง

สุพิน บุญชูวงศ์ (2544, หน้า 67) อธิบายถึงความมุ่งหมายของการสอน โดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ ดังนี้

1. เพื่อฝึกให้นักเรียนทำงานร่วมกัน
2. เพื่อให้นักเรียนกล้าแสดงออกซึ่งความรู้สึก
3. เพื่อฝึกการแก้ปัญหา

สิริวรรณ ศรีพหล และ พันทิพา อุทัยสุข (2540, หน้า 106) กล่าวถึง เป้าหมายการสอนโดยการแสดงบทบาทสมมติว่า การแสดงบทบาทสมมติเป็นการนำเอา ตัวอย่างพฤติกรรมของมนุษย์ที่เกิดขึ้นในสังคมมาให้ผู้เรียนได้ศึกษา ซึ่งผลที่จะได้รับการศึกษาโดยวิธีการดังกล่าวจะทำให้

1. ผู้เรียนได้มีโอกาสสำรวจความรู้สึกของบุคคลอื่นๆ และเมื่อสำรวจแล้วก็จะสามารถวิเคราะห์พฤติกรรมของบุคคลเหล่านั้นในเชิงเจตคติ
2. ผู้เรียนได้มีโอกาสในการศึกษาความสัมพันธ์และความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างกลุ่ม
3. ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่มในบุคคลหรือระหว่างบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. ผู้เรียนได้มีโอกาสพัฒนาค่านิยมในเรื่องความเห็นอกเห็นใจต่อผู้อื่น
5. ผู้เรียนสามารถสำรวจเจตคติของตนเอง รวมทั้งแก้ไขข้อบกพร่อง โดยการเรียนรู้จากเจตคติของผู้อื่นที่มีต่อตนเอง

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2550, หน้า 160) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการแสดงบทบาทสมมติไว้ว่า

1. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในพฤติกรรมและความรู้สึกของผู้อื่น
2. เพื่อให้ผู้เรียนได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม
3. เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกการใช้ความรู้ ความคิด ในการแก้ปัญหา และการตัดสินใจ
4. เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงออก ได้เรียนด้วยความเพลิดเพลิน
5. เพื่อให้การเรียนการสอนมีความใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริงมากขึ้น

อินทรา บุญยาทร (2542, หน้า 98-99) อธิบายถึงความมุ่งหมายของการสอน ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในพฤติกรรมและความรู้สึกของผู้อื่น
2. เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกการใช้ความรู้ ความคิด ความสามารถในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ
3. เพื่อให้การเรียนการสอนมีความใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด

4. เพื่อฝึกให้ผู้เรียนมีความกล้าที่จะแสดงออก

สรุปได้ว่า การสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ มุ่งฝึกการทำงานร่วมกัน กล้าคิด กล้าแสดงออกในการแก้ปัญหาการตัดสินใจทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหามากยิ่งขึ้น ลดความตึงเครียดเพราะเป็นการสอนที่ใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุดอันเป็นลักษณะสำคัญของการสอนโดยการแสดงบทบาทสมมติ

2.3 ลักษณะของบทบาทสมมติ

บุญชม ศรีสะอาด (2541, หน้า 161) กล่าวถึง การแสดงบทบาทสมมติว่าแตกต่างจากเกมจำลองสถานการณ์ตรงที่ไม่มีกฎเกณฑ์และการแข่งขันกล่าวคือ เป็นการสอนที่หยิบยกเอาเหตุการณ์ ประเด็นหรือปัญหาขึ้นมาให้ผู้เรียนศึกษา โดยวิธีการให้ผู้เรียนได้เข้าใจถึงสภาพการณ์ที่เกิดขึ้น เข้าใจถึงปัญหาในเหตุการณ์นั้นๆ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยนั้น

สิริวรรณ ศรีพหล และ พันทิพา อุทัยสุข (2540, หน้า 105) ได้กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติจะส่งเสริมผู้เรียนให้แสดงพฤติกรรมหรือบทบาทต่างๆ กันไปตามบทบาทที่กำหนดไว้ในเหตุการณ์ พฤติกรรมที่ผู้เรียนซึ่งเป็นผู้แสดงบทบาทแสดงออกมานั้นจะสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึก อารมณ์ เจตคติของผู้แสดงที่มีต่อบทบาทหรือพฤติกรรมที่ผู้แสดงสวมบทบาทนั้นอยู่ รวมทั้งเข้าใจถึงพฤติกรรมของผู้อื่นที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หรือปัญหานั้นด้วย

การที่จะให้ผู้เรียนเข้าใจว่าสิ่งนั้นดีสิ่งนั้นไม่ดี หรือบุคคลนั้นมีพฤติกรรมอย่างนั้น ทำไมไม่มีพฤติกรรมอย่างนี้ต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น บางครั้งจะสอนโดยตรงไม่ได้ ผู้เรียนจะไม่เข้าใจ แต่ถ้าใช้การสอนโดยการแสดงบทบาทสมมติจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจพฤติกรรมของบุคคลที่อยู่เบื้องหลังเหตุการณ์หรือปัญหานั้นได้ดีและกระจ่างยิ่งขึ้น (อารรณ์ ใจเที่ยง, 2550, หน้า 160-161) บทบาทสมมติที่ผู้เรียนแสดงออกแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การแสดงบทบาทสมมติแบบละครเป็นการแสดงบทบาทตามเรื่องราวที่มีอยู่แล้วผู้แสดงจะได้ทราบเรื่องราวทั้งหมด แต่จะไม่ได้รับบทที่กำหนดให้แสดงตามอย่างละเอียดผู้แสดงจะต้องแสดงออกตามความคิดของตนและดำเนินเรื่องไปตามท้องเรื่องที่กำหนดไว้แล้วซึ่งมีลักษณะเหมือนละคร

2. การแสดงบทบาทสมมติแบบแก้ปัญหาเป็นการแสดงบทบาทสมมติที่ผู้เรียนได้รับทราบสถานการณ์หรือเรื่องราวแต่เพียงเล็กน้อยเท่าที่จำเป็นซึ่งมักเป็นสถานการณ์ที่เป็นปัญหาหรือมีความขัดแย้งแฝงอยู่ผู้แสดงบทบาทจะใช้ความคิดของตนในการแสดงออกและแก้ปัญหาต่างๆ อย่างเสรี

2.4 ประเภทของการสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ

อินทิตรา บุญยาทร (2542, หน้า 98) กล่าวว่าการสอนแบบบทบาทสมมติแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ผู้แสดงจะต้องแสดงบทบาทของคนอื่นตามที่ถูกกำหนด โดยละทิ้งแบบแผนพฤติกรรมของตนเอง เช่น แสดงบทบาทของผู้มีชื่อเสียงในประวัติศาสตร์ หรือบุคคลอื่นๆ ที่ลักษณะเป็นเอกลักษณ์ของตัวเองเป็นบุคคลสมมติ เช่น สมมติว่าเป็นชาวนา เป็นครู เป็นนายอำเภอเป็นพ่อค้า ฯลฯ ผู้แสดงจะต้อง พุดคิดประพุดติ มีความรู้สึกเหมือนกับบุคคลที่สวมบทบาทนั้นๆ

2. ผู้แสดงจะยังคงรักษาทบบาทและแบบแผนพฤติกรรมของตนเอง แต่กำหนดสถานการณ์ที่อาจพบในอนาคต เช่น การสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง การเป็นผู้แนะนำให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน ฯลฯ บทบาทสมมติประเภทนี้เป็นประโยชน์ต่อการฝึกฝนทักษะเฉพาะอย่าง เช่น การแนะนำ การสัมภาษณ์ การสอน การจูงใจ

บุญชม ศรีสะอาด (2541, หน้า 161) กล่าวถึง การแสดงบทบาทสมมติมี 2 ประเภท

ประเภทแรก ผู้แสดงบทบาทสมมติจะต้องแสดงบทบาทของคนอื่นโดยละทิ้งแบบแผนพฤติกรรมของตนเอง บทบาทของบุคคลอื่นอาจเป็นบุคคลจริง เช่น คนที่มีชื่อเสียงในประวัติศาสตร์ เพื่อนร่วมห้อง หรือการเปลี่ยนบทบาทซึ่งกันและกันกับเพื่อนหรือเป็นบุคคลสมมติ เช่น สมมติว่าเป็นครูใหญ่ สมมติว่าเป็นชาวนา เป็นต้น ผู้แสดงบทบาทสมมติจะพุด คิด ประพุดติหรือมีความรู้สึกเหมือนกับบุคคลที่ตนสวมบทบาท

ประเภทที่สอง ผู้แสดงบทบาทจะยังคงรักษาทบบาทและแบบแผนพฤติกรรมของตนเองแต่ปฏิบัติอยู่ในสถานการณ์ที่อาจพบในอนาคต เช่น การสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ผู้แนะนำให้คำปรึกษาแก่นักเรียน บทบาทสมมติประเภทนี้เป็นประโยชน์ต่อการฝึกฝนทักษะเฉพาะ เช่น การแนะนำ การสัมภาษณ์ การจูงใจ การควบคุมความขัดแย้ง เป็นต้น

สิริวรรณ ศรีพหล และ พันทิพา อุทัยสุข (2540, หน้า 105-106) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติ นั้น เป็นวิธีการสอนที่ครูใช้สอนกันมากในปัจจุบันเพราะขั้นตอนของการสอนไม่ยากหรือซับซ้อนมากเท่าใดนัก โดยทั่วไปการแสดงบทบาทสมมติเพื่อนำมาปฏิบัติในห้องเรียนนั้นอาจแยกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. การแสดงบทบาทสมมติที่มีการเตรียมมาล่วงหน้า ผู้สอนจะผูกเรื่องหรือประเด็นเสียก่อนแล้วนำมาเล่าให้ผู้เรียนฟังพร้อมกันนั้นก็จะกำหนดตัวผู้แสดงและบทละครอย่างคร่าวๆ โดยอาจเพิ่มเติมรายละเอียดตามความเหมาะสมและตามความเห็นของผู้แสดงเอง
2. การแสดงบทบาทที่ไม่มีการเตรียมมาก่อน วิธีการนี้อาจใช้ระหว่างบทเรียนหรือเริ่มต้นบทเรียนเพื่อสร้างความสนใจของผู้เรียนเป็นต้นว่า ระหว่างผู้ที่สอนกำลังสอนเรื่องหน้าที่พลเมืองของบุคคลในอาชีพต่างๆและความสำคัญของหน้าที่ที่มีต่อสังคมผู้สอนอาจเรียกผู้เรียน 4-5 คน ออกไปแสดงบทบาทของบุคคลในอาชีพต่างๆ กัน หลังจากนั้นก็จะให้ผู้เรียนในชั้นวิจารณ์บทบาทที่แสดงไปแล้ววิธีการสอนเช่นนี้ก็ถือว่าเป็นวิธีการสอนโดยการแสดงบทบาทสมมติเช่นกัน

จำเริญ ชูช่วยสุวรรณ (2544, หน้า 50-51) กล่าวถึงวิธีแสดงบทบาทสมมติทำได้ 3 วิธีคือ

1. การแสดงแบบละคร การแสดงแบบนี้ผู้แสดงจะต้องฝึกซ้อมก่อน เช่น อาจจะทำท่าทางฝึกซ้อมบทพูดตามบทบาทของตัวละครในเรื่องที่แสดงซึ่งอาจจะเป็นเรื่องบทเรียนวรรณคดีหรือบทเรียนประวัติศาสตร์ก็ได้
2. การแสดงทันทีทันใจ การแสดงแบบนี้ผู้แสดงไม่ต้องเตรียมตัวฝึกซ้อม แต่เมื่อเรียนถึงเรื่องใดก็ให้นักเรียนแสดงได้ทันที เช่น แสดงเป็นตำรวจ แสดงเป็นบุรุษไปรษณีย์ แสดงเป็นพ่อ เป็นลูก ฯลฯ โดยให้นักเรียนแสดงไปตามความนึกคิดของนักเรียนเองให้เหมาะสมกับบทบาทที่รับมา
3. การแสดงโดยครูหรือนักเรียนช่วยกันกำหนดเรื่องให้การแสดงแบบนี้ผู้แสดงจะต้องแสดงไปตามเรื่องที่กำหนดแต่อาจจะแต่งเติมบทของตนเองเข้าไปบ้างก็ได้ตามความเหมาะสม

จากประเภทของการสอนโดยใช้การแสดงละครที่กล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นได้ว่า นักวิชาการได้แบ่งประเภทของการสอนไว้แตกต่างกัน ซึ่งพอจะสรุปได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. ผู้แสดงเป็นจะต้องเป็นผู้แสดงบทบาทตามที่ถูกกำหนดไว้ โดยไม่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกส่วนตัว
2. ผู้แสดงจะต้องแสดงบทบาทตามแบบแผนพฤติกรรมของตนเอง
3. การแสดงบทบาทที่ผู้แสดงจะต้องเตรียมตัวก่อนการแสดงละคร
4. การแสดงบทบาทที่ผู้แสดงต้องแสดงบทบาทโดยทันที ไม่มีการเตรียมตัวล่วงหน้า

2.5 องค์ประกอบของการสอนแบบบทบาทสมมติ

สิริวรรณ ศรีพหล และ พันทิพา อุทัยสุข (2540, หน้า 106) กล่าวถึงองค์ประกอบของการสอนโดยการแสดงบทบาทสมมติ มีดังนี้

1. ผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์

การแสดงบทบาทสมมติ เมื่อนำมาปฏิบัติในห้องเรียนแล้วจะแยกกลุ่มผู้เรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้แสดงเป็นกลุ่มที่ได้รับมอบหมายบทบาทจากครูผู้สอนแล้วจากการวางแผนการเรียนการสอนของผู้เรียนทั้งชั้นให้แสดงบทบาทต่างๆ กันกับกลุ่มผู้ชมซึ่งจะเป็นกลุ่มสังเกตการณ์โดยจะนำผลจากการสังเกตไปอภิปรายภายหลัง

2. เหตุการณ์ประเด็นหรือปัญหาซึ่งอาจจะหยิบยกจากในแบบเรียนหรือผู้สอนสร้างขึ้นใหม่เองตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ว่าจะให้ผู้เรียนรู้อะไรจากเหตุการณ์นั้นโดยทั่วไปผู้สอนจะเป็นผู้กำหนดเหตุการณ์เองและนำเหตุการณ์นั้นๆ มาเสนอแก่ผู้เรียนเพื่อการแสดงต่อไป

3. ฉากและสื่อการสอน ฉากมีเพียงที่จำเป็นเท่านั้นหรืออาจไม่ใช่เลยก็ได้ส่วนสื่อการสอนก็เช่นกันจำเป็นไม่มากนักทั้งนี้เพราะความสำคัญของการเรียนการสอนด้วยการแสดงบทบาทสมมติขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้แสดงมากกว่าสิ่งใด

ทิตนา แชมมณี (2550, หน้า 358) กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญของวิธีสอนแบบบทบาทสมมติ ไว้ดังนี้

1. มีผู้สอนและผู้เรียน
2. มีสถานการณ์สมมติและบทบาทสมมติ
3. มีการแสดงบทบาทสมมติ
4. มีการอภิปรายเกี่ยวกับความรู้ ความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้แสดงและสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับ
5. มีผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.6 ขั้นตอนของการสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2550, หน้า 161-163) อ้างถึงใน กรมวิชาการ (2527, หน้า 37 – 40) ได้เสนอขั้นตอนที่สำคัญของการสอนโดยใช้บทบาทสมมติมี 5 ขั้นตอนในแต่ละขั้นตอนมีวิธีการสอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการสอนเป็นการเตรียมใน 2 หัวข้อใหญ่ ได้แก่

1.1 เตรียมจุดประสงค์ของการแสดงบทบาทสมมติให้แน่ชัด

และเฉพาะเจาะจงว่าต้องการให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจอะไรบ้างจากการแสดง

1.2 เตรียมสถานการณ์สมมติเพื่อให้ผู้เรียนฟังโดยให้สอดคล้องกับ

จุดประสงค์ที่กำหนดไว้ การเตรียมสถานการณ์และบทบาทสมมตินี้อาจเตรียมเขียนไว้ อย่างละเอียดเพื่อมอบให้แก่ผู้เรียนหรือเตรียมเฉพาะสถานการณ์เพื่อเล่าให้ผู้เรียนฟัง ส่วนรายละเอียดผู้เรียนต้องคิดเอง

2. ขั้นดำเนินการสอนจัดแบ่งย่อยได้ 7 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ชี้นำเข้าสู่การแสดงบทบาทสมมติ เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียน

เกิดความสนใจและกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรม โดยผู้สอนอาจใช้วิธียิงประสบการณ์ ใกล้ตัวผู้เรียนเล่าเรื่องราวหรือสถานการณ์สมมติที่แข็งแรงประโยชน์ของการแสดงบทบาทสมมติและการร่วมกันช่วยกันแก้ปัญหา

2.2 เลือกผู้แสดง เมื่อผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วม

กิจกรรมแล้วผู้สอนจะจัดตัวผู้แสดงในบทบาทต่างๆ ในการเลือกตัวผู้แสดงนั้นอาจใช้วิธีดังนี้

2.2.1 เลือกอย่างเจาะจง เช่น เลือกผู้ที่มีปัญหาออกมาแสดง

เขาได้รู้สึกในปัญหาและเห็นวิธีแก้ปัญหา

2.2.2 เลือกผู้ที่มีบุคลิกลักษณะคุณสมบัติ มีความสามารถ

เหมาะสมกับบทบาทที่กำหนดให้

2.2.3 เลือกผู้แสดงโดยให้อาสาสมัคร เพื่อให้เสรีภาพแก่ผู้เรียน

ในการเรียนการตัดสินใจ

2.3 การเตรียมความพร้อมของผู้แสดง เมื่อเลือกผู้แสดงได้แล้ว

ผู้สอนควรให้เวลาผู้แสดงได้เตรียมตัวและตกลงกันก่อนการแสดงผู้สอนควรช่วยให้กำลังใจ ช่วยจัดความตื่นเต้นประหม่าและความวิตกกังวลต่างๆ เพื่อให้ผู้แสดงได้แสดงอย่างเป็นธรรมชาติ

2.4 การจัดการฉากการแสดง การจัดการฉากแสดงอาจจะจัดแบบง่าย ๆ คำนึงถึงความประหยัดทั้งเวลาและทรัพยากร เช่น อาจสมมติโดยการเลื่อนโต๊ะเพียงตัวเดียว เพราะการจัดการฉากนี้เป็นเพียงส่วนประกอบย่อยของการแสดง

2.5 การเตรียมผู้สังเกตการณ์ในขณะที่ผู้แสดงเตรียมตัว ผู้สอนควรได้ใช้เวลานั้นเตรียมผู้ชมด้วยโดยควรทำความเข้าใจกับผู้ชมว่าควรสังเกตอะไรจึงจะเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์และอภิปรายในภายหลัง ผู้สอนอาจเตรียมหัวข้อการสังเกตหรือจัดทำแบบสังเกตการณ์เตรียมไว้ให้พร้อมแล้วเลือกผู้สังเกตการณ์ช่วยกันดูและบันทึกพฤติกรรมและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นเรื่อย ๆ ไป

2.6 การแสดง เมื่อทุกฝ่ายพร้อมแล้วจึงเริ่มแสดง การแสดงนี้ควรปล่อยให้ไปไปตามธรรมชาติผู้สอนและผู้ชมไม่ควรเข้าขัดกลางคันนอกจากในกรณีที่ผู้แสดงต้องการความช่วยเหลือในขณะที่แสดงผู้สอนควรสังเกตพฤติกรรมของผู้แสดงและผู้ชมอย่างใกล้ชิด

2.7 การตัดบท ผู้สอนหรือผู้กำกับควรตัดบทหรือหยุดการแสดงเมื่อการแสดงผ่านไปเป็นเวลาพอสมควร ไม่ควรปล่อยให้การแสดงเินเยื้อเกินไปจะทำให้เสียเวลาและผู้ชมเกิดความเบื่อหน่าย การตัดบทควรจะทำเมื่อ

2.7.1 การแสดงได้ให้ข้อมูลแก่กลุ่มเพียงพอที่จะนำมาวิเคราะห์และอภิปรายได้

2.7.2 ผู้ชมและผู้แสดงพอจะเล่าได้ว่าเรื่องราวจะเป็นอย่างไร ถ้ามีการแสดงต่อไป

2.7.3 ผู้แสดงไม่สามารถแสดงต่อไปได้เพราะเกิดความเข้าใจผิดบางประการหรือเกิดอารมณ์สะเทือนใจมากเกินไป

2.7.4 การแสดงยืดเยื้อไม่ยอมจบหรือจบไม่ลงและผู้ชมหมดความสนใจที่จะชมการแสดงจนจบเรื่อง

3. ชั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง (ชั้นประเมินผล) ชั้นนี้ถือเป็นขั้นที่สำคัญยิ่งในการสอนเพราะเป็นขั้นที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่ได้สังเกตเห็นและนำมาวิเคราะห์หรืออภิปรายจนเกิดเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายสำหรับตนเองในขั้นนี้ครูควรเตรียมคำถามต่างๆ ไว้เป็นแนวทางสำหรับตนเองที่จะใช้กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์และอภิปรายร่วมกันโดยทั่วๆ ไปวิธีการที่ใช้ในการดำเนินการในขั้นนี้มีดังนี้

3.1 ชี้แจงให้ทั้งผู้แสดงและผู้ชมเข้าใจว่าการอภิปรายจะเน้นที่เหตุผล และพฤติกรรมที่ผู้แสดงได้แสดงออกมาไม่ใช่เน้นที่ใครแสดงดีไม่ใช่อะไร

3.2 สัมภาษณ์ความรู้สึกและความคิดผู้แสดง

3.3 สัมภาษณ์ความรู้สึกและความคิดของผู้สังเกตการณ์หรือผู้ชม

3.4 ให้กลุ่มผู้แสดงและผู้ชมวิเคราะห์เหตุการณ์เสนอความคิดเห็น และอภิปรายร่วมกันโดยครูอาจใช้คำถามต่างๆ กระตุ้นให้ผู้เรียนคิด

ข้อสำคัญข้อหนึ่งที่ครูพึงระวังในการดำเนินการอภิปรายก็คือครูควร แสดงความเป็นประชาธิปไตยให้เสรีภาพแก่ผู้เรียนอย่างเต็มที่ในการคิดตัดสินใจไม่ประเมิน ค่าตัดสินความคิดเห็นของผู้เรียนอันอาจทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัยไม่กล้า เปิดเผยความรู้สึกที่แท้จริง

4. ชั้นแสดงเพิ่มเติมหลังจากการวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดงแล้ว กลุ่มอาจจะเสนอแนวทางใหม่ๆ ในการแก้ปัญหาหรือการตัดสินใจครูอาจจะให้มีการแสดง เพิ่มเติมก็ได้แต่ถ้าการแสดงเพิ่มเติมนี้ไม่จำเป็นครูสามารถข้ามขั้นไปถึงขั้นที่ 5 เลยก็ได้

5. ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป หลังจากอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงแล้วครูควรกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่มีส่วนสัมพันธ์หรือ เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ได้ศึกษาแก่กันและกันการแลกเปลี่ยนประสบการณ์นี้จะช่วยให้ผู้เรียน ได้แนวความคิดกว้างขวางขึ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นว่าสิ่งที่เรียนนั้นเกี่ยวข้องกับความจริงจะทำให้ผู้เรียนสามารถที่จะหาข้อสรุปหรือได้แนวความคิดรวบยอดที่ตนสามารถเข้าใจ ได้อย่างดี

ทศนา แชมมณี (2550, หน้า 358-359) อธิบายขั้นตอนสำคัญของการสอน ไว้ดังนี้

1. ผู้สอน/ผู้เรียน นำเสนอสถานการณ์สมมติและบทบาทสมมติ
2. ผู้สอน/ผู้เรียนเลือกผู้แสดงบทบาท
3. ผู้สอนเตรียมผู้สังเกตการณ์
4. ผู้เรียนแสดงบทบาทและสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออก
5. ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายเกี่ยวกับความรู้ความรู้สึกและพฤติกรรม ที่แสดงออกของผู้แสดง
6. ผู้สอนและผู้เรียนสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับ
7. ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.7 สรุปกระบวนการในการวางแผนและใช้บทบาทสมมติในการสอนมีอยู่ทั้งหมด 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ

ขั้นที่ 2 ขั้นนำเข้าสู่การแสดงบทบาทสมมติ

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายการแสดง

ขั้นที่ 4 ขั้นแสดงเพิ่ม

ขั้นที่ 5 ขั้นแสดงท่าทางตามลักษณะตัวละครหรือหัวเรื่อง

ขั้นที่ 6 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

3. การแสดงละครใบ้ (Mime or Pantomime)

ทิตนา แชมมณี (2548 หน้า, 354) กล่าวว่าละครใบ้เป็นการแสดงที่ผู้แสดงใช้การแสดงออกท่าทางสื่อความหมาย เรื่องราวให้ผู้ชมเข้าใจโดยไม่ใช้ภาษาพูดเลย แต่อาจมีการใช้การบรรยายประกอบท่าทางได้ เพื่อช่วยให้ผู้ชมมีความเข้าใจกันมากขึ้น เช่น การแสดงละครใบ้สื่อความหมายเกี่ยวกับปรัชญาในการดำรงชีวิต ความคับข้องใจ การแก้ปัญหาต่างๆ เป็นต้น

การแสดงท่าใบ้เป็นศิลปะของการใช้ทุกส่วนของร่างกายเพื่อสื่อความคิดหรือสื่อความหมายของการแสดงให้ผู้อื่นดูโดยไม่ใช้คำพูดประกอบ

สรุปการแสดงละครใบ้คือการแสดงที่ผู้แสดงได้แสดงท่าทางต่างๆ เพื่อสื่อความหมายกับผู้ชมหรือผู้ดูโดยไม่มีการใช้ภาษาพูด โดยผู้ชมจะสามารถเข้าใจเรื่องราวต่างๆ ได้จากท่าทางของผู้แสดงนั่นเอง

การแสดงท่าใบ้ขั้นแรกๆ มิได้มีเพื่อการตีความหมาย แต่เพื่อให้ผู้เรียนคิดค้นท่าทางขึ้นเอง ซึ่งจะก่อให้เกิดการเรียนรู้จากการสำรวจความคิดที่จะจดจำประสบการณ์ในอดีตทั้งที่ได้จากการอ่าน ได้ยิน หรือได้ประสบด้วยตนเอง แล้วแสดงออกมาเป็นท่าใบ้ทักษะเหล่านี้จำเป็นในการเรียนรู้อย่างหนึ่ง

การแสดงท่าใบ้สำหรับกิจกรรมเบื้องต้นแบ่งออกเป็น 5 ชนิด คือ

1. การแสดงท่าทางต่างๆ (Varieties of action) เช่น ใช้ทุกส่วนของร่างกายเคลื่อนไหวทุกๆ ทิศและระดับ เช่น ขึ้นและลง หน้าและหลัง ซ้ายและขวา หมุนตัวและก้มลง เป็นต้น ครูหรือผู้นำอาจให้นักเรียนแสดงซ้ำ 2-3 ครั้ง และเร่งความเร็วขึ้นหรือการแสดงเคลื่อนไหวอย่างช้าๆ เหมือนอยู่ในอวกาศ

2. การแสดงท่าทางตามลักษณะตัวละครหรือหัวเรื่อง (Varieties of characters and topic) เช่น ให้นักเรียนทำท่าเป็นนักร้องกำลังร้องเพลง เป็นต้น

3. การแสดงท่าใบ้ที่เน้นการรับรู้ความรู้สึก (Sensory awareness) ซึ่งเกิดจากประสาทสัมผัสทั้ง 5 เช่น

การรู้รส : แสดงท่ารับประทานยาที่มีรสขม

สัมผัส : แสดงท่าร้อยด้ายใส่เข็ม

การได้ยิน : แสดงท่ากำลังหลับและได้ยินเสียงนาฬิกาปลุกจึงตื่นนอน

การเห็น : แสดงท่าที่ทำตามท่าทางของแมลงเล็กๆ ที่อยู่บนโต๊ะ

ได้กลิ่น : แสดงท่าได้กลิ่นควันที่มาจากบนโต๊ะ

4. การแสดงท่าใบ้ประกอบกับการแสดงอารมณ์ (Emotions) เช่น แสดงท่าทางว่ากำลังดูรายการโทรทัศน์ซึ่งเป็นรายการที่น่ากลัวอยู่ลำพังคนเดียว

5. การแสดงท่าใบ้ที่มีข้อขัดแย้ง (Conflict) การแสดงท่าเช่นนี้ทำให้มีลักษณะเป็นละครมากขึ้น เช่น แสดงท่ากำลังอ่านหนังสืออยู่ และมีแมลงวันบินมารบกวน โดยในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการบูรณาการเทคนิคการสอนแบบละครใบ้ร่วมกับแผนการสอนเรื่อง Having Meal เนื่องจากเทคนิคการสอนแบบละครใบ้มีขั้นตอนการสอนที่ต้องร่วมกับเทคนิคอื่นเพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนน่าสนใจมากขึ้น และแผนการสอนเรื่อง Having Meal เป็นแผนการสอนที่ใช้บทบาทสมมติสามารถที่จะบูรณาการกับเทคนิคละครใบ้ได้

4. การแสดงละครสด (Improvisation)

การแสดงสดถือว่าเป็นเป้าหมายในการจัดกิจกรรมการละครเพื่อการสอนภาษาอังกฤษ ทั้งนี้เพราะการแสดงสดจะต้องอาศัยกิจกรรมต่างๆ ดังกล่าวมาข้างต้นเป็นตัวสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถแสดงสดได้ การแสดงสดเป็นกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติขั้นสุดท้ายเพราะมีการควบคุมน้อยที่สุด โดยที่ผู้เรียนจะได้รับสถานการณ์ที่เป็นตัวเร้าให้ผู้เรียนตีความหมายและนำไปแสดงตามที่ตนต้องการ หรืออาจรับเอาลักษณะหรือบุคลิกของตัวละคร

4.1 ความหมายของการแสดงสด

นิตยา ประพุดติกิจ (2527, หน้า 62) ได้สรุปความหมายของการแสดงละครสดว่า การแสดงละครสดเป็นการแสดงบทบาทสมมติที่มีการควบคุมน้อยที่สุด

โดยผู้เรียนจะต้องรู้ความหมายจากสถานการณ์ที่ครูให้ เพื่อการแสดงออกได้อย่างอัตโนมัติ และคล่องแคล่ว

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2535, หน้า 115) ได้ให้ความหมายของการแสดงละครสดไว้ว่า คือการแสดงที่ไม่มีคำพูดเตรียมไว้ให้พูดให้นักเรียนแสดงทันทีหลังจากที่ครูอ่านเรื่องให้ฟังให้แสดงตามแต่ใครต้องการแสดงเป็นบทบาทไหน หลังจากการแสดงจึงร่วมกันวิจารณ์ตัวละคร

อรชุนมา ยุทธวงศ์ (2537, หน้า 68-75) ให้ความหมายไว้ว่า ละครสด หมายถึง ละครที่ผู้แสดงคิดคำพูดและเหตุการณ์ต่างๆ ขึ้นเอง โดยที่ผู้แสดงไม่ทราบล่วงหน้าว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจะลงเอยอย่างไร ผู้แสดงจะต้องเข้าใจถึงเหตุการณ์เฉพาะหน้า พร้อมทั้งจะใช้ความคิดโต้ตอบผู้ร่วมแสดงและแก้ปัญหาต่างๆ เพื่อนำเรื่องราวไปสู่ตอนจบ ได้การแสดงละครสดช่วยฝึกสมาธิ ไหวพริบ การใช้คำพูดโต้ตอบและการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

เกริก ยूनพันธ์ (2539, หน้า 119-120) การแสดงละครสด คือ การแสดงที่ไม่ได้มีบทพูดเตรียมไว้ให้พูด ให้แสดงกันทันทีหลังจากที่ครูอ่านเรื่องให้เด็กๆ ฟังแล้วแสดงตามแต่ใครต้องการแสดงเป็นบทบาทไหนหลังจากการแสดงจึงวิจารณ์ตัวละครกัน

Holden (1981, p. 10) มีความเห็นว่า การแสดงละครสด ก็คือ การแสดงบทบาทสมมติขั้นสูง (Extended Role-Playing) นั่นเอง โดยให้ความหมายไว้ว่า “การแสดงโดยไม่มีบทเตรียมการไว้ล่วงหน้า ได้พัฒนาขึ้นจากการแสดงบทบาทสมมติอย่างง่าย เพราะมีการควบคุมน้อยกว่าคือผู้เรียนจะต้องตีความจากบัตรเรื่อง (Scenario) เพื่อคิดสร้างตัวละคร (Characters) ทักษะคติ (Attitudes) และวิธีการแสดงออก

Littlewood (1981, p. 59) ได้ให้ความหมายตรงกับ Holden ดังนี้ เป็นกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติขั้นสุดท้ายเพราะมีการควบคุมน้อยที่สุดโดยที่ผู้เรียนจะได้รับสถานการณ์ที่เป็นตัวเร้าให้ผู้เรียนตีความหมายและนำไปแสดงตามที่ตนต้องการหรืออาจรับเอาลักษณะหรือบุคลิกของตัวละคร

Schwartz (1975, p. 33) กล่าวถึงลักษณะเด่นของการแสดงโดยไม่มีบทเตรียมมาล่วงหน้าว่าจะเป็นการแสดงในสถานการณ์ที่จินตนาการขึ้นได้อย่างอัตโนมัติ (Spontaneity) และคล่องแคล่ว (Ingenuity) เมื่อเพิ่มพูนการรู้แจ้งคำว่า อย่างอัตโนมัติและคล่องแคล่ว ในกิจกรรมการแสดงละครต้องคำนึงถึงธรรมชาติของบุคคลและผู้แสดงสามารถใช้ภาษาเพื่อมุ่งลักษณะตัวละครทัศนคติและความรู้ได้

สรุป ละครสด หมายถึง การแสดงที่ไม่มีการเตรียมตัวไว้ล่วงหน้าโดยครูจะเป็นผู้ที่ทำหน้าที่หาเนื้อเรื่องที่เหมาะสมมาให้ให้นักเรียน หลังจากที่ผู้เรียนศึกษาเรื่องราวสถานการณ์นั้นแล้วนำไปตีความหมาย และนำไปแสดงตามที่ต้องการแสดงในบทบาทนั้นๆ และผู้แสดงสามารถใช้ภาษาเพื่อมุ่งลักษณะตัวละคร ทศนคติ และความรู้ได้

4.2 ลักษณะการแสดงสด

4.2.1 การแสดงสดขั้นแรก เป็นการแสดงที่ง่าย ๆ ก่อน เช่น การสัมภาษณ์จากการแสดงเป็นตัวเองก่อนแล้วจึงสวมบทบาทเป็นคนอื่นต่อไป ขั้นต่อไปครูสมมติสถานการณ์ให้แก้ไข ซึ่งนักเรียนจะต้องเข้ากลุ่มและคิดแสดงด้วยกัน ซึ่งควรเริ่มจากสถานการณ์ชีวิตประจำวัน เช่น แสดงเป็นคู่ๆ ในห้องเรียนที่มีชาวต่างประเทศมาขอคำแนะนำเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว หรือการสังสรรค์กับเพื่อนเก่า เป็นต้น

4.2.2 การแสดงที่มีข้อขัดแย้ง (Conflict) หรือมีความตึงเครียด (tension) เมื่อผู้เรียนสามารถแสดงสดแบบง่าย ๆ ดังกล่าวแล้วจึงจะพร้อมที่จะใช้สถานการณ์ที่ต่างออกไปซึ่งจะต้องใช้จินตนาการและความสามารถด้านละครมากขึ้น

4.2.3 การแสดงสดด้วยวิธีอื่นๆ เช่น รูปภาพกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดจินตนาการว่าตนเองเป็นบุคคลในภาพซึ่งจะตัดสินใจว่าเหตุการณ์จะดำเนินต่อไปเช่นไรแล้วจึงแสดงหรือครูอาจให้ฟังหรืออ่านบทสนทนา 2-3 บรรทัด แล้วให้ผู้เรียนคิด และแสดงสดต่อ

เทคนิคการแสดงสดมี 2 วิธี คือ

วิธีที่ 1 การให้ผู้เรียนเตรียมตัวด้วยกัน ดังนั้นแต่ละกลุ่มจะรู้ล่วงหน้าว่าเหตุการณ์จะดำเนินไปอย่างไรและรู้ว่าใครจะพูดอะไร

วิธีที่ 2 แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มใหญ่ 3 กลุ่ม เช่น กลุ่ม A, กลุ่ม B, และ กลุ่ม C เมื่อเตรียมการเป็นกลุ่มๆ เสร็จแล้วครูจึงเรียกผู้เรียนจากกลุ่ม A, B, C กลุ่มละ 1 คน ดังนั้น A, B, C จะไม่รู้ล่วงหน้าว่าแต่ละคนจะพูดอะไร

จะเห็นได้ว่า วิธีแรกง่ายกว่าวิธีที่ 2 แต่วิธีที่ 2 จะมีประสิทธิภาพมากกว่า เนื่องจากผู้เรียนจะได้พูดสนทนาอย่างเป็นธรรมชาติมากกว่าวิธีแรก

สรุปขั้นตอนการสอนแบบการแสดงละครสดมีดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการแสดง

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายการแสดง

ขั้นที่ 4 ขั้นแสดงเพิ่ม

ขั้นที่ 5 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป
สรุปการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้
เทคนิคการละคร มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ตาราง 8 รูปแบบเทคนิคการละคร

รูปแบบที่ 1 สถานการณ์ จำลอง	รูปแบบที่ 2 บทบาทสมมุติ	รูปแบบที่ 3 ละครใบ้	รูปแบบที่ 4 ละครสด	การสังเคราะห์ รูปแบบทั้ง 4 แบบ ได้ขั้นตอนดังนี้
ขั้นตอนการสอน 1. ขั้นนำการ สอน 2. ขั้นดำเนิน กิจกรรม 3. ขั้นวิเคราะห์ และอภิปราย 4. ขั้นสรุป กิจกรรมและ การเรียนรู้	ขั้นตอนการสอน 1. ขั้นเตรียมการ 2. ขั้นดำเนิน กิจกรรม 3. ขั้นวิเคราะห์และ อภิปรายการแสดง 4. ขั้นแสดงเพิ่ม 5. ขั้นแสดงทำทาง ตามลักษณะตัว ละครหรือหัวเรื่อง 6. ขั้นแลกเปลี่ยน ประสบการณ์และ สรุป	ชนิดของการ แสดงทำใบ้ 1. การแสดงทำทาง ต่างๆ 2. การแสดง ทำทางตาม ลักษณะตัวละคร หรือหัวเรื่อง 3. การแสดงทำใบ้ ที่เน้นการรับรู้ ความรู้สึก 4. การแสดงทำใบ้ ประกอบกับการ แสดงอารมณ์ 5. การแสดงทำใบ้ ที่มีข้อขัดแย้ง	ขั้นตอนการสอน 1. ขั้นเตรียมการ 2. ขั้นดำเนินการ แสดง 3. ขั้นวิเคราะห์ และอภิปรายการ แสดง 4. ขั้นแสดงเพิ่ม 5. ขั้นแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ และสรุป	ขั้นตอนการสอน 1. ขั้นการเตรียม - นำเสนอการ สอน - เตรียมการ 2. ดำเนินการ แสดง - ขั้นดำเนิน กิจกรรม - ขั้นดำเนินการ แสดง 3. การติดตามผล - วิเคราะห์และ อภิปราย - แลกเปลี่ยน ประสบการณ์ และสรุป

เมื่อนำรูปแบบทั้ง 4 แบบมาสังเคราะห์ดังตาราง สามารถสรุปรูปแบบการจัดการสอนโดยใช้เทคนิคการละครได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียม

ขั้นที่ 2 ดำเนินการแสดง

ขั้นที่ 3 การติดตามผล

ขั้นที่ 1 การเตรียม ขั้นเตรียมมีขั้นตอนการจัดการกิจกรรมดังนี้

1.1 ขั้นนำการสอน เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนโดยการให้ข้อมูลเบื้องต้นแก่นักเรียน การสรุปเรื่องราวกิจกรรมต่างๆที่นำมาใช้ การแจ้งจุดประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้ รูปแบบของกิจกรรมที่จะให้ผู้เรียนปฏิบัติ ประสบการณ์ ข้อมูล ความเข้าใจเบื้องต้น การแบ่งกลุ่ม การทำความเข้าใจกับกฎเกณฑ์ กติกาต่างๆ บทบาทของนักเรียน รวมทั้งการวัดและประเมินผล

1.2 ขั้นเตรียมการ ครูผู้สอนเตรียมกิจกรรมที่จะใช้สอนโดยอาจสร้างขึ้นเอง เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์โดยตรง โดยผู้สร้างต้องมีความรู้ความเข้าใจในการสร้าง รวมทั้งประสบการณ์นั้นในความเป็นจริง ผู้สอนอาจเลือกกิจกรรมที่มีผู้สร้างไว้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการ โดยกิจกรรมที่เลือกอาจเป็นกิจกรรมที่นักเรียนพบเห็นในชีวิตประจำวัน หรือกิจกรรมที่ผู้สอนสมมุติขึ้นมาที่เกี่ยวข้องกับความเป็นจริง

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการแสดง มีขั้นตอนดังนี้

2.1 ขั้นดำเนินการกิจกรรม ในขั้นนี้นักเรียนแต่ละคน แต่ละกลุ่ม จะเริ่มปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับ การนำเข้าสู่กิจกรรม การคัดเลือกผู้แสดง การเตรียมความพร้อม การจัดฉากหรือสถานที่ที่ใช้ในการแสดง การเตรียมผู้สังเกตในขณะที่ผู้แสดงเตรียมตัว โดยผู้สอนอาจเตรียมหัวข้อในการสังเกต หรือจัดทำแบบสังเกตการณ์เตรียมไว้

2.2 ขั้นดำเนินการแสดง เมื่อทุกฝ่ายพร้อมจึงเริ่มการแสดง การแสดงควรปล่อยให้เป็นธรรมชาติ ผู้สอนและผู้ชมไม่ควรขัดกลางคัน ผู้สอนควรติดตามอย่างใกล้ชิดเพื่อสังเกตพฤติกรรมของผู้แสดง และจดข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้แสดงไว้ นอกจากนี้ต้องคอยดูแลให้การแสดงดำเนินไปอย่างไม่ติดขัด ให้คำปรึกษาตามความจำเป็น รวมทั้งช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น

ขั้นที่ 3 การติดตามผล

3.1 วิเคราะห์และอภิปราย เป็นขั้นที่ผู้สังเกตการณ์ได้รวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่ได้สังเกตเห็นและนำมาวิเคราะห์อภิปรายจนเกิดเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายสำหรับ

ตนเองและผู้แสดง นอกจากนี้ผู้สังเกตการณ์ ผู้แสดงและผู้ชมจะร่วมกันคิดวิเคราะห์และอภิปราย โดยมีวิธีการที่ใช้ในการดำเนินการดังนี้ ครูชี้แจงให้ผู้สังเกตการณ์ ผู้แสดงและผู้ชมเข้าใจว่าการอภิปรายจะเน้นที่เหตุผลและพฤติกรรมที่ผู้แสดงได้แสดงออกมาไม่ใช่เน้นที่ใครแสดงดีไม่ใช่อะไร สัมภาษณ์ความรู้สึกและความคิดผู้แสดง สัมภาษณ์ความรู้สึกและความคิดของผู้สังเกตการณ์หรือผู้ชม ให้ผู้แสดงและผู้ชมวิเคราะห์เหตุการณ์เสนอความคิดเห็นและอภิปรายร่วมกันโดยครูอาจใช้คำถามต่างๆกระตุ้นให้ผู้เรียนคิด

3.2 แลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป เมื่อวิเคราะห์และอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงแล้วครูควรกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่มีส่วนสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ได้ศึกษาแก่กันและกัน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์นี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้แนวความคิดที่กว้างขึ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นว่าสิ่งที่เรียนนั้นเกี่ยวข้องกับความจริง ส่วนการสรุปจะมุ่งเน้นไปในเรื่องของการบูรณาการ การเปรียบเทียบกับเนื้อหาของสิ่งที่เรารู้กับการดำเนินชีวิตจริงการประยุกต์เชื่อมโยงกับเหตุการณ์จริงให้มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริง

การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม

การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมก็เพื่อเป็นหลักประกันว่า ชุดการสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพในการสอน โดย วาโร เฟ็งสวัสดิ์ (2546, หน้า 42-45) เสนอเกณฑ์ประกันประสิทธิภาพว่า หมายถึงระดับประสิทธิภาพของนวัตกรรมที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เป็นระดับที่ผู้ผลิตพอใจถ้าหากนวัตกรรมมีประสิทธิภาพถึงระดับที่กำหนดแล้วก็มีคุณค่านำไปใช้ได้และมีคุณค่าแก่การลงทุนผลิตออกมากำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพกระทำได้โดยการประเมินผลพฤติกรรมผู้เรียน 2 ประเภทคือพฤติกรรมต่อเนื่อง(กระบวนการ) และพฤติกรรมขั้นสุดท้าย (ผลลัพธ์)

1. ประเมินพฤติกรรมต่อเนื่อง (transitional behavior หรือ E1) คือประเมินผลต่อเนื่องประกอบด้วยพฤติกรรมย่อยๆ พฤติกรรมนี้เรียกว่า “กระบวนการ” (process) ของผู้เรียนที่สังเกตจากการประกอบกิจกรรมกลุ่มและรายบุคคลซึ่งได้แก่งานที่ได้รับมอบหมายและกิจกรรมอื่นที่ผู้อื่นได้กำหนดไว้

2. การประเมินพฤติกรรมขั้นสุดท้าย (terminal behavior หรือ E2) คือประเมินผลลัพธ์ของผู้เรียน (products) โดยพิจารณาจากการทดสอบหลังเรียนการกำหนดค่า

การหาประสิทธิภาพเป็น E1 คือประสิทธิภาพของกระบวนการและ E2 คือประสิทธิภาพของผลลัพธ์ซึ่งการที่กำหนดเกณฑ์ E1/E2 มีค่าเท่าใดนั้นผู้ที่สอนเป็นผู้พิจารณาโดยเนื้อหาที่เป็นความรู้ความจำมักจะตั้งค่าไว้เป็น 80/80 , 85/85 และ 90/90 ส่วนเนื้อหาที่เป็นทักษะอาจตั้งไว้ต่ำกว่านี้เช่น 75/75 เป็นต้นซึ่งเมื่อผลิตนวัตกรรมเสร็จแล้วจะต้องนำนวัตกรรมไปหาประสิทธิภาพตามขั้นตอนต่อไปนี้

2.1 1:1 (หรือแบบเดี่ยว) คือการทดลองกับผู้เรียน 1 คนโดยใช้เด็กก่อนปานกลางและเก่งโดยทดลองกับเด็กก่อนก่อนทำการปรับปรุงแล้วนำไปทดลองกับเด็กปานกลางแล้วจึงนำไปทดลองกับเด็กเก่ง

2.2 1:10 (หรือแบบกลุ่ม) คือทดลองกับผู้เรียน 6 – 10 คนละละผู้เรียนทั้งเก่งและอ่อนคำนวณหาประสิทธิภาพและปรับปรุงซึ่งในแต่ละครั้งคะแนนจะเพิ่มขึ้นเกือบเท่าเกณฑ์หรือห่างจากเกณฑ์ประมาณ 10% นั่นคือค่า E1/ E2 ประมาณ 70/70

2.3 1:100 (หรือภาคสนาม) คือทดลองกับผู้เรียน 40 – 100 คนละผู้เรียนทั้งเก่งและอ่อนคำนวณหาประสิทธิภาพและปรับปรุงซึ่งในครั้งนี้อาจได้ผลที่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้เมื่อทดสอบนวัตกรรมแล้วให้เทียบกับค่าเพื่อดูว่าเรายอมรับประสิทธิภาพหรือไม่ซึ่งการยอมรับประสิทธิภาพของนวัตกรรมมี 3 ระดับ

1. สูงกว่าเกณฑ์เมื่อนวัตกรรมของประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้มีค่าไม่เกิน 2.5%

2. เท่ากับเกณฑ์เมื่อประสิทธิภาพของนวัตกรรมเท่ากับหรือสูงกว่าที่ตั้งไว้มีค่าไม่เกิน 2.5%

3. ต่ำกว่าเกณฑ์แต่ยอมรับว่ามีประสิทธิภาพเมื่อประสิทธิภาพของนวัตกรรมต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้มีค่าไม่เกิน 2.5%

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2545, หน้า 494) ได้กล่าวถึง

1. ความจำเป็นของการทดสอบหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมดังต่อไปนี้

1.1 สำหรับหน่วยงานผลิตชุดกิจกรรมเป็นการประกันคุณภาพของชุดกิจกรรมว่าอยู่ในขั้นสูงเหมาะสมที่จะลงทุนผลิตออกมาเป็นจำนวนมากหากไม่ทดสอบประสิทธิภาพและผลิตออกมาใช้ประโยชน์ได้ไม่ดีก็ต้องทำใหม่เป็นการสิ้นเปลืองทั้งเวลาแรงงานและเงินทอง

1.2 สำหรับผู้ใช้ชุดกิจกรรม ชุดกิจกรรมช่วยให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรม ตามที่มุ่งหวังตั้งนั้นก่อนการนำชุดกิจกรรมไปใช้ครูควรมั่นใจว่าชุดกิจกรรมนั้นมีประสิทธิภาพ ในการช่วยให้ได้ชุดกิจกรรมที่มีคุณค่าตามเกณฑ์ที่กำหนด

1.3 สำหรับผู้ผลิตชุดกิจกรรมการทดสอบหาประสิทธิภาพจะทำให้ผู้ผลิต มั่นใจได้ว่าเนื้อหาที่บรรจุในชุดกิจกรรมมีความเหมาะสมและง่ายต่อการเข้าใจอันจะช่วยให้ ผู้ผลิตมีความชำนาญสูงขึ้นเป็นการประหยัดแรงงานเวลาและเงินทองในการเตรียมต้นแบบ

2. การกำหนดเกณฑ์หาประสิทธิภาพหมายถึงการกำหนดระดับประสิทธิภาพ ของชุดกิจกรรมที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้การกำหนดเกณฑ์จะประเมินจาก พฤติกรรมของผู้เรียน 2 ประเภทคือ

2.1 ประเมินพฤติกรรมต่อเนื่องเป็นการประเมินจากพฤติกรรมย่อยๆ หลายพฤติกรรมเรียกว่า “กระบวนการ” (Process) ของผู้เรียนที่สังเกตจากการประกอบ กิจกรรมกลุ่มกิจกรรมรายบุคคลและกิจกรรมอื่นๆ ตามที่ผู้สอนกำหนด

2.2 พฤติกรรมขั้นสุดท้ายเป็นการประเมินผลลัพธ์ (Product) ของผู้เรียน โดยพิจารณาจากการสอบหลังเรียน

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2545, หน้า 495) กล่าวว่ากำหนดเกณฑ์ E1/E2 ให้มี ค่าเท่าใดนั้นควรพิจารณาตามความเหมาะสมโดยปกติเนื้อหาที่เป็นความรู้ความจำมักจะ ตั้งไว้ 80/80, 85/85 หรือ 90/90 ส่วนเนื้อหาที่เป็นทักษะอาจตั้งไว้ต่ำกว่านี้เช่น 75/75 เป็นต้นเมื่อกำหนดเกณฑ์แล้วนำไปทดลองจริงอาจได้ผลไม่ตรงตามเกณฑ์ แต่ไม่ควรต่ำกว่า เกณฑ์ที่กำหนดไว้เกินร้อยละ 5 เช่นถ้ากำหนดไว้ 90/90 ก็ควรได้ไม่ต่ำกว่า 85.5/85.5

3. การทดสอบประสิทธิภาพของชุดการสอน

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2545, หน้า 496-497) ได้เสนอขั้นตอนการทดสอบ ประสิทธิภาพของชุดการสอนได้ดังนี้

1. ชั้นหาประสิทธิภาพ 1:1 (แบบเดี่ยว) เป็นการทดลองกับผู้เรียนครั้งละ 1 คนโดยทดลอง 3 ครั้งกับเด็กอ่อนปานกลางและเด็กเก่งคำนวณหาประสิทธิภาพเสร็จแล้ว ปรับปรุงให้ดีขึ้นโดยปกติคะแนนที่ได้จากการทดลองแบบเดี่ยวนี้อาจได้คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ มาตรฐานมาก

2. ชั้นหาประสิทธิภาพ 1:10 (แบบกลุ่ม) เป็นการทดลองกับผู้เรียน 6 - 10 คน (ละผู้เรียนที่เก่งปานกลาง และอ่อน) คำนวณหาประสิทธิภาพแล้วปรับปรุง ในคราวนี้คะแนนของผู้เรียนจะเพิ่มขึ้น

3. ค้นหาประสิทธิภาพ 1:100 (ภาคสนาม) เป็นการทดลองกับผู้เรียน ทั้งชั้น 30-40 คนคำนวณหาค่าประสิทธิภาพแล้วทำการปรับปรุงผลลัพธ์ที่ได้ควรใกล้เคียงกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้หลังการทดลองคำนวณหาประสิทธิภาพแล้วปรับปรุงแก้ไขผลลัพธ์ที่ได้ ควรจะใกล้เคียงกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ต่ำกว่าเกณฑ์ได้ไม่เกิน 2.5%

บุญชม ศรีสะอาด (2537, หน้า 25-29) จำแนกวิธีการหาประสิทธิภาพ ของชุดกิจกรรมเป็น 3 วิธีคือ

1. การหาประสิทธิภาพโดยผู้เชี่ยวชาญหรือครูโดยจะใช้แบบประเมินผล ให้ผู้เชี่ยวชาญหรือครูพิจารณาทั้งด้านคุณภาพเนื้อหาสาระและเทคนิคการจัดทำสื่อต่างๆ แบบประเมินอาจเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) หรือเป็นแบบเห็นด้วยไม่เห็นด้วยสรุปผลเป็นความถี่แล้วอาจทดสอบความแตกต่างระหว่างความถี่ด้วยค่าไคสแควร์

2. การหาประสิทธิภาพโดยผู้เรียนมีลักษณะเช่นเดียวกันกับการหา ประสิทธิภาพโดยผู้เชี่ยวชาญหรือครูแต่เน้นการรับรู้คุณค่าที่ได้จากการเรียนเป็นสิ่งสำคัญ ประสิทธิภาพของสื่อการสอนที่มีความเที่ยงตรงที่จะพิสูจน์คุณภาพและคุณค่าของสื่อ การสอนนั้นๆ โดยจะวัดว่าผู้เรียนที่เกิดการเรียนรู้อะไรขึ้นบ้างเป็นการวัดเฉพาะผลที่เป็น จุดประสงค์ของการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมนั้นอาจจำแนกได้เป็น 2 วิธีคือ

2.1 กำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำไว้เช่นเกณฑ์ 80/80 หรือ 90/90

2.2 ไม่ได้กำหนดเกณฑ์ไว้ล่วงหน้าแต่จะพิจารณาการเปรียบเทียบ ผลการสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่หรือเปรียบเทียบว่าผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนด้วยชุดกิจกรรมนั้นสูงกว่าหรือเท่ากับสื่อหรือเทคนิคการสอนอย่างอื่นหรือไม่ โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test)

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารเกี่ยวกับการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม สรุปได้ว่าการทดสอบประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมและการตั้งเกณฑ์ประสิทธิภาพของชุด กิจกรรมในการพัฒนาชุดกิจกรรมในครั้งนี้คณะผู้วิจัยใช้การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม โดยการประเมินผลพฤติกรรมผู้เรียน 2 ประเภทคือพฤติกรรมต่อเนื่อง(กระบวนการ) และ พฤติกรรม (ผลลัพธ์) E1/E2 และทำการทดสอบประสิทธิภาพแบบ 1:1 (หรือแบบเดี่ยว) คือ การทดลองกับนักเรียน 3 คนโดยใช้เด็กอ่อนปานกลางและเก่งอย่างละ 1 คนโดยทดลองกับ เด็กอ่อนก่อนทำการปรับปรุงแล้วนำไปทดลองกับเด็กปานกลางแล้วจึงนำไปทดลองกับ เด็กเก่งแบบ 1:10 (หรือแบบกลุ่ม) คือทดลองกับนักเรียน 9 คนคณะผู้เรียนทั้งเก่งปานกลาง และอ่อนอย่างละ 3 คนคำนวณหาประสิทธิภาพและปรับปรุงแบบ 1:100 (หรือภาคสนาม)

คือทดลองกับนักเรียน 30 คน คณะผู้เรียนทั้งเก่งปานกลางและอ่อนอย่างละ 10 คน โดยตั้งเกณฑ์ประสิทธิภาพไว้ที่เกณฑ์ 75/75 สรุปการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมจะต้องคำนึงถึงคุณภาพ เทคนิคในการจัดทำสื่อ และสามารถทดสอบได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เนื้อหาที่บรรจุในชุดกิจกรรมมีความเหมาะสมและง่ายต่อการเข้าใจอันจะช่วยให้ผู้ผลิตมีความชำนาญสูงขึ้นเป็นการประหยัดแรงงานเวลาและเงินทองในการเตรียมต้นแบบ

ความพึงพอใจ

1. ความหมายของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ หรือความพอใจ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Satisfaction” ได้มีนักวิชาการให้ความหมายของความพึงพอใจ ไว้ดังนี้

คำหริ งามสันเทียะ (2544, หน้า 11) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจ เป็นกระบวนการทางจิตวิทยา เป็นความรู้สึกที่ดี หรือพอใจ มีความเต็มใจพร้อมใจของบุคคลในการดำเนินงาน ที่รับรู้ด้วยจิตใจ และอาจแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมต่างๆ ให้บุคคลรอบข้างได้รับรู้

วรารณ ชวณุกิจ (2544, หน้า 8) ได้กล่าวไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกบวกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด อันเนื่องมาจากความสำเร็จ ความประสงค์ในสิ่งที่ตนเองคาดหวังไว้ เป็นความรู้สึกที่สามารถปรับเปลี่ยนได้เสมอ ขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ สภาพแวดล้อม ช่วงเวลาในขณะนั้นๆ ความพึงพอใจเป็นพลังแห่งการสร้างสรรค์ สามารถกระตุ้นให้เกิดความภาคภูมิใจ มั่นใจ

สุรางค์ ไควตระกูล (2544, หน้า 179) ได้กล่าวไว้ว่า ความพึงพอใจ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเรียนรู้ ความสัมฤทธิ์ผลในการเรียนของนักเรียนนอกจากจะขึ้นอยู่กับความสามารถแล้วยังขึ้นอยู่กับความพึงพอใจด้วย

ประสาธ อิศรปรีดี (2547, หน้า 300) ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง พลังที่เกิดจากพลังทางจิต ซึ่งเป็นภาวะภายในที่กระตุ้นพฤติกรรมเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ หรือเป้าหมายที่ต้องการ

รวีวรรณ พงษ์พวงเพชร (2552, หน้า 71) ได้กล่าวไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกพอใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่สามารถส่งผลให้การทำกิจกรรมหรืองานต่างๆ บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการได้

Wallerstein (1971, p. 256) ให้ความหมายความพึงพอใจไว้ว่า เป็นกระบวนการทางจิตวิทยาที่หมายถึง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมายซึ่งสามารถคาดคะเนได้ว่ามีหรือไม่มีจากการสังเกตพฤติกรรมของคนเท่านั้น

Good (1973, p. 320) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า หมายถึงระดับความรู้สึกพอใจ ชอบ รัก ซึ่งเป็นผลมาจากความสนใจ และทัศนคติที่ดีของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ

จากความหมายของความพึงพอใจที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า ความพึงพอใจหมายถึง ความรู้สึกในด้านบวกที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับความสำเร็จต่อสิ่งที่มุ่งหวัง ส่งผลให้เกิดการกระตุ้นพฤติกรรมเพื่อให้บรรลุตามเป้าประสงค์หรือเป้าหมายที่วางเอาไว้

2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่ดี ที่ชอบ ที่พอใจหรือที่ประทับใจของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ได้รับ โดยสิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ บุคคลทุกคนมีความต้องการที่หลากหลายหลายอย่าง และมีความต้องการหลายระดับ ซึ่งหากได้รับการสนองตอบก็จะก่อให้เกิดความพึงใจมากมายหลายทฤษฎีที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

2.1 ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ (Needs-hierarchy Theory) ของมาสโลว์ (Maslow) เป็นทฤษฎีหนึ่งที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางโดยตั้งสมมุติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ดังนี้ (Maslow, 1970, pp. 69-80)

2.1.1 ลักษณะความต้องการของมนุษย์ ได้แก่ ความต้องการของมนุษย์เป็นไปตามลำดับขั้นโดยเริ่มระดับความต้องการจากขั้นต่ำสุดจนถึงขั้นสูงสุด มนุษย์มีความต้องการอยู่เสมอ เมื่อความต้องการอย่างหนึ่งได้รับการตอบสนองแล้วก็มีความต้องการสิ่งใหม่เข้ามาแทนที่ และเมื่อความต้องการในระดับหนึ่งได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่จูงใจให้เกิดพฤติกรรมต่อสิ่งนั้นแต่จะมีความต้องการในระดับสูงเข้ามาแทนและเป็นแรงจูงใจให้เกิดพฤติกรรมนั้น

2.1.2 ลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ (Hierarchy of Needs)

มี 5 ระดับ ได้แก่

2.1.2.1 ความต้องการพื้นฐานทางร่างกาย (Physiological Needs)

เป็นความต้องการเบื้องต้นเพื่อความอยู่รอดของชีวิต เช่น ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย และความต้องการทางเพศความต้องการทางด้าน

ร่างกายจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนก็ต่อเมื่อความต้องการทั้งหมดของคนยังไม่ได้รับการตอบสนอง

2.1.2.2 ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Security Needs)

เป็นความรู้สึกที่ต้องการความมั่นคงปลอดภัยในปัจจุบันและอนาคต

ซึ่งรวมถึงความกลัวหน้าและความอบอุ่นใจ

2.1.2.3 ความต้องการทางสังคม (Social or Belonging Needs)

ได้แก่ ความต้องการที่จะเข้าร่วมและได้รับการยอมรับในสังคม ความเป็นมิตร และความรักจากเพื่อน

2.1.2.4 ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องหรือมีชื่อเสียง (Esteem Needs)

เป็นความต้องการระดับสูงได้แก่ ความต้องการอยากเด่นในสังคม รวมถึงความสำเร็จ ความรู้สึกอิสระและเสรีภาพ และการเป็นที่ยอมรับนับถือของคนทั้งหลาย

2.1.2.5 ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จในชีวิต (Self Actualization Needs)

เป็นความต้องการระดับสูงของมนุษย์ ส่วนมากจะเป็นการนึกอยากจะเป็น อยากจะได้ตามความคิดเห็นของตัวเอง แต่ไม่สามารถเสาะแสวงหาได้

2.2 ทฤษฎีปัจจัยสองประการของHerzberg ทฤษฎีนี้แบ่งปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานออกเป็น 2 ปัจจัย คือ (Herzberg, 1959, pp. 113-115)

2.2.1 ปัจจัยสร้างแรงจูงใจ (Motivator Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับงานที่มีอิทธิพลในการสร้างความพึงพอใจ ซึ่งจะช่วยสร้างแรงจูงใจในการทำงาน ประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ เช่น ความสำเร็จของงาน การได้รับความยอมรับนับถือ ลักษณะของงานที่ทำให้ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในตำแหน่งงานและความเติบโตขององค์กร

2.2.2 ปัจจัยค้ำจุนหรือปัจจัยสุขอนามัย (Hygiene Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในการทำงานที่มักนำมาซึ่งความไม่พึงพอใจในการทำงานจำเป็นต้องป้องกันหรือค้ำจุนไม่ให้เกิดความท้อถอยไม่อยากรทำงาน ประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ เช่น ค่าตอบแทนในการทำงาน โอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์กร ฐานะอาชีพ การปกครองบังคับบัญชา นโยบายและการบริหารงานขององค์กร สภาพการทำงาน ความเป็นอยู่ส่วนตัวและความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน

สรุปความพึงพอใจเป็นเรื่องความรู้สึกความต้องการที่เกิดขึ้นของบุคคลที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีอยู่หลายระดับเริ่มตั้งแต่ระดับพื้นฐานที่จำเป็น และเมื่อความจำเป็นขั้นพื้นฐานได้รับการตอบสนองแล้วบุคคลก็จะเกิดความต้องการในระดับที่สูงขึ้นไปอีก

3. วิธีการสร้างความพึงพอใจในการเรียน

การเรียนการสอนจะประสบผลสำเร็จได้นั้นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ ความพึงพอใจในการเรียน ซึ่งควรสร้างความพึงพอใจในการเรียนตั้งแต่เริ่มต้นให้แก่เด็กทุกคน ซึ่งในเรื่องนี้ได้มีนักการศึกษาได้ให้แนวคิดไว้หลายท่าน ดังนี้

Skinner มีความเห็นว่าจุดหมายปลายทางที่แท้จริงของการศึกษา คือการทำให้คนมีความเป็นตัวของตัวเอง มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน โดยมีเสรีภาพและความภาคภูมิใจเป็นครรลองของการนำไปสู่ความเป็นคนดังกล่าว เสรีภาพในความหมายของสกินเนอร์ ไม่ได้หมายถึงความเป็นอิสระจากการควบคุมหรือความเป็นอิสระจากสิ่งแวดล้อมแต่หมายถึงความเป็นอิสระจากการควบคุมบางชนิดที่มีลักษณะแข็งกร้าวนั้น ไม่ได้หมายถึงการทำลายหรือหนีจากสิ่งแวดล้อมแต่เป็นการวิเคราะห์และเปลี่ยนหรือปรับปรุงแบบใหม่ให้แก่สิ่งแวดล้อมนั้นโดยให้อำนาจการควบคุมอันตัวลงจนบุคคลเกิดความรู้สึกว่าคุณได้ถูกควบคุมหรือต้องแสดงพฤติกรรมใดๆ ที่เนื่องมาจากความกดดันภายนอกบางอย่าง บุคคลควรได้รับการยกย่องยอมรับในผลสำเร็จของการกระทำ การเป็นที่ยอมรับเป็นความภาคภูมิใจ ความภาคภูมิใจเป็นคุณค่าของมนุษย์แต่การกระทำที่ควรได้รับการยกย่องยอมรับมากเท่าไรก็จะต้องเป็นการกระทำที่ปลดจากการบังคับหรือควบคุมใดๆ มากเท่านั้น แนวคิดของสกินเนอร์ สรุปได้ว่า เสรีภาพนำไปสู่ความภาคภูมิใจและความภาคภูมิใจนำบุคคลไปสู่ความเป็นตัวของตัวเองเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อการคิด การตัดสินใจ การกระทำและผลที่เกิดจากการกระทำของตนเองและนั่นคือ จุดหมายปลายทางที่แท้จริงของการศึกษา (วันทนา วงศ์ศิลปะภิรมย์, 2533, หน้า 9 อ้างถึงใน Skinner,. 1971, pp. 1-63, 96-120)

สมพงษ์ เกษมสิน (2518, หน้า 298) ได้กล่าวว่าบุคคลจะเกิดความพึงพอใจได้นั้น จะต้องมีการจูงใจและได้กล่าวถึงการจูงใจไว้ว่า การจูงใจเป็นการชักจูงให้ผู้อื่นปฏิบัติตามโดยมีมูลเหตุความต้องการ 2 ประการ คือ ความต้องการทางร่างกายและความต้องการทางจิตใจ (สมพงษ์ เกษมสิน 2518, หน้า 298 อ้างถึงใน นริษา นราศรี 2544, หน้า 28)

Whitehead (1967, pp. 1-41) มีแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้ในทำนองเดียวกัน เขากล่าวถึงจังหวะของการศึกษา และขั้นตอนของการพัฒนามี 3 ชั้น คือ จุดยืน จุดแย้ง และจุดปรับซึ่งไวท์เฮดเรียกชื่อใหม่เพื่อใช้ในการศึกษาว่า การสร้างความพอใจ การทำ ความกระจำและการนำไปใช้ ในการเรียนรู้ใดๆควรเป็นไปตาม 3 จังหวะคือ

1. การสร้างความพอใจ นักเรียนรับสิ่งใหม่ๆ มีความตื่นเต้นพอใจในการได้พบและเก็บสิ่งใหม่ๆ

2. การทำความกระจ่าง มีการจัดระบบระเบียบให้คำจำกัดความมีการกำหนดขอบเขตที่ชัดเจน

3. การนำไปใช้ นำสิ่งใหม่ที่ได้มาไปจัดสิ่งใหม่ๆที่จะได้พบต่อไปเกิดความตื่นเต้นที่จะเอาไปจัดสิ่งใหม่ๆ ที่เข้ามา

การพัฒนาคุณลักษณะใดๆ ตามวิถีทางของธรรมชาติ ควรจะต้องสร้างกิจกรรมที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในตัวมันเองเพราะความพอใจที่จะทำให้คนมีการพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสมในการสร้างพลังความคิดไม่มีอะไรมากไปกว่าสภาพจิตใจที่มีความพึงพอใจในขณะทำกิจกรรม สำหรับการศึกษาด้านเซอวี่ปัญญานั้น เสรีภาพเท่านั้นที่จะทำให้เกิดความคิดที่มีพลังและความคิดริเริ่มใหม่ๆ

Carl R. Rogers (1969, pp. 485-497) นักจิตวิทยามนุษยศาสตร์ผู้ริเริ่มวิธีบำบัดคนไข้ทางจิตแบบยึดคนไข้เป็นศูนย์กลาง และใช้วิธีการบำบัดบนรากฐานการสร้างบรรยากาศทางอารมณ์ ทำให้คนไข้รู้สึกสบายใจและเป็นอิสระพอที่จะเข้าใจพื้นฐานแบบแผนชีวิตของตนและสามารถค้นหาทางเลือกของการคิด รู้สึก และกระทำสิ่งที่เป็ประโยชน์หรือความสุขแก่ตัวเองได้มากที่สุด รูปแบบการศึกษาที่พึงปรารถนาตามทัศนะของโรเจอร์ต้องสามารถทำให้บุคคลมีความอยากรู้ อยากเห็นด้วยจิตใจที่เป็นอิสระ ได้เลือกทางเดินใหม่ตามความสนใจของตนได้และตระหนักได้ว่าทุกสิ่งทุกอย่างล้วนอยู่ในกระบวนการเปลี่ยนแปลง

หลักการสำคัญของการเรียนรู้แบบประสบการณ์ คือ การสร้างบรรยากาศทางอารมณ์และสติปัญญา นอกจากนี้ เขาได้ผสมผสานแนวคิดของจิตวิทยามนุษยศาสตร์กับแนวคิดจากแหล่งอื่นๆได้เป็นแนวปฏิบัติที่เอื้อต่อการเรียนแบบประสบการณ์คือ

1. การให้นักเรียนเลือกลักษณะการเรียนที่กว้างขวางกว่าเดิมนักเรียนควรเป็นผู้เลือกว่าจะเรียนแบบห้องเรียนอิสระหรือแบบเดิม
2. การใช้สัญญาการเรียนระหว่างครูกับนักเรียน เพื่อลดความกังวลของครูและนักเรียนที่ไม่คุ้นเคยกับการมอบความรับผิดชอบการเรียนให้นักเรียน
3. ฝึกการเรียนแบบสืบสวนหรือแบบค้นพบเพื่อนั้น วิธีเรียน มากกว่าเนื้อหา
4. การใช้สถานการณ์จำลองเพื่อให้เกี่ยวข้องกับชีวิตจริงมากขึ้น

5. การฝึกให้เป็นคนมีความรู้สึกไว เพื่อให้รู้จักตนเองมากขึ้นในฐานะความเป็นมนุษย์

6. การจัดขนาดกลุ่มที่เหมาะสมแก่การเรียนรู้ กลุ่มย่อยที่มีขนาด 7-10 คน จะทำให้ทุกคนได้ร่วมอภิปรายเต็มที่

7. การใช้บทเรียนโปรแกรมในบางกรณีที่ขาดเครื่องมือ ขาดสารสนเทศ ที่จำเป็นต้องนำไปใช้แก้ปัญหาที่ประสบอยู่ ความยืดหยุ่นของการสอนแบบโปรแกรมจะมีคุณค่าสูงยิ่ง แต่ทั้งนี้ให้ระวังการนำมาใช้แก้ปัญหาที่ประสบอยู่ ให้ระวังการนำมาใช้อย่างขาดการวิเคราะห์จำแนก เช่น ใช้แทนการคิด เป็นต้น

Bloom (1976, pp. 72-74) มีความเห็นในทำนองเดียวกันว่าถ้าสามารถจัดให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมตามที่ตนเองต้องการก็น่าจะคาดหวังได้แน่นอนว่านักเรียนทุกคนได้เตรียมใจสำหรับกิจกรรมที่ตนเลือกนั้นด้วยความกระตือรือร้นพร้อมทั้งความมั่นใจ เราสามารถสังเกตเห็นความแตกต่างของความพร้อมด้านจิตใจได้ชัดเจนจากการปฏิบัติของนักเรียนจากสิ่งที่คุณอยากเรียน เช่น การขับรถยนต์ การเล่นดนตรีบางชนิด เกมส์ หรืออะไรบางอย่างที่นักเรียนอาสาสมัครและตัดสินใจได้โดยเสรีในการเรียนการมีความกระตือรือร้นและความสนใจเมื่อเริ่มเรียนจะทำให้นักเรียนเรียนได้เร็วและประสบความสำเร็จสูง

สรุปการสร้างความพึงพอใจ ควรให้อิสระและเสรีภาพทางความคิดให้กับนักเรียน โดยให้นักเรียนเป็นผู้ตัดสินใจเลือกที่จะเรียนรู้ด้วยความพึงพอใจต่อกิจกรรม ซึ่งความพึงพอใจนี้จะส่งผลต่อการความมั่นใจ ความกระตือรือร้น ความตั้งใจและการเรียนอย่างมีความสุขของผู้เรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการละครแต่ละเทคนิควิธี ดังนี้

1. งานวิจัยในประเทศ

เยาวลักษณ์ ญาณสุภาพ (2550, หน้า 52) ผลการวิจัยเรื่อง ผลของการใช้กิจกรรมละครต่อความกล้าแสดงออกด้านการพูดที่เหมาะสมในวิชาศิลปะการพูด ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 สรุปได้ว่าพฤติกรรมการความกล้าแสดงออกด้านการพูดที่เหมาะสมของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมการละครดีกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

วารุณี จันทรานูวัฒน์ (2550.) ได้สำรวจความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในด้านอาจารย์สอน วิธีสอนกิจกรรมการสอน และด้านการวัดและประเมินผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้ความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักเรียนทั้งสามระดับโดยรวมแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อแยกเป็นระดับพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจแตกต่างจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แต่ไม่แตกต่างจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และนักเรียนระดับชั้นปีที่ 5 และ 6 มีความพึงพอใจแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่า นักเรียนทั้งสองระดับมีความพึงพอใจต่ออาจารย์ผู้สอน และวิธีการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศศิภา ไชยวงศ์ (2553, หน้า 75) ได้ศึกษาผลการใช้การสอนแบบซักชวนร่วมกับกิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อเพิ่มพูนการฟัง พูดภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารและลดความวิตกกังวลของนักเรียนในชมรมมังคุดเทศก์พบว่า นักเรียนจำนวน 13 คน ผ่านเกณฑ์ในระดับดีมาก นักเรียนจำนวน 7 คน ผ่านเกณฑ์ในระดับดี นักเรียนจำนวน 5 คน ผ่านเกณฑ์ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนในกลุ่มที่ผ่านเกณฑ์ในระดับดีมากและในระดับดีมีพื้นฐานทางภาษาที่ค่อนข้างดี เมื่อได้รับแรงเสริมหรือแรงกระตุ้นจากการจัดการเรียนการสอนโดยการสอนแบบซักชวนร่วมกับกิจกรรมบทบาทสมมติทำให้นักเรียนกลุ่มดังกล่าวมีพัฒนาการ เกิดความสนุกสนานในการเรียนและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน มองเห็นคุณค่าของการเรียนภาษามากขึ้น ส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้รวดเร็วและมีพัฒนาการด้านทักษะภาษาสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

สังวาล ข่ายแก้ว (2550) ได้ศึกษาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเนื้อหาสิ่งแวดล้อมและเปรียบเทียบความตระหนักในการรักษาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนก่อนและหลังการใช้กิจกรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเสด็จจวนชยางค์กุลวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง จำนวน 31 คน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ คะแนนทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนในทุกแผนการสอนและในภาพรวมภายหลังจากได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอน เนื้อหาสิ่งแวดล้อมสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ ร้อยละ 60

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) (2556) รายงานผลการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้

สถานการณ์จำลอง ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองมีทักษะการพูดภาษาอังกฤษหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสรุปการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้สถานการณ์จำลองช่วยให้นักเรียนมีทักษะการพูดภาษาอังกฤษดีขึ้น

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Cohen and Olshtain (1992, p. 82) ทำการวิจัยเพื่ออธิบายถึงวิธีการพูด การวางแผนสถานการณ์ โดยนักเรียนที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา ผู้วิจัยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ เพื่อให้นักเรียนได้ใช้หน้าที่ของภาษา เช่น การขอโทษ การร้องทุกข์ และการขอร้องโดยมีการบันทึกวีดิทัศน์ ผลของการวิจัยสรุปได้ว่า พฤติกรรมการพูดของนักเรียนจะเป็นการพูด 2-3 ภาษาในขณะที่ยังนักเรียนวางแผนการดำเนินการพูดในการแสดงบทบาทสมมติ (Role Play)

Lin (2001) ศึกษาการใช้กิจกรรมสถานการณ์จำลองช่วยในการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อฝึกทักษะการฟัง พูดของนักศึกษาแพทย์และนักศึกษาทันตแพทย์ ชั้นปีที่ 2 โดยจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน เพื่อช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจที่จะเรียนและใช้ภาษาอย่างแท้จริง ผู้วิจัยได้ข้อสรุปว่า ผู้เรียนกว่า 70 % พบว่ากิจกรรมการใช้สถานการณ์จำลองนั้นทำทนายและ 90% ของผู้เรียน พบว่ากิจกรรมนี้ช่วยให้พวกเขาสามารถพัฒนาความสามารถในการฟัง พูด ภาษาอังกฤษ และมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น

Randall(1996) ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมสถานการณ์จำลองในวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจที่วิทยาลัยธุรกิจแห่งหนึ่งในประเทศญี่ปุ่น ผู้วิจัยได้จำลองสถานการณ์จากบริษัทท่องเที่ยวแห่งหนึ่งซึ่งมีสาขาอยู่หลายแห่งทั่วประเทศ เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการใช้ภาษาสื่อสาร ผู้วิจัยพบว่าหลังจากที่ผู้เรียนได้ร่วมแสดงบทบาทในสถานการณ์จำลอง ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนมากขึ้น และผู้เรียนให้ความเห็นว่าการทำงานที่พวกเขาได้ร่วมในกิจกรรมนี้ทำให้พวกเขามีโอกาสได้ฝึกใช้ภาษามากกว่าในกิจกรรมอื่นๆ ที่เขาเคยได้ทำมาก่อน พวกเขาชอบที่จะได้เรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าให้ครูมาคอยบอกกล่าวและควบคุม

Ross (2000) ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการกลุ่มสัมพันธ์เพื่อทดสอบความเป็นไปได้ของการใช้กลุ่มละคร (Group Drama) กลุ่มตัวอย่างเป็นครูสอนภาษาอังกฤษและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยได้ทำงานร่วมกันโดยวางแผนการแสดง การสังเกต และผลสะท้อนกลับของการละคร ซึ่งการทำงานของผู้สอนวิจัยมีส่วนร่วมในการสอบถามแลกเปลี่ยนประสบการณ์และหาทางแก้ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้น ผลของการวิจัย

พบว่าหัวข้อที่มีการอภิปรายเกี่ยวกับการละครในชั้นเรียน คือ 1) เกิดความไม่มั่นคง 2) เกิดความตึงเครียด 3) เกี่ยวกับความเข้าใจ 4) ความตระหนักของเวลา 5) การเสนอสภาพการณ์ สิ่งเหล่านี้จะเป็นประโยชน์สำหรับครูที่สอนภาษาอังกฤษที่จะนำการละครมาใช้ในชั้นเรียน

Straus (1993, pp. 4239–A) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาว่าการเรียนรู้ในชั้นเรียนจะนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์นอกชั้นเรียนได้หรือไม่ ผู้วิจัยได้นำการละครมาใช้เพื่อใช้สอนในทักษะต่างๆและทำการสังเกตเป็นกรณีศึกษา ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การใช้ละครทำให้นักเรียนพัฒนาทักษะต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนพัฒนาทักษะในตัวเองกับผู้อื่น เช่น เกิดแรงจูงใจการเป็นผู้นำ การเจรจา การแก้ปัญหาการเลือกพฤติกรรมที่เหมาะสม การจัดการด้วยตัวเองและการสื่อสาร

Su (1990, p. 3351) ได้ทำการวิจัยถึงคุณค่าและประโยชน์ของบทบาทสมมติ (role play) ซึ่งช่วยให้นักเรียนมีสมรรถภาพในการสื่อสาร (Communicative Competence) ในชั้นเรียนบทบาทสมมติ (role play) ทำให้นักเรียนเรียนภาษาอังกฤษในฐานะของภาษาต่างประเทศ (EFL) อยู่ในสถานการณ์การพูดเพื่อการสื่อสารที่คล้ายคลึงกับชีวิตจริง สถานการณ์เช่นนี้ทำให้นักเรียนพัฒนาทักษะการพูด ผลการวิจัยพบว่าบทบาทสมมติ (role play) มีประสิทธิภาพ โดยลดความกลัวของนักเรียนในการพูดและช่วยให้นักเรียนรู้พฤติกรรมการเรียนรู้ภาษา ยิ่งไปกว่านั้น นักเรียนมีประสิทธิภาพในการสื่อสารมากขึ้น

จากงานวิจัยที่ได้กล่าวมาแล้วพอจะสรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคละครสามารถช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในเรื่องของการพูดภาษาอังกฤษให้ดียิ่งขึ้น มีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มขึ้น และเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ไม่ทำให้เกิดบรรยากาศที่ตึงเครียดผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมมากขึ้น ทำให้การพัฒนาทักษะด้านการพูดมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น